

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών**

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ : 2015-2016

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Αικατερίνης Δ. Σιαφάκα

ΑΜ: 827

ΤΙΤΛΟΣ

*«Το ένταλμα σύλληψης
στο ελληνικό ποινικό δικονομικό δίκαιο»*

Επιβλέπων

Επικ. Καθηγητής: Αριστομένης Τζαννετής

Αθήνα, Νοέμβρης 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	5

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΤΟ ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΥΤΗΣ

A. Συνταγματικό πλαίσιο προστασίας.....	9
1. Η έκταση του απαραβίαστου της προσωπικής ελευθερίας.....	10
2. Οι θεσμικές εγγυήσεις κατά τη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας.....	13
B. Διεθνές πλαίσιο προστασίας.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

A. Δογματική θεμελίωση της σύλληψης ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού.....	21
B. Επιτρεπόμενες περιπτώσεις σύλληψης.....	22
1. Χωρίς ένταλμα σύλληψης ή με εισαγγελικό ένταλμα σύλληψης.....	23
2. Με ένταλμα σύλληψης του ανακριτή.....	24
3. Με βούλευμα του Δικαστικού Συμβουλίου.....	25
4. Με απόφαση του Δικαστηρίου.....	26
5. Με διάταξη του διευθύνοντος τη συζήτηση.....	26
6. Με ένταλμα σύλληψης του Προέδρου Εφετών.....	27
7. Με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.....	27

8. Με καταδικαστική απόφαση.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΤΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

A. Νομική φύση.....	28
B. Προϋποθέσεις έκδοσης.....	30
1. Έκδοση του εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή.....	31
2. Συνδρομή προϋποθέσεων προσωρινής κράτησης.....	31
2.1 Αδίκημα για το οποίο επιτρέπεται προσωρινή κράτηση.....	31
2.2 Σοβαρές ενδείξεις ενοχής.....	31
2.3 Κίνδυνος φυγής ή τέλεσης νέων εγκλημάτων.....	36
3. Ύπαρξη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.....	46
4. Πλήρης παράθεση των στοιχείων αναγνώρισης του εντάλματος.....	47
5. Προηγούμενη γνώμη του εισαγγελέα.....	48
6. Επίδοση του εντάλματος κατά τη στιγμή της σύλληψης.....	50
Γ. Περιπτώσεις έκδοσης εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή.....	53
1. Ως τρόπος περάτωσης της ανάκρισης.....	53
1.1 Η προϋπόθεση της νόμιμης κλήτευσης του κατηγορουμένου.....	55
1.2 Η συνδρομή του στοιχείου της απείθειας.....	60
1.3 Η έκδοση εντάλματος βίαιης προσαγωγής.....	63
2. Η απευθείας έκδοση εντάλματος σύλληψης.....	65
3. Η πρακτική της ταυτόχρονης έκδοσης κλήσης και εντάλματος σύλληψης.....	74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
Η ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

A. Γενικές παρατηρήσεις.....	76
B. Τρόποι άμυνας κατά του εντάλματος σύλληψης μετά την εκτέλεση αυτού.....	77
Γ. Τρόποι άμυνας κατά του ανεκτέλεστου εντάλματος σύλληψης.....	78
1. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης.....	78
2. Μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης.....	79
3. Μετά την ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης με βούλευμα.....	80
4. Μετά την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο.....	81
5. Μετά την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο.....	83
 ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	84
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	86
 ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	93

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
αντίθ.	αντίθετη/α
ΑΠ	Άρειος Πάγος
άρθρ.	άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
Βλ.	Βλέπε
ΓνωμΕισΑΠ	Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Αρείου Πάγου
ΓνωμΕισΠρωτΘεσ	Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης
ΔιατΑνακρΑθ	Διάταξη Ανακριτή Αθηνών (Πλημμελειοδικών)
ΔιατΕισΕφΑθ	Διάταξη του Εισαγγελέως Εφετών Αθηνών
ΔιατΕισΑΠ	Διάταξη Εισαγγελέως Αρείου Πάγου
ΔιατΕισΕφ	Διάταξη Εισαγγελέως Εφετών
ΔιατΕφΑνακρΑθ	Διάταξη Εφέτη-Ανακριτή Αθηνών
ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
εδ.	εδάφιο
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΝ	Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών (περιοδικό)
ΕνταλΑνακρΑθ	Ένταλμα Ανακριτή Αθηνών
ΕνταλΕφΑνακρΑθ	Ένταλμα Εφέτη-Ανακριτή Αθηνών
εισ. πρότ.	εισαγγελική πρόταση
εκδ.	εκδόσεις
επ.	επόμενα
επιμ.	επιμέλεια
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλα
κ.α.	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΠΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΚΠολΔ	Νόμος
Ν.	Νομικό Βήμα (περιοδικό)
ΝοΒ	Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΟΔΔΑ	Ολομέλεια του Αρείου Πάγου
ΟΛΑΠ	όπως παραπάνω
ό.π.	παράγραφος
παρ.	περίπτωση
περ.	Ποινικός Κώδικας
ΠΚ	Πλημμελειοδικείο
Πλημ/κείο	

ΠοινΔικ	Ποινική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΠοινΛογ	Ποινικός Λόγος (περιοδικό)
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά (περιοδικό)
ΠραξΛογΠΔ	Πράξη και Λόγος του Ποινικού Δικαίου
Πρβλ	Παράβαλε
π.χ.	παραδείγματος χάριν
σελ.	σελίδα
σημ.	σημείωση
στοιχ.	στοιχείο
ΣυμβΑΠ	Συμβούλιο Αρείου Πάγου
ΣυμβΕφΑθ	Συμβούλιο Εφετών Αθηνών
ΣυμβΕφΑιγ	Συμβούλιο Εφετών Αιγαίου
ΣυμβΕφΔωδ	Συμβούλιο Εφετών Δωδεκανήσου
ΣυμβΕφΘεσ	Συμβούλιο Εφετών Θεσσαλονίκης
ΣυμβΕφΘρακ	Συμβούλιο Εφετών Θράκης
ΣυμβΕφΚερκ	Συμβούλιο Εφετών Κέρκυρας
ΣυμβΕφΝαυπλ	Συμβούλιο Εφετών Ναυπλίου
ΣυμβΕφΠατρ	Συμβούλιο Εφετών Πατρών
ΣυμβΕφΠειρ	Συμβούλιο Εφετών Πειραιώς
ΣυμβΝαυτΠειρ	Συμβούλιο Ναυτοδικείου Πειραιώς
ΣυμβΠλημΑγρ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αργινίου
ΣυμβΠλημΑθ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών
ΣυμβΠλημΓιαν	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Γιαννιτσών
ΣυμβΠλημΚαβ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Καβάλας
ΣυμβΠλημΚαρδ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Καρδίτσας
ΣυμβΠλημΚατερ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Κατερίνης
ΣυμβΠλημΛαμ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Λαμίας
ΣυμβΠλημΛαρ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Λάρισας
ΣυμβΠλημΜυτιλ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Μυτιλήνης
ΣυμβΠλημΠειρ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Πειραιά
ΣυμβΠλημΡοδ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Ρόδου
ΣυμβΠλημΧαλκ	Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Χαλκίδος
συμφ.	σύμφωνη
(σε) συνδ.	(σε) συνδυασμό
Συντ.	Σύνταγμα
σχετ.	σχετικά
ΤιμΤομ	Τιμητικός Τόμος
ΤοΣ	Το Σύνταγμα (περιοδικό)
Υπερ	Υπεράσπιση (περιοδικό)
(Χάρτης) ΘΔ	(Χάρτης) Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Ξενόγλωσσες

art.	article

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αν η πολιτειακή ισχύς συγκροτείται από το σύνολο των επιμέρους τμημάτων των ατομικών ελευθεριών που οι πολίτες έχουν εκχωρήσει σε αυτή, τότε η δυνατότητα της ίδιας να περιορίζει μέσω της σύλληψης έτι περαιτέρω την προσωπική ελευθερία ενός πολίτη μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο από την ανάγκη να προστατευτούν είτε ζωτικά συμφέροντα του κράτους είτε οι ελευθερίες των υπολοίπων.

Πράγματι, το κράτος υπάρχει επειδή τα φυσικά πρόσωπα που το συγκροτούν, γεννημένα ελεύθερα, επιλέγουν να εκχωρήσουν σε αυτό ένα μέρος της, εκ της ίδιας της φύσεως δοθείσης, ελευθερίας τους. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο συνάπτεται ένα συμβόλαιο κοινωνικό μεταξύ κράτους και πολιτών, στα πλαίσια του οποίου αφενός το σύνολο των εκχωρηθεισών ελευθεριών συγκεντρώνεται στο κράτος και μετασχηματίζεται στην κρατική ισχύ, ενώ οι εκχωρητές λαμβάνουν το status του πολίτη και αφετέρου το πρώτο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να συντηρεί ακέραια την δυνατότητα των πολιτών να απολαμβάνουν τις ελευθερίες που παρακράτησαν για τον εαυτό τους. Προκειμένου, λοιπόν, να εκπληρώσει την υποχρέωσή του αυτή, το κράτος νομιμοποιείται να ασκεί μονοπωλιακά λελογισμένη και αναλογική σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό βία, η οποία στοχεύει στην καταστολή και την τιμώρηση των πράξεων που είναι πρόσφορες να τρώσουν τις εκ του κοινωνικού συμβολαίου αναγνωρισμένες ελευθερίες των πολιτών.

Σε νομικό, τώρα, επίπεδο, δηλαδή σε ένα επίπεδο περισσότερο θετικοποιημένο, το κοινωνικό συμβόλαιο λαμβάνει την μορφή του Συντάγματος, οι υπό αυτού αναγνωρισμένες ελευθερίες των πολιτών αποκτούν την έννοια των προστατευόμενων εννόμων αγαθών, οι πράξεις που δύνανται να παραβιάσουν και να πλήξουν τις ελευθερίες αυτές αναγορεύονται σε ποινικά αδικήματα, ενώ το πεδίο, στο οποίο γίνεται η συνάντηση μεταξύ του τρόπου άσκησης της κρατικής βίας και των σκοπών που καλείται αυτή να εξυπηρετήσει ονομάζεται ποινική δικονομία. Επομένως, όπως είναι αναμενόμενο, η τελευταία είναι αυτή που από κοινού με το Σύνταγμα προβλέπει όλες εκείνες τις ειδικές ρυθμίσεις και εγγυήσεις σχετικά με τον τρόπο που ασκείται η κρατική βία και συγκεκριμένα η σύλληψη.

Μάλιστα, ήδη από την εποχή της διαμόρφωσης των πρώτων μοντέρνων συνταγμάτων, οι όροι και οι προϋποθέσεις της σύλληψης απασχόλησαν ιδιαιτέρως τους συντάκτες των κειμένων αυτών, καθώς η προϋφισταμένη εμπειρία είχε καταδείξει ότι τόσο αυτή όσο και η ποινική διαδικασία εν γένει, συνιστούσαν προνομιακό πεδίο δυνατότητας εμφάνισης δυσανάλογων υπερπαραεμβάσεων επί της προσωπικής ελευθερίας.

Η σύλληψη, λοιπόν, ως έκφανση της κρατικής βίας, μέσω του περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας, εξυπηρετεί τόσο την ανάγκη καταστολής και όσο και δίωξης των ποινικών αδικημάτων. Με άλλα λόγια, και ο σκοπός της καταστολής εξυπηρετείται με τη σύλληψη, καθώς από τον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας του δράστη η εκ μέρους του εγκληματική προσβολή ελευθεριών παύει και το έννομο αγαθό επιστρέφει στην επιθυμητή κατάσταση ειρήνευσης, αλλά και ο σκοπός της δίωξης επιτυγχάνεται, αφού η σύλληψη είναι στενά συνδεδεμένη με την εκκίνηση ή την διασφάλιση της ομαλούς διεξαγωγής της ποινικής διαδικασίας.

Η παρούσα μελέτη θα ασχοληθεί με τις προβληματικές που ανακύπτουν στο πεδίο εφαρμογής των εθνικών διατάξεων που επιτρέπουν τη σύλληψη του βασικού υποκειμένου της ποινικής δίκης ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού με ειδικότερη έμφαση σε όλες τις επιμέρους προϋποθέσεις, τυπικές και ουσιαστικές, που νομιμοποιούν την εντολή της επιβολής του μέτρου αυτού από τον ανακριτή, αλλά και με τις παρεχόμενες στον διωκόμενο με ένταλμα σύλληψης δυνατότητες δικονομική αντίδρασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΥΤΗΣ

A. Το συνταγματικό πλαίσιο προστασίας

Η προσωπική ελευθερία είναι το σπουδαιότερο μετά το δικαίωμα στη ζωή ατομικό δικαίωμα, καθόσον αποτελεί τη βάση αλλά και την προϋπόθεση για την άσκηση του συνόλου των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται και προστατεύονται από το Σύνταγμα. Για τον λόγο αυτό σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 εδ. α' του Συντάγματος «η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη»¹.

Ως προσωπική ελευθερία² νοείται η ελευθερία της φυσικής ή σωματικής κίνησης του ατόμου στον χώρο, η οποία περιλαμβάνει επιμέρους την ελευθερία κυκλοφορίας με οποιοδήποτε μέσο, την ελευθερία επιλογής τόπου διαμονής και κατοικίας, την ελευθερία εξόδου από τη Χώρα και την ελευθερία επανόδου σε αυτή³.

---

¹ Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 5 Συντ. δεν υπόκειται σε αναστολή σε περίπτωση που τεθεί σε εφαρμογή ο Ν. 566/1977 «περί Καταστάσεως Πολιορκίας» δυνάμει του άρθρου 48 Συντ., αλλά ούτε και σε αναθεώρηση σύμφωνα με το άρθρο 110 παρ. 1 Συντ., καθώς ανήκει στις θεμελιώδεις διατάξεις αυτού.

² Βλ. *Ράικο*, Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο III - Θεμελιώδη Δικαιώματα, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ. 456-458, ο οποίος δεν δέχεται τη χρησιμοποίηση του όρου «προσωπική ασφάλεια» αντί του όρου «προσωπική ελευθερία» κατά την ερμηνεία του άρθρου 5 παρ. 3 Συντ., στηρίζοντας την άποψή του αυτή στην ίδια την επιλογή του συνταγματικού νομοθέτη, ο οποίος σε όλα τα ελληνικά Συντάγματα, με εξαίρεση τα δύο πρώτα της Επιδάουρου και του Άστρους, χρησιμοποιεί τον όρο «προσωπική ελευθερία». Ως «ασφάλεια», κατά τον ίδιο, νοείται το σύνολο των εγγυήσεων που αποβλέπουν στην προστασία της προσωπικής ελευθερίας, δηλαδή οι εγγυήσεις κατά των αυθαίρετων συλλήψεων, φυλακίσεων και ποινικών διώξεων του ατόμου. Βλ. αντιθέτως *Δαγτόγλου*, Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα, τόμος Α', 2^η αναθεωρημένη έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005, σελ. 273 επ., ο οποίος διακρίνει την «προσωπική ελευθερία»: α) στην απαγόρευση της δουλείας, β) στην «προσωπική ασφάλεια», δηλαδή στην ελευθερία ως έννοια αντίθετη προς τη σύλληψη και κράτηση ή φυλάκιση και γ) στην «προσωπική ελευθερία» υπό στενή έννοια, δηλαδή στην ελευθερία κινήσεως και εγκαταστάσεως. Πρβλ. και άποψη *Μάνεση*, Συνταγματικά Δικαιώματα Α' - Ατομικές Ελευθερίες, έκδοση 3^η, εκδ. Σάκκουλα Θεσσαλονίκη, 1981, σελ. 129, ο οποίος χαρακτηρίζει ως «προσωπική ασφάλεια» την προστασία από την καταδίωξη, σύλληψη και φυλάκιση, ενώ «ως προσωπική ελευθερία» την προστασία από οποιονδήποτε άλλο περιορισμό εκτός από τις περιπτώσεις καταδίωξης, σύλληψης και φυλάκισης.

³ Ο όρος «προσωπική ελευθερία» χρησιμοποιείται από τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 Συντ. υπό τη στενή έννοιά του, η οποία περιορίζεται στην ελευθερία σωματικής κίνησης του ατόμου, και όχι υπό την ευρεία έννοια, η οποία περιλαμβάνει όλες τις ατομικές ελευθερίες, βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 456.

Φορείς του δικαιώματος της προσωπικής ελευθερίας είναι όλοι οι άνθρωποι χωρίς καμία διάκριση λόγω ιθαγένειας⁴, ενώ η συνταγματική κατοχύρωση αυτού αφορά μόνο τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και κρατικής εξουσίας⁵. Με άλλα λόγια, αποδέκτες της προσωπικής ελευθερίας είναι μόνο το Κράτος και οι άλλοι φορείς δημόσιας εξουσίας, καθώς η ατομική αυτή ελευθερία δεν αναπτύσσει καμία τριτενέργεια⁶.

1. Η έκταση του απαραβίαστου της προσωπικής ελευθερίας

Όπως αναφέρθηκε, η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 5 του Συντάγματος κατοχυρώνει το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας, πλην όμως η έκταση αυτού καθορίζεται από τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου της ίδιας παραγράφου του άρθρου, η οποία ορίζει ότι *«κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος»*.

Σύμφωνα με την ανωτέρω διατύπωση, προκύπτει σαφώς ότι η προσωπική ελευθερία δεν κατοχυρώνεται απόλυτα στο Σύνταγμα αλλά υπό τη γενική επιφύλαξη του νόμου⁷. Με τη διάταξη, δηλαδή, του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 5 Σύντ., προβλέπεται η νομοθετική δυνατότητα κάμψης της αρχής του απαραβίαστου της προσωπικής ελευθερίας με τη θέσπιση επιτρεπόμενων στερήσεων και περιορισμών αυτής⁸.

---

⁴ Αυτό προκύπτει με σαφήνεια τόσο από τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 5 Συντ., όπου η προσωπική ελευθερία δεν κατοχυρώνεται ρητά μόνο υπέρ των Ελλήνων, όσο και από το δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου αυτού, όπου αναφέρεται η λέξη «κανένας».

⁵ Βλ. Μάνεση, ό.π., σελ. 128, Ράικο, ό.π., σελ. 458, Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 280.

⁶ Αντιθέτως προστασία της προσωπικής ελευθερίας από προσβολές ιδιωτών παρέχει η κοινή νομοθεσία και ιδίως ο Ποινικός (άρθρ. 322 επ. ΠΚ) και ο Αστικός Κώδικας (άρθρ. 179 και 932 ΑΚ), βλ. Ράικο, ό.π. σελ. 459 και Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 280.

⁷ Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη ως νόμος νοείται τόσο ο τυπικός (άρθρ. 72 παρ. 1 Συντ.) όσο και ο ουσιαστικός νόμος (οι κανονιστικές δηλαδή πράξεις της Διοίκησης που εκδίδονται με εξουσιοδότηση κατ' άρθρο 43 παρ. 2 Συντ.), βλ. Μάνεση, ό.π., σελ. 128, Ράικο, ό.π., σελ. 460 με περαιτέρω παραπομπές σε Ν. Σαριπόλο και Σβώλο-Βλάχο και Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 280. Αντίθετη άποψη περί του θέματος έχει ο Καρράς, Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου, τεύχος 2^ο, έκδοση 3^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1990, σελ. 246, ο οποίος υποστηρίζει ότι η διάταξη χρησιμοποιεί τον όρο με την τυπική έννοιά του.

⁸ Ωστόσο, ο νομοθέτης κατά την καθιέρωση περιορισμών δεν έχει απεριόριστη ελευθερία αλλά δεσμεύεται τόσο από τη γενική αρχή της απαγορεύσεως της προσβολής του ουσιώδους

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ των αναφερόμενων περιπτώσεων επιτρεπόμενης προσβολής της προσωπικής ελευθερίας. Ειδικότερα, *στέρηση* της προσωπικής ελευθερίας υπάρχει όταν κάποιος, παρά ή χωρίς τη θέλησή του, κρατείται σε έναν ορισμένο και στενά οροθετημένο χώρο, ενώ ο *περιορισμός* της προσωπικής ελευθερίας συνίσταται είτε στην παρεμπόδιση του ατόμου να επισκεφθεί έναν ορισμένο χώρο ή τόπο και να διαμείνει σε αυτόν είτε στην υποχρέωσή του να διαμένει σε ορισμένο χώρο ή τόπο⁹ ή να εμφανίζεται σε ορισμένη αρχή¹⁰.

Επομένως, στέρηση της προσωπικής ελευθερίας επιφέρουν: α) οι στερητικές της ελευθερίας ποινές¹¹ και τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα ασφαλείας¹², β) η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου¹³, γ) ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση¹⁴, δ) η εισαγωγή του κατηγορουμένου σε δημόσιο ψυχιατρείο για παρατήρηση¹⁵, ε) η δυνατότητα 24ώρης κράτησης προσώπου που θορυβεί ή εναντιώνεται σε μέτρα που διατάσσονται είτε κατά την διενέργεια ανακριτικών πράξεων¹⁶ είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο¹⁷ και στ) η προσωπική κράτηση που προβλέπεται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας¹⁸.

Αντιθέτως, απλό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας συνιστούν: α) η υποχρέωση εμφανίσεως κατηγορουμένων, μαρτύρων και πραγματογνωμόνων και η

περιεχομένου του ατομικού δικαιώματος και την αρχή της αναλογικότητας όσο και από το ίδιο το Σύνταγμα (άρθρ. 4 παρ. 1, 5 παρ. 2 και 6 Συντ.), βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 461.

⁹ Αυτονόητο είναι πως, αν ο χώρος μέσα στον οποίο υποχρεούται να κινείται το άτομο είναι αρκετά περιορισμένος, τότε ο περιορισμός λαμβάνει σαφώς τη μορφή στέρησης της ελευθερίας, βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 247, σημ. 869.

¹⁰ Βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 461-462 με περαιτέρω παραπομπές και *Καρρά*, ό.π., σελ. 246 επ.

¹¹ Βλ. άρθρ. 51-55 ΠΚ.

¹² Βλ. άρθρ. 69-72 ΠΚ.

¹³ Είτε κατά το στάδιο της προδικασίας (βλ. άρθρ. 275-291, 315 και 409 ΚΠΔ) είτε κατά το στάδιο της κύριας διαδικασίας (βλ. άρθρ. 337 παρ. 2 και 338 ΚΠΔ).

¹⁴ Βλ. άρθρ. 282 παρ. 2 και 3 ΚΠΔ.

¹⁵ Βλ. άρθρ. 200 ΚΠΔ.

¹⁶ Βλ. άρθρ. 252 παρ. 3 ΚΠΔ.

¹⁷ Βλ. άρθρ. 336 παρ. 1 ΚΠΔ.

¹⁸ Βλ. άρθρ. 951 και 1047 ΚΠολΔ επ. Σχετικά με την αντισυνταγματικότητα των εν λόγω διατάξεων που προβλέπουν την προσωπική κράτηση ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης βλ. *Αλιβιζάτο*, Και πάλι για την αντισυνταγματικότητα της προσωπικής κράτησης για χρέη προς το Δημόσιο (Σκέψεις με αφορμή την Α.Π. 1753/1983), ΤοΣ, 1984, σελ. 63 επ., ενώ για την αντίθετη άποψη βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 463 επ.

βίαη προσαγωγή¹⁹, β) η υποχρέωση εμφανίσεως του κατηγορουμένου κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή, καθώς και η απαγόρευση διαμονής σε ορισμένο τόπο ή στο εξωτερικό²⁰, γ) η απαγόρευση της απομάκρυνσης υπόπτων ή και άλλων προσώπων κατά την διενέργεια αυτοψίας, έρευνας και κατάσχεσης²¹, δ) η απομάκρυνση όσων θορυβούν ή εναντιώνονται σε μέτρα που διατάσσονται είτε κατά την διεξαγωγή ανακριτικών πράξεων²² είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο²³, ε) η απαγόρευση διαμονής σε ορισμένο τόπο ή τόπους ως μέτρο ασφαλείας²⁴, καθώς και στ) η απέλαση αλλοδαπού, η οποία, επίσης δύναται να διαταχθεί ως μέτρο ασφαλείας²⁵.

Ενόψει, λοιπόν, όσων ανωτέρω εκτέθηκαν συνάγεται ότι καταρχήν επιτρέπονται στερήσεις και περιορισμοί της προσωπικής ελευθερίας, εφόσον προβλέπονται από αντίστοιχο νόμο. Ωστόσο, όσον αφορά την νομοθετική δυνατότητα στερήσεως της προσωπικής ελευθερίας και ιδίως εξαιτίας ποινικής δίωξης, ο συνταγματικός νομοθέτης με το άρθρο 6 Συντ. προχώρησε περαιτέρω στην θέσπιση πρόσθετων εγγυήσεων, προκειμένου να θωρακίσει περισσότερο την προστασία της ατομικής αυτής ελευθερίας. Κατ' επέκταση, η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας επιτρέπεται μόνο εφόσον τηρούνται οι οριζόμενες στο άρθρο 6 Συντ. θεσμικές εγγυήσεις, ενώ όσον αφορά τον περιορισμό αυτής, μπορεί να γίνεται με βάση σχετικό νόμο, όπως ορίζουν οι γενικές διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 3 Συντ.²⁶.

---

¹⁹ Βλ. άρθρ. 271 σε συνδ. με 272, 209 σε συνδ. με 229 και 231, 189 σε συνδ. με 202 ΚΠΔ.

²⁰ Βλ. άρθρ. 282 παρ. 2 ΚΠΔ.

²¹ Βλ. άρθρ. 252 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ.

²² Βλ. άρθρ. 252 παρ. 3 ΚΠΔ.

²³ Βλ. άρθρ. 336 παρ. 1 ΚΠΔ.

²⁴ Βλ. άρθρ. 73 ΠΚ.

²⁵ Βλ. άρθρ. 74 ΠΚ.

²⁶ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 246 και *Δαλακούρα*, Αρχή αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993, σελ. 264-265.

2. Οι θεσμικές εγγυήσεις κατά τη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας

Συμπληρωματικά προς τη γενική εγγύηση που θεσπίζει η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 εδ. β' Συντ. για οποιονδήποτε περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας (επιφύλαξη του νόμου), ο συνταγματικός νομοθέτης καθιερώνει με το άρθρο 6 Συντ. και ορισμένες ειδικές εγγυήσεις για τη στέρηση εξαιτίας ποινικής δίωξης του ατομικού αυτού δικαιώματος με απώτερο σκοπό τη δέσμευση της νομοθετικής εξουσίας κατά τις επεμβάσεις της στην προσωπική ελευθερία και την αποτροπή αυθαίρετων επεμβάσεων σε αυτή²⁷.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 6 Συντ., «*κανείς δεν συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, που πρέπει να επιδοθεί τη στιγμή που γίνεται η σύλληψη ή προφυλάκιση*²⁸». Με τη διάταξη αυτή, επομένως, καθορίζονται οι προϋποθέσεις στερήσεως της προσωπικής ελευθερίας κατά τη διάρκεια της ποινικής δίωξης και συγκεκριμένα αυτές της σύλληψης ή της προσωρινής κράτησης, οι οποίες είναι: α) η ύπαρξη δικαστικού εντάλματος, β) η αιτιολογία αυτού και γ) η επίδοσή του κατά τη στιγμή της σύλληψης ή προσωρινής κράτησης.

Ειδικότερα, δικαστικό ένταλμα, το οποίο στην ουσία είναι μία διαταγή σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ορισμένου προσώπου, είναι εκείνο που εκδίδεται από τακτικούς δικαστές που απολαύουν λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας κατά το Σύνταγμα²⁹. Βάσει του ισχύοντος Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αρμόδιος για την έκδοση του εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης είναι ο ανακριτής, αφού προηγουμένως λάβει την, απλή ή σύμφωνη αντίστοιχα, γνώμη του εισαγγελέα³⁰.

---

²⁷ Βλ. Ράικο, ό.π., σελ. 507 επ.

²⁸ Με το πρώτο άρθρο του Ν. 1128/1981 ο όρος «προφυλάκιση» αντικαταστάθηκε με τον όρο «προσωρινή κράτηση» στην ποινική νομοθεσία.

²⁹ Μετά την ισχύ του Συντάγματος του 1975 (άρθρ. 87-91 Συντ.) οι εισαγγελείς εξομοιώθηκαν με τους τακτικούς δικαστές κι επομένως είναι σύμφωνη προς τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 6 Συντ. η έκδοση εντάλματος σύλληψης από τον εισαγγελέα επί αυτοφώρων κακουργημάτων ή πλημμελημάτων κατ' άρθρο 275 παρ. 3 ΚΠΔ, βλ. Καρρά, Το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας και η επιτετραμμένη προσβολή αυτής, Συμβολή εις την ερμηνείαν των άρθρων 5§3 και 6 του Συντάγματος και των αντιστοίχων ποινικών δικονομικών διατάξεων, Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών, τόμος 43, τεύχος 7-8, 1976, σελ. 511.

³⁰ Βλ. άρθρ. 276 παρ. 2 και 283 παρ. 1 ΚΠΔ.

Περαιτέρω, το δικαστικό ένταλμα³¹ πρέπει να είναι αιτιολογημένο, πρέπει δηλαδή να περιέχει όχι μόνο τη σημείωση του εγκλήματος και τη νομοθετική διάταξη που το προβλέπει, αλλά επιπλέον και τις σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου που αποτελούν μία εκ των βασικών προϋποθέσεων για την έκδοση εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης³².

Τρίτη προϋπόθεση κατά το Σύνταγμα για τη νόμιμη σύλληψη ή προσωρινή κράτηση δυνάμει δικαστικού εντάλματος είναι η επίδοση αυτού, δηλαδή η παράδοση του πρωτοτύπου ή επίσημου αντιγράφου του εντάλματος, κατά τη στιγμή της σύλληψης ή της προσωρινής κράτησης. Σκοπός του συνταγματικού νομοθέτη, ο οποίος χρησιμοποιεί τον όρο «επίδοση» και όχι «κοινοποίηση»³³ είναι αφενός η αποτροπή της καταστρατήγησης της επιταγής της προηγούμενης έκδοσης του εντάλματος, δηλαδή η εξασφάλιση της προ της σύλληψης ή προσωρινής κράτησης έκδοσης αυτού, και αφετέρου η άμεση πληροφόρηση του συλληφθέντος σχετικά με τους λόγους της προσβολής της προσωπικής ελευθερίας του³⁴.

Ως δικαστικό ένταλμα υπό την έννοια της ερμηνεύομενης συνταγματικής διάταξης είναι και το ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης που εκδίδεται από τον ανακριτή ή τον εισαγγελέα στρατοδικείου³⁵, καθώς και αυτοί οι δικαστικοί λειτουργοί περιβάλλονται με τις εγγυήσεις της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας σύμφωνα με το Σύνταγμα³⁶. Συνεπώς, και σε αυτή την περίπτωση ισχύουν οι λοιπές προϋποθέσεις που αφορούν την αιτιολογία και την επίδοση του

---

³¹ Τα άρθρα 276 παρ. 3 και 283 παρ. 2 ΚΠΔ ορίζουν όλα τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης, διεξοδική ανάλυση των οποίων, όπως και των προϋποθέσεων έκδοσης αυτών, ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

³² Βλ. άρθρ. 276 παρ. 2 και 282 ΚΠΔ, όπως επίσης *Καρρά*, ό.π., σελ. 512 και *Ράικο*, ό.π., σελ. 512.

³³ Τα προΐσχύσαντα Συντάγματα προέβλεπαν την «κοινοποίηση» του εντάλματος σύλληψης ή προφυλάκισης, δηλαδή την απλή ανακοίνωση του περιεχομένου αυτού και όχι την παράδοσή του κατά τη στιγμή της σύλληψης ή της προσωρινής κράτησης. Το ισχύον, όμως, Σύνταγμα αντικατέστησε την «κοινοποίηση» με τον αυστηρότερο όρο «επίδοση», βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 512.

³⁴ *Καρρά*, ό.π., σελ. 512, *Ράικο*, ό.π., σελ. 512-513, *Δαγτόγλου*, ό.π., σελ. 295 και *Κατσογιάννου*, Το δικαίωμα ενημερώσεως του συλληφθέντος περί των λόγων συλλήψεώς του κατά το άρθρο 5 παρ. 2 ΕΣΔΑ, ΠοινΔικ (2013), σελ. 285 επ.

³⁵ Βλ. άρθρ. 175 και 213 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

³⁶ Βλ. άρθρ. 96 παρ. 5 εδ. α' σε συνδ. με 87 παρ. 1 Συντ.

εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης κατά το άρθρο 6 παρ. 1 εδ. α' Συντ.³⁷.

Όσον αφορά, τώρα, τη βίαιη προσαγωγή και το κατά πόσο αυτή υπάγεται στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 6 Συντ. που προϋποθέτουν την έκδοση δικαστικού εντάλματος ή στις γενικές του άρθρου 5 παρ. 3 Συντ., έχουν διατυπωθεί στη θεωρία διαφορετικές απόψεις. Πιο συγκεκριμένα έχει υποστηριχθεί ότι το θεσμικό πλαίσιο που ορίζεται στο άρθρο 6 Συντ. ισχύει και στην περίπτωση της βίαιης προσαγωγής και, επομένως, σύμφωνη με αυτό είναι μόνο η προσαγωγή που διατάσσεται από δικαστική αρχή³⁸, ενώ υπάρχει και η άποψη ότι το επιτρεπτό της βίαιης προσαγωγής κρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 6 Συντ. μόνο όταν αυτή διατάσσεται από τον ανακριτή εις βάρος του κατηγορουμένου και όχι όταν αφορά την προσαγωγή ατόμου, που καλείται να εμφανιστεί ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής ή αστυνομικής αρχής για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο και δεν συμμορφώνεται στην πρόσκληση αυτή, οπότε έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 Συντ.³⁹. Ωστόσο, ορθότερη κρίνεται η άποψη εκείνη, σύμφωνα με την οποία η βίαιη προσαγωγή μπορεί να επιτρέπεται με νόμο, όπως ορίζει το άρθρο 5 παρ. 3 Συντ., και δεν απαιτείται η έκδοση δικαστικού εντάλματος, εφόσον αποτελεί μόνο περιορισμό και όχι στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, ώστε να πρέπει να τηρηθούν οι εγγυήσεις του άρθρου 6 Συντ.⁴⁰.

---

³⁷ Βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 511-514.

³⁸ Βλ. *Μάνεση*, ό.π., σελ. 176, ο οποίος υποστηρίζει ότι η βίαιη προσαγωγή προϋποθέτει «σύλληψη» και άρα απαιτείται δικαστικό ένταλμα, *Δαγτόγλου*, ό.π., σελ. 292, ο οποίος θεωρεί ως αντισυνταγματικές, καθώς αντιβαίνουν στο άρθρ. 6 παρ. 1 Συντ., διατάξεις νόμων που εξουσιοδοτούν αστυνομικούς να διατάζουν τη βίαιη προσαγωγή προσώπου, το οποίο δεν προσέρχεται στην αστυνομική αρχή παρά τη σχετική κλήση και *Σεβαστίδη*, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος 3^{ος}, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, άρθρο 275, σελ. 3201.

³⁹ Βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 511, ο οποίος τεκμηριώνει την άποψή του αυτή με το επιχείρημα ότι το άρθρο 6 Συντ. αφορά μόνο τη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του προσώπου που διώκεται για ένα έγκλημα.

⁴⁰ Βλ. *Καρρά*, Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου, τεύχος 2^ο, έκδοση 3^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1990, σελ. 247-248 και *του ίδιου*, Το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας και η επιτετραμμένη προσβολή αυτής, Συμβολή εις την ερμηνείαν των άρθρων 5§3 και 6 του Συντάγματος και των αντιστοίχων ποινικών δικονομικών διατάξεων, ΕΕΝ, τόμος 43, τεύχος 7-8, 1976, σελ. 511, ο οποίος, όμως, επισημαίνει ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η βίαιη προσαγωγή πολιτών ενώπιον της δικαστικής ή αστυνομικής αρχής από απλό περιοριστικό της ελευθερίας μέτρο να μεταβάλλεται σε στερητικό αυτής με την κράτηση του τυχόν προσαχθέντος πέραν του απολύτως αναγκαίου προς εξέταση χρόνου.

Εξαίρεση από τη συνταγματική επιταγή της σύλληψης δυνάμει δικαστικού εντάλματος προβλέπει το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 6 Συντ. αναφορικά με τα αυτόφωρα εγκλήματα⁴¹. Αν και η έννοια του «αυτοφώρου» εγκλήματος δεν καθορίζεται στο Σύνταγμα⁴², ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να καθορίσει αυθαίρετα τα χρονικά όρια αυτού αλλά δεσμεύεται από τον κρατούντα ορισμό που είχε υπόψη του ο συνταγματικός νομοθέτης για το αυτόφωρο έγκλημα, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι ο χρόνος της τέλεσής του ή η πρόσφατη τέλεσή του⁴³. Στις περιπτώσεις, λοιπόν, που ο δράστης καταλαμβάνεται κατά τη διάπραξη του εγκλήματος ή σε χρονικό σημείο κοντινό της τέλεσης αυτού, η σύλληψη επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί και χωρίς δικαστικό ένταλμα, όπως απαιτεί το άρθρο 6 παρ. 1 εδ. α' Συντ., καθώς εν προκειμένω η πιθανότητα ενοχής του δράστη προσεγγίζει κατά μία έννοια τη βεβαιότητα⁴⁴.

Ο συνταγματικός νομοθέτης, ωστόσο, δεν περιορίστηκε μόνο στην θέσπιση των ως άνω αναφερόμενων εγγυήσεων που πρέπει να τηρούνται, προκειμένου να γίνεται λόγος για επιτρεπόμενη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, αλλά προχώρησε στην καθιέρωση επιπλέον θεσμικών εγγυήσεων τόσο υπέρ εκείνου που συλλαμβάνεται όσο και υπέρ εκείνου που κρατείται προσωρινά. Πιο συγκεκριμένα, οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 6 Συντ. επιτάσσουν την όσο το δυνατόν πιο άμεση εκκαθάριση της θέσης του συλληφθέντος, καθώς ορίζουν ένα σύντομο και αυστηρό χρονικό πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει το πρόσωπο που συνελήφθη

---

⁴¹ Σύμφωνα με τον Δέδε, Ποινική Δικονομία, έκδοση 8^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1988, σελ. 378-379, η άνευ δικαστικού εντάλματος σύλληψη στα πλαίσια του αυτοφώρου δεν αποτελεί «αληθή εξαίρεσιν» αλλά μία «ευχέρεια» κατά το χρονικό διάστημα αυτό, κατά το οποίο, όπως αναφέρει, «δεν απαιτείται αληθώς ένταλμα σύλληψεως προς σύλληψιν δράστου αυτοφώρου εγκλήματος».

⁴² Βλ. *Καρρά*, Το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας και η επιτετραμμένη προσβολή αυτής, Συμβολή εις την ερμηνείαν των άρθρων 5§3 και 6 του Συντάγματος και των αντιστοίχων ποινικών δικονομικών διατάξεων, ΕΕΝ, τόμος 43, τεύχος 7-8, 1976, σελ. 512, ο οποίος υποστηρίζει ότι θα ήταν ορθότερο το Σύνταγμα να καθόριζε την έννοια του «αυτοφώρου» εγκλήματος, ώστε να μην είναι δυνατή η επιμήκυνση των χρονικών ορίων αυτού με νομοθετική ρύθμιση.

⁴³ Βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 519.

⁴⁴ Την έννοια του αυτοφώρου εγκλήματος καθορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 242 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ, ενώ τη σύλληψη των δραστών των αυτοφώρων εγκλημάτων οι διατάξεις του άρθρου 275 ΚΠΔ. Στην περίπτωση, όμως, των διαρκών εγκλημάτων, τα οποία θεωρούνται ότι πράττονται όσο χρόνο διαρκεί η παράνομη κατάσταση, η σύλληψη επιτρέπεται για χρονικό διάστημα πολύ μεγαλύτερο από το χρονικό διάστημα κατά το οποίο επιτρέπεται η σύλληψη για αυτόφωρο στιγμιαίο έγκλημα.

να προσαχθεί ενώπιον του ανακριτή⁴⁵ και να ληφθεί απόφαση σχετικά με την τύχη του⁴⁶, ενώ στην παράγραφο 3 αυτού προβλέπονται, αφενός η υποχρέωση της άμεσης απόλυσης εκείνου που συνελήφθη στην περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία είτε για την προσαγωγή αυτού στον ανακριτή είτε για την απόλυση ή την προσωρινή κράτησή του, και αφετέρου οι κυρώσεις κατά των παραβατών της υποχρέωσης αυτής. Τέλος, στην παράγραφο 4 του άρθρου 6 Συντ. καθορίζεται το ανώτατο όριο της διάρκειας της προσωρινής κράτησης, το οποίο μονάχα σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται να παραταθεί και αυτό για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα⁴⁷.

Με βάση όλα όσα αναπτύχθηκαν ανωτέρω, γίνεται αντιληπτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 6 Συντ. περιγράφουν λεπτομερώς τις βασικές εγγυήσεις που παρέχονται στον κατηγορούμενο που πρόκειται να στερηθεί την ελευθερία του, γεγονός που δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης σχετικά με την βούληση και επιδίωξη του συνταγματικού νομοθέτη να ρυθμίσει με τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τη διαδικασία κατά την οποία επιτρέπεται η σύλληψη ή προσωρινή κράτηση ενός προσώπου. Ως εκ τούτου, καθίσταται προφανές ότι σε περίπτωση που οι διατάξεις κοινών νόμων παρέχουν λιγότερες δικονομικές εγγυήσεις από αυτές που προβλέπονται στο Σύνταγμα ή είναι αντίθετες προς αυτό, τότε θα πρέπει είτε να συμπληρώνονται από τις συνταγματικές διατάξεις είτε να μην εφαρμόζονται από τα δικαστήρια ως αντισυνταγματικές⁴⁸.

---

⁴⁵ Ο συλληφθείς πρέπει εντός 24 ωρών από τη σύλληψή του να προσαχθεί ενώπιον του ανακριτή, εκτός εάν η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα αυτού, οπότε η προσαγωγή πρέπει να γίνει μέσα στον απολύτως αναγκαίο χρόνο για αυτή.

⁴⁶ Ο ανακριτής οφείλει μέσα σε προθεσμία τριών ημερών είτε να απολύσει τον συλληφθέντα είτε να εκδώσει εις βάρος του ένταλμα προσωρινής κράτησης. Ωστόσο, το Σύνταγμα δίνει τη δυνατότητα παράτασης της εν λόγω προθεσμίας για δύο ημέρες σε περίπτωση που υποβληθεί σχετικό αίτημα από αυτόν που συνελήφθη ή αν συντρέχει λόγος ανωτέρας βίας.

⁴⁷ Το ανώτατο όριο της προσωρινής κράτησης ορίζεται το ένα έτος για τα κακουργήματα και οι έξι μήνες για τα πλημμελήματα, ενώ η παράταση των ορίων αυτών επιτρέπεται μονάχα σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις για έξι και τρεις μήνες αντίστοιχα.

⁴⁸ Βλ. Σπινέλλη, Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις, σε Πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 84-85.

B. Το διεθνές πλαίσιο προστασίας

Ως θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα η προσωπική ελευθερία κατοχυρώνεται όχι μόνο στις έννομες τάξεις του συνόλου των δημοκρατικών χωρών αλλά και σε μία σειρά από διεθνή κείμενα. Μεταξύ άλλων, στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διακηρύσσεται το δικαίωμα κάθε ατόμου στην ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια⁴⁹ με την προστασία αυτού από κάθε αυθαίρετη σύλληψη, κράτηση ή εξορία⁵⁰, ενώ στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, όπου επαναλαμβάνονται οι διατάξεις αυτές, προβλέπονται επιπλέον και όλες εκείνες οι εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας ενός προσώπου⁵¹.

Σε περιφερειακό, τώρα, επίπεδο η προστασία της προσωπικής ελευθερίας κατοχυρώνεται τόσο στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵² όσο και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁵³.

---

⁴⁹ Βλ. άρθρ. 3 ΟΔΔΑ «Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια».

⁵⁰ Βλ. άρθρ. 9 ΟΔΔΑ «Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα».

⁵¹ Βλ. άρθρ. 9 ΔΣΑΠΔ «1. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια του προσώπου του. Κανείς δεν υποβάλλεται σε αυθαίρετη σύλληψη ή κράτηση. Κανείς δεν στερείται την ελευθερία του, παρά μόνο στις περιπτώσεις και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος. 2. Οποιοσδήποτε συλλαμβάνεται, πληροφορείται, τη στιγμή της σύλληψής του, τους λόγους της σύλληψης και ενημερώνεται αμέσως για οποιεσδήποτε κατηγορίες εναντίον του. 3. Κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή κρατείται για ποινικό αδίκημα, οδηγείται μέσα στην πιο σύντομη προθεσμία, ενώπιον δικαστή ή άλλης αρχής εξουσιοδοτημένης από τα νόμο να ασκεί δικαστική εξουσία, πρέπει δε να δικαστεί σε εύλογο χρονικό διάστημα ή να αποφυλακισθεί. Η προφυλάκιση των υποδίκων δεν πρέπει να αποτελεί τον κανόνα, αλλά η αποφυλάκισή τους μπορεί να υποβληθεί σε εγγυήσεις εμφάνισής τους στη δίκη, σε οποιοδήποτε άλλο στάδιο της διαδικασίας και, ενδεχομένως για την εκτέλεση της απόφασης. 4. Οποιοσδήποτε στερείται της ελευθερίας του λόγω σύλληψης ή κράτησης έχει δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου, προκειμένου αυτό να αποφασίσει χωρίς καθυστέρηση για τη νομιμότητα της κράτησής του και να διατάξει την αποφυλάκισή του εάν η κράτηση είναι παράνομη. 5. Κάθε πρόσωπο, θύμα παράνομης σύλληψης ή κράτησης, έχει δικαίωμα αποζημίωσης».

⁵² Βλ. άρθρ. 6 Χάρτης ΘΔ «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια».

⁵³ Βλ. άρθρ. 5 ΕΣΔΑ «1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν: α) εάν κρατήται κανονικώς κατόπιν καταδίκης υπό αρμοδίου δικαστηρίου. β) εάν υπεβλήθη εις κανονικὴν σύλληψιν ή κράτησιν λόγω ανυποταγής εις νόμιμον διαταγήν δικαστηρίου ή εις εγγύησιν εκτελέσεως οριζομένης υπό του νόμου. γ) εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξη αδίκημα ή δραπετεύση μετά την διάπραξιν τούτου. δ) εάν

Ειδικότερα, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 5 της ΕΣΔΑ διασφαλίζεται το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια του ανθρώπου⁵⁴, ενώ, στο δεύτερο εδάφιο αυτής απαριθμούνται περιοριστικά οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες είναι επιτρεπτή η στέρηση της ελευθερίας. Σημειώνεται, μάλιστα, ότι διατάξεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται στενά, προκειμένου να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία του ατόμου από την αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση⁵⁵.

Ακολουθώντας, στις υπόλοιπες παραγράφους του άρθρου 5 της ΕΣΔΑ κατοχυρώνονται ορισμένα δικαιώματα υπέρ του προσώπου που συλλαμβάνεται ή κρατείται και συγκεκριμένα το δικαίωμα να ενημερωθεί για τους λόγους της σύλληψής του (παρ. 2), το δικαίωμα να οδηγείται αμέσως στο δικαστή και να δικάζεται εντός εύλογης προθεσμίας ή να αφήνεται ελεύθερο όσο διαρκεί η

πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ανηλίκου, αποφασισθείσης δια την επιτήρησιν της ανατροφής του, ή την νόμιμον κράτησίν του ίνα παραπεμφθή ενώπιον της αρμοδίας αρχής. ε) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ατόμων δυναμένων να μεταδώσωσι μεταδοτικήν ασθeneιών, φρενοβλαβούς, αλκοολικού, τοξικομανούς ή αλήτου. στ) εάν πρόκειται περί νομίμου σύλληψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθεις παρانونώς εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως. 2. Παν συλληφθέν πρόσωπον δέον να πληροφορήται κατά το δυνατόν συντομώτερον και εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί, τους λόγους της σύλληψέως του ως και πάσαν διατυπωμένην εναντίον του κατηγορίαν. 3. Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν υπό τας προβλεπομένας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικάσθῃ εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθῇ κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθῇ από εγγύησιν εξασφαλίζουσιν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον. 4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία σύλληψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγῆς ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξῃ την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρانونου κρατήσεως. 5. Παν πρόσωπον θύμα σύλληψεως ή κρατήσεως υπό συνθήκας αντιθέτους προς τας ανωτέρω διατάξεις, έχει δικαίωμα επανορθώσεως.

⁵⁴ Η προσωπική ελευθερία αντιστοιχεί στην ουσιαστική πτυχή του δικαιώματος, δηλαδή στη φυσική ελευθερία του ατόμου, ενώ η ασφάλεια στη δικονομική πτυχή αυτού, δηλαδή στα μέσα της προστασίας του. Στη νομολογία, όμως, των οργάνων της Σύμβασης οι δύο έννοιες αυτές αντιμετωπίζονται ως ενιαίο σύνολο. Σχετικά με το θέμα αυτό, βλ. *Καραμπέλη*, Δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, σε *Κοτσαλή* (επιμ.), *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ποινικό Δίκαιο*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 116-118 και *Ρούκουνα*, *Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, εκδ. Εστία, 1995, σελ. 147-148.

⁵⁵ Βλ. *Καραμπέλη*, ό.π., σελ. 117 με περαιτέρω παραπομπές στις αποφάσεις του ΕΔΔΑ «Labita κατά Ιταλίας» (06.04.2000), «Van der Leer κατά Ολλανδίας» (21.02.1990), «Murukin κατά Ουκρανίας» (02.09.2010), «Ahmed κατά Ρουμανίας» (13.07.2010) και «Assanidze κατά Γεωργίας» (08.04.2004).

διαδικασία (παρ. 3), το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής (παρ. 4) και το δικαίωμα αποζημίωσης (παρ. 5)⁵⁶.

Τέλος, η προστασία της προσωπικής ελευθερίας περιλήφθηκε και στα αμερικανικά κείμενα περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως στην «Αμερικανική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων και Καθηκόντων του Ανθρώπου» του 1948, που υπογράφηκε πριν από την ψήφιση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁵⁷, και εν συνεχεία, στην Αμερικανική Σύμβαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1969⁵⁸.

---

⁵⁶ Βλ. αναλυτικότερα *Καραμπέλη και Κατσογιάννου*, Δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, σε *Κοτσαλή* (επιμ.), Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ποινικό Δίκαιο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 131 επ., *Κατσογιάννου*, Το δικαίωμα ενημερώσεως του συλληφθέντος περί των λόγων συλλήψεώς του κατά το άρθρο 5 παρ. 2 ΕΣΔΑ, ΠοινΔικ (2013), σελ. 285 επ. και *Περράκη*, Η Διεθνής Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου-Περιφερειακά Θεσμικά Συστήματα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984, σελ. 112 επ.

⁵⁷ Βλ. *Ράικο*, ό.π., σελ. 455.

⁵⁸ Βλ. art. 7 ACHR.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Α. Δογματική θεμελίωση της σύλληψης ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού

Με τον όρο «μέτρα δικονομικού καταναγκασμού» αποκαλούνται εκείνες οι δικονομικές πράξεις, οι οποίες διενεργούνται κυρίως στην προδικασία προς εξυπηρέτηση σκοπών της ποινικής δίκης, προσβάλλοντας, όμως συγχρόνως, το σύνολο σχεδόν των ατομικών ελευθεριών του ατόμου⁵⁹.

Από το σύνολο των νομοθετικά προβλεπόμενων μέτρων δικονομικών καταναγκασμού⁶⁰ η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση κατατάσσονται στα πλέον επαχθή μέτρα της ποινικής προδικασίας, καθώς όχι μόνο στρέφονται κατά της προσωπικής ελευθερίας αλλά επιφέρουν και τη στέρηση αυτής⁶¹.

Ειδικότερα, την δικαιολογητική και νομιμοποιητική βάση της σύλληψης αποτελούν οι επιμέρους ανάγκες και σκοποί της ποινικής διαδικασίας μεταξύ των οποίων είναι η παρεμπόδιση της φυγής του κατηγορουμένου και η υποβολή αυτού στην εκτέλεση της τυχόν επιβληθισόμενης ποινής που στοχεύουν περαιτέρω στην εξασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της δίκης⁶². Η σύλληψη, λοιπόν, που διατάζεται προς εκπλήρωση των ανωτέρων δικονομικών σκοπών δικαιολογείται ανεπιφύλακτα ως εξασφαλιστικό μέτρο δικονομικού καταναγκασμού, εντασσόμενο απροβλημάτιστα στο ισχύον ποινικοδικονομικό σύστημα που έχει κατά βάση κατασταλτικό χαρακτήρα⁶³.

Αντιθέτως, η δικαιολόγηση της σύλληψης με βάση την εξυπηρέτηση εγκληματοπροληπτικών σκοπών, όπως είναι ο κίνδυνος τέλεσης και άλλων

---

⁵⁹ Βλ. *Δαλακούρα*, Εμβάθυνση στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σε *Κωνσταντινίδη/Δαλακούρα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 131.

⁶⁰ Αυτά είναι εκτός από τη σύλληψη, η προσωρινή κράτηση, οι περιοριστικοί όροι, η βίαιη προσαγωγή, οι έρευνες, η κατάσχεση, η ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη, η παρακολούθηση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, η εξέταση γενετικού υλικού, κ.α.

⁶¹ Αντιθέτως η βίαιη προσαγωγή και οι περιοριστικοί όροι ως στρεφόμενα κατά της ελευθερίας μέτρα επιφέρουν απλό περιορισμό αυτής.

⁶² Βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 134.

⁶³ Βλ. αναλυτικότερα, *Αναγνωστόπουλο*, «Επικίνδυνοι» κατηγορούμενοι και δικονομικά προληπτικά μέτρα (Προσβάσεις και όρια της ειδικής πρόληψης στην ποινική διαδικασία), *ΠοινΧρ* (1983), σελ. 777-778.

εγκλημάτων, κρίνεται ως προβληματική, καθώς στην πλειοψηφία τους τα μέτρα οικονομικού καταναγκασμού αποσκοπούν στην καταστολή του εγκλήματος, εστιάζοντας σε ένα παρελθοντικό γεγονός, το οποίο είναι η κατηγορούμενη πράξη. Η επιβολή τους, δηλαδή, στοχεύει στη διαλεύκανση της υπόθεσης με την επιβεβαίωση ή την διάψευση των αρχικών υπονοιών ενοχής εις βάρος του κατηγορουμένου⁶⁴. Η σύλληψη, λοιπόν, προς πρόληψη εγκλημάτων στο μέλλον δεν επηρεάζει καθόλου την εξέλιξη και την πρόοδο της εκκρεμούς διαδικασίας, καθώς η πραγμάτωση αυτής δε βλάπτεται με κανένα τρόπο από την τέλεση των νέων αξιόποινων πράξεων. Για τον λόγο αυτό η νομιμοποίηση της σύλληψης για προληπτικούς λόγους αμφισβητείται πολύ έντονα από την θεωρία και δικαιολογείται οριακά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης προστασίας του κοινωνικού συνόλου⁶⁵.

B. Επιτρεπόμενες περιπτώσεις σύλληψης

Σύλληψη είναι η ενέργεια εκείνη με την οποία το πρόσωπο που συλλαμβάνεται τίθεται υπό τη φυσική εξουσία κρατικών οργάνων με σκοπό ή αποτέλεσμα τη στέρηση της φυσικής του ελευθερίας είτε προσωρινά είτε για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα⁶⁶, ενώ ταυτόχρονα προσδίδεται σε αυτό η ιδιότητα του κατηγορουμένου για συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη⁶⁷.

Όπως ήδη αναφέρθηκε⁶⁸, για να είναι σύμφωνη με τη συνταγματική επιταγή και άρα νόμιμη η σύλληψη ενός ατόμου πρέπει είτε να υπάρχει αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα είτε αυτή να λάβει χώρα εντός των χρονικών ορίων του

---

⁶⁴ Βλ. *Αναγνωστόπουλο*, «Επικίνδυνοι» κατηγορούμενοι και οικονομικά προληπτικά μέτρα (Προσβάσεις και όρια της ειδικής πρόληψης στην ποινική διαδικασία), *ΠοινΧρ* (1983), σελ. 777.

⁶⁵ Βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 135.

⁶⁶ Βλ. *Καρρά*, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, αρ. 543, σελ. 530, *Κωνσταντινίδη*, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, έκδοση 2^η, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, σελ. 361, *Αδάμπα*, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας*, ερμηνεία κατ' άρθρο, σε *Μαργαρίτη* (επιμ.), τόμος 1^{ος}, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, άρθρο 276, σελ. 989 και *Σεβαστίδη*, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας*, ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος 3^{ος}, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, άρθρο 275, σελ. 3246.

⁶⁷ Βλ. *Συλίκο*, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας*, Η Προδικασία της Ποινικής Δίκης και τα Δικαιώματα του Κατηγορουμένου και των άλλων Διαδίκων, τόμος 2^{ος}, εκδ. Πραξ/ΛογΠΔ, 2003, σελ. 780-781.

⁶⁸ Βλ. *ανωτέρω*, σελ. 13-16.

αυτόφωρου εγκλήματος, οπότε και δεν είναι αναγκαία η έκδοση δικαστικού εντάλματος σύλληψης.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα ανωτέρω, η σύλληψη επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις που καθορίζονται περιοριστικά στο νόμο⁶⁹:

1. Χωρίς ένταλμα σύλληψης ή με εισαγγελικό ένταλμα σύλληψης (άρθρ. 275 παρ. 1 και 3 ΚΠΔ)

Στα αυτόφωρα κακουργήματα ή πλημμελήματα⁷⁰, οι γενικοί ή ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι, καθώς και κάθε αστυνομικό όργανο, έχουν υποχρέωση, ενώ οποιοσδήποτε πολίτης το δικαίωμα⁷¹, να συλλάβουν τον δράστη, τηρώντας, βέβαια, τις διατάξεις του Συντάγματος και εξασφαλίζοντας την άμεση προσαγωγή του συλληφθέντα στον εισαγγελέα⁷². Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή εάν δεν συντρέχει αυτόφωρο έγκλημα ή έχουν παρέλθει τα χρονικά όρια αυτού και δεν υφίσταται ένταλμα σύλληψης του ανακριτή, η σύλληψη είναι άκυρη και παράνομη και ο ενεργήσας αυτή υπέχει ποινική ευθύνη για κατακράτηση παρά το Σύνταγμα⁷³.

Η σύλληψη χωρίς δικαστικό ένταλμα στα πλαίσια της αυτόφωρης διαδικασίας είναι νόμιμη και στις περιπτώσεις των εγκλημάτων που διώκονται με έγκληση, αρκεί αυτή να υποβληθεί έστω και προφορικά σε εκείνον που έχει δικαίωμα να συλλάβει τον δράστη⁷⁴, καθώς και στα πλημμελήματα με κατώτατο όριο ποινής μικρότερο των τριών μηνών⁷⁵.

⁶⁹ Βλ. *Ζησιάδη*, Ποινική Δικονομία, τόμος 2^{ος}, έκδοση 3^η, εκδ. Αφοί Σάκκουλα, 1977, σελ. 251 και *Παπανδρέου*, Διαγράμματα Ποινικής Δικονομίας, σε *Μαργαρίτη* (επιμ.), έκδοση 3^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 59.

⁷⁰ Για τα πταίσματα βλ. άρθρ. 409 ΚΠΔ.

⁷¹ Για το δικαίωμα αυτό των πολιτών βλ. σχετικά *Δημάκη*, Το δικαίωμα των πολιτών για τη σύλληψη του δράστη στα αυτόφωρα εγκλήματα (αρ. 275 Κ.Π.Δ.), *ΠοινΧρ ΜΗ'* (1998), σελ. 545 επ..

⁷² Βλ. άρθρ. 279 ΚΠΔ, ενώ αναλυτικά για τη σύλληψη κατά την αυτόφωρη διαδικασία, βλ. *Στανέλλο*, Η σύλληψη στο αυτόφωρο έγκλημα, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία-Π.-Ν. Σάκκουλας, 2013.

⁷³ Βλ. άρθρ. 326 ΠΚ «Όποιος παραβαίνει μία από τις διατάξεις του άρθρου 6 του Συντάγματος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών», καθώς και *Σεθαστίδη*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 3247.

⁷⁴ Βλ. *Μυγιάκη*, Η συνταγματική και νομοθετική ρύθμιση της άνευ δικαστικού εντάλματος συλλήψεως και τύχης του συλληφθέντος κατά το από της συλλήψεως μέχρι της απολογίας αυτού χρονικόν διάστημα, ΝοΒ (1972), σελ. 697, *Σεθαστίδη*, ό.π., σελ. 3258 και *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 987. Έχει υποστηριχθεί, ωστόσο, και η αντίθετη άποψη σύμφωνα με την οποία η έγκληση δεν είναι ανάγκη να προηγηθεί της σύλληψης αλλά μπορεί να υποβληθεί στο ακροατήριο μετά τη σύλληψη του δράστη αυτόφωρου εγκλήματος κατ' άρθρο 50 παρ. 2 ΚΠΔ, βλ. σχετικά *Καλφάλη*,

Τέλος, στα αυτόφωρα κακουργήματα και πλημμελήματα η σύλληψη του δράστη μπορεί να διαταχθεί και δυνάμει εντάλματος σύλληψης του αρμόδιου για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέα πλημμελειοδικών⁷⁶, έχοντας, βέβαια, ο τελευταίος τη δυνατότητα να το ανακαλεί ή να το καταργεί εντός των χρονικών ορίων του αυτοφώρου⁷⁷. Το εισαγγελικό αυτό ένταλμα σύλληψης, το οποίο πρακτικά εκδίδεται είτε για την άρση τυχόν αμφισβητήσεων και αμφιβολιών σχετικά με το εάν επιτρέπεται η σύλληψη είτε όταν, λόγω της φύσης του εγκλήματος ή της ιδιότητας του δράστη, τα αστυνομικά όργανα δείχνουν απροθυμία ή ατολμία για τη σύλληψη, εκτελείται για όσο χρόνο διαρκεί το αυτόφωρο έγκλημα, καθώς μετά την παρέλευση του χρόνου αυτού παύει να ισχύει αυτοδικαίως⁷⁸.

2. Με ένταλμα σύλληψης του ανακριτή (άρθρ. 276 ΚΠΔ)

Στην περίπτωση παρέλευσης των χρονικών ορίων του αυτοφώρου, η σύλληψη του πιθανού δράστη και κατηγορουμένου επιτρέπεται ύστερα μόνο από την έκδοση εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή, αφού προηγουμένως

Ποινική Δικονομία-Ειδικές Διαδικασίες, Αυτόφωρο έγκλημα και αυτόφωρη διαδικασία, σε *Καλφάλη/Μαργαρίτη*, τόμος Α', εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 1998, σελ. 139.

⁷⁵ Βλ. *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 3247. Αντίθετη είναι η άποψη του *Συλίκου*, ό.π., σελ. 761-765, ο οποίος υποστηρίζει ότι η σύλληψη του δράστη στα επ' αυτόφωρο πλημμελήματα επιτρέπεται μόνο όταν αυτά τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, καθώς είναι τα μόνα πλημμελήματα για τα οποία ο νομοθέτης προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής περιοριστικών όρων και κατ' επέκταση μέτρων δικονομικού καταναγκασμού συμπεριλαμβανομένης και της σύλληψης.

⁷⁶ Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 248, *Κωνσταντινίδη*, ό.π., σελ. 363, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 987 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 3259.

⁷⁷ Βλ. άρθρ. 275 παρ. 3 εδ. β' ΚΠΔ.

⁷⁸ Βλ. *Μπουρόπουλο*, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας, έκδοση 2^η, εκδ. Ν. Παν. Σάκκουλα, 1957, σελ. 360, *Δέδε*, ό.π., σελ. 379, *Παπαδαμάκη*, Ποινική Δικονομία, έκδοση στ', εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 367, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 987-988, *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 275, σελ. 3259-3261 και *Μυγιάκη*, ό.π., σελ. 697. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προβληματισμοί για το εισαγγελικό ένταλμα σύλληψης αλλά και την έννοια του αυτοφώρου εν γένει που έχει εκφράσει ο *Ανδρουλάκης*, Το Ποινικό Δίκαιο σε κρίση, Δύο παραδείγματα και ειδικότερα για την έκδοση εισαγγελικών ενταλμάτων σύλληψης, ΠοινΧρ (2014), σελ. 241 και *του ίδιου*, Η αληθής έννοια του αυτοφώρου εγκλήματος, ΠοινΧρ (1973), σελ. 1 επ.

διατυπώσει γνώμη ο εισαγγελέας και μόνο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις προσωρινής κράτησης που καθορίζονται στο άρθρο 282 ΚΠΔ⁷⁹.

3. Με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου (άρθρ. 315 παρ. 2 και 3 και 318 ΚΠΔ)

Νόμιμο τίτλο δικονομικώς ισοδύναμο προς το ένταλμα σύλληψης του ανακριτή αποτελεί και το βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών ή Εφετών που διατάσσει τη σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου.

Ειδικότερα, στις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται η επιβολή προσωρινής κράτησης κατά το άρθρο 282 ΚΠΔ, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών ταυτόχρονα με την κρίση για την ουσία της υποθέσεως και την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο (ουσιαστική περάτωση της κύριας ανάκρισης) έχει την δικαιοδοσία να διατάξει είτε την κατάργηση ή τη διατήρηση της ισχύος του ήδη εκδοθέντος και μη εκτελεσθέντος εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή, εφόσον ο κατηγορούμενος εξακολουθεί να διαφεύγει της σύλληψης⁸⁰, είτε τη σύλληψη και προσωρινή κράτηση, εφόσον συντρέχει νόμιμη περίπτωση και δεν έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης από τον ανακριτή.

Την ίδια, βεβαίως, ως άνω εξουσία έχει και το Συμβούλιο Εφετών είτε όταν περατώνει την κύρια ανάκριση με την έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος στην περίπτωση των εγκλημάτων που προβλέπονται από το άρθρο 1 του Ν. 1608/1950⁸¹ είτε όταν κρίνει την έφεση που ασκήθηκε από τον κατηγορούμενο κατά του παραπεμπτικού βουλεύματος του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών.⁸²

Όσον αφορά, τέλος, τα εγκλήματα εκείνα, στα οποία η κύρια ανάκριση περαιώνεται ουσιαστικά με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου, την αρμοδιότητα για τη διατήρηση ή την κατάργηση του εκδοθέντος από τον ανακριτή εντάλματος σύλληψης έχει για τα πλημμελήματα το

⁷⁹ Για τις προϋποθέσεις του εντάλματος σύλληψης του ανακριτή ακολουθεί εκτενής ανάλυση παρακάτω, βλ. σελ. 30 επ.

⁸⁰ Ευνόητο είναι ότι σε περίπτωση απαλλακτικού βουλεύματος του δικαστικού συμβουλίου, διατάσσεται η κατάργηση της ισχύος του εντάλματος, ενώ σε περίπτωση εκτέλεσης του εντάλματος σύλληψης δεν τίθεται το ζήτημα κατάργησης ή διατήρησης της ισχύος αυτού, βλ. *Μαργαρίτη*, Ποινική Δικονομία-Ένδικα Μέσα, Τόμος II-Τα Βουλεύματα, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010, σελ. 353-354.

⁸¹ Βλ. άρθρ. 308 παρ. 1 ΚΠΔ.

⁸² Βλ. άρθρ. 318 ΚΠΔ.

Συμβούλιο Πλημμελειοδικών ενώ για τα κακουργήματα ο Πρόεδρος Εφετών, ο οποίος εκδίδει σχετική διάταξη κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή⁸³.

4. Με απόφαση του δικαστηρίου (άρθρ. 120 παρ. 2 και 3 ΚΠΔ)

Ο νομοθέτης με τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 120 ΚΠΔ δίνει τη δυνατότητα στο δικαστήριο που κηρύσσεται καθ' ύλην αναρμόδιο να διατάσσει ταυτόχρονα τη σύλληψη του κατηγορουμένου. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, η απόφαση του δικαστηρίου εξισώνεται λειτουργικά με το ένταλμα σύλληψης από την ποινική δικονομική νομοθεσία.

Πιο συγκεκριμένα και όσον αφορά τα πολυμελή δικαστήρια, τα οποία κηρύσσονται αναρμόδια για την εκδίκαση μίας υπόθεσης, μπορούν συγχρόνως με την παραπομπή αυτής στο αρμόδιο δικαστήριο, να διατάξουν τη σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου έχοντας τη δικαιοδοσία δικαστικού συμβουλίου κατ' άρθρο 315 παρ. 3 ΚΠΔ⁸⁴.

Η ίδια δυνατότητα, επίσης, παρέχεται και στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο και το Πταισματοδικείο, τα οποία σε περίπτωση που κρίνουν ότι το διωκόμενο έγκλημα έχει κακουργηματικό χαρακτήρα και άρα τα ίδια είναι καθ' ύλην αναρμόδια, δύνανται, ταυτόχρονα με την παραπομπή της υπόθεσης στον αρμόδιο εισαγγελέα, να αποφασίσουν και να διατάξουν τη σύλληψη του κατηγορουμένου⁸⁵.

5. Με διάταξη του διευθύνοντος τη συζήτηση (άρθρ. 337 παρ. 2 και 338 παρ. 1 ΚΠΔ)

Κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας στην ποινική δίκη παρέχεται η δυνατότητα στον διευθύνοντα τη συζήτηση να διατάξει τη σύλληψη και την παραπομπή στον αρμόδιο εισαγγελέα του μάρτυρα εκείνου εις βάρος του οποίου γεννήθηκαν υπόνοιες ψευδορκίας, οι οποίες δεν διαλύθηκαν μέχρι το τέλος της

---

⁸³ Βλ. άρθρ. 308 παρ. 3 εδ. ε' ΚΠΔ και 308^Α παρ. 4 ΚΠΔ, καθώς και Παπαδαμάκη, ό.π., σελ. 445, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 308, σελ. 3802 και Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 355-357.

⁸⁴ Βλ. άρθρ. 120 παρ. 2 ΚΠΔ.

⁸⁵ Βλ. άρθρ. 120 παρ. 3 ΚΠΔ. Σχετικά με τα ζητήματα και τα προβλήματα που προκύπτουν από τη γραμματική διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης βλ. Τζαννετή, Έκδοση εντάλματος σύλληψης από το Μονομελές Πλημ/κείο κατ' άρθρο 120 παρ. 3 ΚΠΔ – Μια ακραία και επικίνδυνη δικονομική πρακτική, ΠοινΧρ (2012), σελ. 79 επ.

συζήτησης της υπόθεσης⁸⁶, ενώ την ίδια, επίσης, εξουσία έχει ο διευθύνων την ακροαματική διαδικασία και στην περίπτωση που προκύψουν ενδείξεις πλαστογραφίας εναντίον ορισμένου προσώπου⁸⁷.

6. Με ένταλμα σύλληψης του Προέδρου Εφετών (άρθρ. 445 παρ. 1 ΚΠΔ)

Εκτός από τις ως άνω αναφερόμενες περιπτώσεις, η σύλληψη επιτρέπεται και κατά τη διαδικασία της έκδοσης⁸⁸. Έτσι, ο Πρόεδρος Εφετών, μόλις παραλάβει τα έγγραφα βάσει των οποίων ζητείται η παράδοση ενός προσώπου στο Κράτος που το διώκει ή που έχει καταδικαστεί για κάποιο έγκλημα, έχει υποχρέωση να διατάξει χωρίς αναβολή τη σύλληψη του εκζητούμενου προσώπου και την κατάσχεση όλων των πειστηρίων.

7. Με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (Ν. 3251/2004)

Πρόκειται για απόφαση ή διάταξη δικαστικής αρχής κράτους μέλους της ΕΕ που εκδίδεται με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου, το οποίο βρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της ΕΕ και εναντίον του οποίου είτε έχει ασκηθεί ποινική δίωξη από το κράτος έκδοσης του εντάλματος είτε εκκρεμεί εις βάρος του καταδικαστική απόφαση.

8. Με καταδικαστική απόφαση (άρθρ. 546 ΚΠΔ)

Εκτελεστό τίτλο σύλληψης, τέλος, αποτελεί και η αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, για την εκτέλεση της οποίας φροντίζει αυτεπαγγέλτως ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατηγορός του δικαστηρίου που την εξέδωσε⁸⁹.

---

⁸⁶ Βλ. άρθρ. 337 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ.

⁸⁷ Βλ. άρθρ. 338 παρ. 1 ΚΠΔ.

⁸⁸ Βλ. άρθρ. 436 επ. ΚΠΔ.

⁸⁹ Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, η λειτουργία της σύλληψης διαφέρει από αυτή που έχει ως μέτρο οικονομικού καταναγκασμού, καθώς δεν εξυπηρετείται ο οικονομικός σκοπός της εξασφάλισης της εμφάνισης του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία, αλλά η τιμωρητική εξουσία του Κράτους με την εκτέλεση της απόφασης και της δι' αυτής επιβληθείσας ποινής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Α. Νομική φύση

Όπως είναι γνωστό, μία εκ των θεμελιωδών αρχών του ποινικού δικονομικού μας δικαίου είναι η αρχή της αναζήτησης της ουσιαστικής αλήθειας⁹⁰ υπό την έννοια της υποχρέωσης αναζήτησης όχι μόνο της ενοχής, αλλά και της αθωότητας των κατηγορουμένων, ώστε να επιτυγχάνεται η ανακάλυψη των πραγματικών ενόχων των τελούμενων εγκλημάτων⁹¹.

Άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανωτέρω αρχή, η οποία αποτελεί ουσιαστικά την αποστολή της ποινικής δίκης, είναι η ειδικότερη αρχή της «ανάκρισης» ή «αυτεπάγγελτης συγκέντρωσης του αποδεικτικού υλικού» που διέπει το στάδιο της προδικασίας⁹². Έτσι, μεταξύ της κίνησης της ποινικής δίωξης και της οριστικής εκδίκασης της υπόθεσης μεσολαβεί το αυτοτελές στάδιο της ανάκρισης κατά το οποίο ελέγχεται προδικαστικά τόσο η κατηγορία όσο και το αποδεικτικό υλικό, προκειμένου είτε να εντοπιστούν οι ενδείξεις εκείνες που είναι ικανές να στηρίξουν την δικαστική πεποίθηση ως προς την ενοχή του κατηγορουμένου είτε να αποφευχθεί, σε περίπτωση ελλείψεως αυτών, η περαιτέρω σοβαρότατη για τον κατηγορούμενο δοκιμασία ενώπιον του ακροατηρίου με όλες τις συνέπειες που αυτή συνεπάγεται για την κοινωνική και ψυχική του υπόσταση. Σκοπός, επομένως,

---

⁹⁰ Η έννοια της δικονομικής αρχής της «ουσιαστικής αλήθειας» που διέπει την ποινική διαδικασία γίνεται κατανοητή μέσα από την αντιπαραβολή αυτής με την αντίθετη αρχή που μπορεί να χαρακτηρίζει μία δικαστική διαδικασία και η οποία είναι η «τυπική αλήθεια» που συναντάμε σε μεγάλο βαθμό στην πολιτική δίκη, όπου η τελική κρίση του δικαστή μπορεί να μην αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα αλλά να αποτυπώνει τα όσα οι διάδικοι ήθελαν ή μπόρεσαν να προσκομίσουν ενώπιον του, καθώς, όπως είναι γνωστό, η κίνηση της όλης διαδικασίας στη συγκεκριμένη περίπτωση εξαρτάται από την πρωτοβουλία αυτών. Αντιθέτως, στην ποινική δίκη η προώθηση και διεξαγωγή της διαδικασίας γίνεται από τους δημόσιους φορείς και τα ανώτερα όργανα της ποινικής λειτουργίας ανεξάρτητα από τις αιτήσεις, προτάσεις και τις διαθέσεις των διαδίκων, βλ. *Καρρά*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ. 21-22.

⁹¹ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 21.

⁹² Σύμφωνα με τον *Καρρά*, ό.π., σημ. 57, σελ. 21, η αρχή της «ανάκρισης» είναι στενότερη από την αρχή της αναζήτησης της αλήθειας, αφού αυτή αναφέρεται μόνο στη συλλογή του αποδεικτικού υλικού, ενώ η αρχή της αναζήτησης της αλήθειας εκτείνεται σε ολόκληρη την ποινική διαδικασία. Βεβαίως, είναι προφανής ο αποφασιστικός ρόλος της συγκεκριμένης προδικαστικής φάσης στην ποινική διαδικασία, καθώς από αυτή κρίνεται η συνέχιση ή όχι της υπόθεσης στα επόμενα δικονομικά στάδια.

της ανάκρισης είναι η συλλογή των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων για να βεβαιωθεί η τέλεση ενός εγκλήματος και να αποφασιστεί αν θα εισαχθεί κάποιος σε δίκη για το έγκλημα αυτό ή αν θα απαλλαγεί από την κατηγορία⁹³.

Στα πλαίσια της πραγμάτωσης του αναφερόμενου σκοπού και εφόσον υπάρχει η τέλεση συγκεκριμένου εγκλήματος⁹⁴, ο νόμος δίνει την δυνατότητα στην ανακριτική αρχή (ανακριτής ή ανακριτικοί υπάλληλοι) να προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες και πρόσφορες ενέργειες για τη συλλογή και διατήρηση των αποδείξεων, την ανακάλυψη των δραστών και την διασφάλιση της πορείας της ποινικής δίκης⁹⁵. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι για την αποτελεσματική εκτέλεση των ενεργειών αυτών, οι οποίες αποτελούν τις λεγόμενες «ανακριτικές πράξεις»⁹⁶, παρέχονται στον ανακρίνοντα ευρύτατες εξουσίες, προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί της ανάκρισης⁹⁷.

Μία εκ των ανακριτικών πράξεων, τις οποίες έχει τη δικαιοδοσία να διατάξει ο ανακριτής κατά την επιτέλεση των ανακριτικών του καθηκόντων, είναι η σύλληψη του κατηγορουμένου με ένταλμα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 276 ΚΠΔ. Όπως, ήδη μάλιστα αναφέρθηκε, η σύλληψη μαζί με τη βίαιη προσαγωγή, τους περιοριστικούς όρους και την προσωρινή κράτηση αποτελούν εκείνα τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού που στρέφονται κατά της προσωπικής ελευθερίας και για τον λόγο αυτό ανήκουν στις επαχθείς ανακριτικές

---

⁹³ Βλ. άρθρ. 239 παρ. 1 ΚΠΔ, καθώς και *Αλεξιάδη*, Ανακριτική, έκδοση 6^η, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006, σελ. 40. Αναλυτικότερα για τα δύο επιμέρους συστατικά του σκοπού της ανάκρισης, βλ. *Ανδρουλάκη*, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδοση 3^η, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία-Π. Ν. Σάκκουλας, 2007, σελ. 299-300.

⁹⁴ Είναι παράνομη η διενέργεια οποιασδήποτε ανακριτικής πράξης για την απόδειξη πιθανολογούμενου εγκλήματος ή η εκ των προτέρων εξασφάλιση αποδεικτικών μέσων μελλοντικού εγκλήματος, βλ. *Συλίκο*, ό.π. σελ. 372.

⁹⁵ Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 205, *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 251, σελ. 2978 και *Συλίκο*, ό.π., σελ. 371.

⁹⁶ Η απαρίθμηση των ανακριτικών πράξεων στον ΚΠΔ δεν είναι περιοριστική αλλά ενδεικτική, βλ. άρθρ. 251 ΚΠΔ, όπου αναφέρεται ότι ο ανακριτής και οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν «γενικά να ενεργούν οτιδήποτε είναι αναγκαίο για τη συλλογή και τη διατήρηση των αποδείξεων, καθώς και για την εξασφάλιση των ιχνών του εγκλήματος», με αποτέλεσμα για κάποιες από αυτές να πρέπει να ανατρέξει κανείς στις διατάξεις που αναφέρονται στα αποδεικτικά μέσα, βλ. *Δέδε*, ό.π., σελ. 353 και άρθρ. 178 επ. ΚΠΔ, όπου επίσης γίνεται ενδεικτική απαρίθμηση των αποδεικτικών μέσων, όπως είναι η αυτοψία, η πραγματογνωμοσύνη, οι μάρτυρες, κ.α. Γενικότερα για τις ανακριτικές πράξεις βλ. άρθρ. 251-304 ΚΠΔ.

⁹⁷ Βλ. *Μπάκα*, Η προδικασία της ποινικής δίκης, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1995, σελ. 136-137.

πράξεις⁹⁸.

Κατατάσσοντας, λοιπόν, τη σύλληψη στην κατηγορία των στερητικών της ελευθερίας μέτρων, ευκόλως συνάγεται η λειτουργία και ο σκοπός της συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης, ο οποίος δεν είναι άλλος από την εξασφάλιση της εμφάνισης του κατηγορουμένου στον ανακριτή ή στο δικαστήριο και την υποβολή αυτού στην εκτέλεση της απόφασης⁹⁹. Με το ένταλμα σύλληψης, δηλαδή, ο ανακριτής πρωτίστως επιδιώκει την παρουσία του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία και δευτερευόντως τη συλλογή αποδεικτικού υλικού με τη λήψη της απολογίας του¹⁰⁰. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις τα στρεφόμενα κατά της προσωπικής ελευθερίας μέτρα δικονομικού καταναγκασμού αποσκοπούν και στην αποτροπή του κινδύνου διάπραξης νέων εγκλημάτων¹⁰¹.

Β. Προϋποθέσεις έκδοσης

Όπως προαναφέρθηκε¹⁰², επειδή με τη σύλληψη πλήττεται το υπέρτατο ατομικό δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας, το ίδιο το Σύνταγμα προβλέπει ορισμένες βασικές εγγυήσεις σχετικά με τη διενέργεια της εν λόγω ανακριτικής πράξης, τις οποίες ο κοινός νομοθέτης συμπεριέλαβε μεταξύ των απαραίτητων προϋποθέσεων που πρέπει να τηρούνται για τη νόμιμη έκδοση του εντάλματος σύλληψης.

Οι ειδικότερες αυτές προϋποθέσεις για τη σύλληψη του κατηγορουμένου με ένταλμα του ανακριτή αναφέρονται στο άρθρο 276 ΚΠΔ και είναι οι ακόλουθες¹⁰³:

---

⁹⁸ Βλ. Σεβαστίδη, *ό.π.*, άρθρο 251, σελ. 2978.

⁹⁹ Σε αντίθεση με τα αποκαλούμενα «διερευνητικά μέτρα», όπως είναι οι έρευνες, η κατάσχεση, η πραγματογνωμοσύνη, η εξέταση γενετικού υλικού και η παρακολούθηση τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, τα οποία αποσκοπούν στη συλλογή και εξασφάλιση του αποδεικτικού υλικού βάσει του οποίου θα στοιχειοθετηθούν ή όχι οι ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου, βλ. *Δαλακούρα*, Εμβάθυνση στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σε *Κωνσταντίνιδη/Δαλακούρα*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 136.

¹⁰⁰ Βλ. *Δαλακούρα*, *ό.π.*, σελ. 136, του *ιδίου*, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993, σελ. 286, *Παπαδαμάκη*, *ό.π.*, σελ. 376-377 και *Αδάμπα*, *ό.π.*, άρθρο 276, σελ. 991.

¹⁰¹ Σχετικά με την οριακή δικαιολόγηση της σύλληψης ως προληπτικό της επικινδυνότητας μέτρο, βλ. ανωτέρω, σελ. 21-22 με περαιτέρω παραπομπές.

¹⁰² Βλ. ανωτέρω, σελ. 13-17.

¹⁰³ Οι ίδιες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για να διαταχθεί η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση με βούλευμα από το δικαστικό συμβούλιο, βλ. άρθρ. 276 παρ. 2 εδ. β' ΚΠΔ.

1. Έκδοση του εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή

Το ένταλμα σύλληψης εκδίδεται μόνο από τον ανακριτή. Οι ανακριτικοί υπάλληλοι σε καμία περίπτωση δεν έχουν το δικαίωμα να προβούν στην έκδοση εντάλματος σύλληψης. Ωστόσο, η σύλληψη και συγχρόνως η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου μπορεί να διαταχθεί και με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου, εφόσον συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις και δεν έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης από τον ανακριτή¹⁰⁴.

2. Συνδρομή προϋποθέσεων προσωρινής κράτησης

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 276 ΚΠΔ η έκδοση εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή εις βάρος του κατηγορουμένου επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις όπου μπορεί να επιβληθεί προσωρινή κράτηση σε αυτόν κατ' άρθρο 282 ΚΠΔ. Επομένως, για να είναι νόμιμη και επιτρεπτή η σύλληψη δυνάμει εντάλματος, θα πρέπει να πληρούνται οι εξής επί μέρους προϋποθέσεις:

2.1 Αδίκημα για το οποίο επιτρέπεται προσωρινή κράτηση

Ένταλμα σύλληψης εκδίδεται από τον ανακριτή μόνο όταν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και κατ' εξαίρεση για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, καθώς σε αυτές τις δύο περιπτώσεις και μόνο είναι δυνατή η επιβολή προσωρινής κράτησης¹⁰⁵.

2.2 Σοβαρές ενδείξεις ενοχής

Για να είναι νόμιμη η έκδοση εντάλματος σύλληψης θα πρέπει, επιπλέον, να συντρέχουν όχι απλώς ενδείξεις, αλλά σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου¹⁰⁶, όπως ακριβώς απαιτείται και για την επιβολή της προσωρινής

---

¹⁰⁴ Βλ. Μπουρόπουλο, ό.π., σελ. 361-362, Καρρά, ό.π., σελ. 530, του ιδίου, Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου, τεύχος 2^ο, έκδοση 3^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1190, σελ. 220 και Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3267.

¹⁰⁵ Βλ. Καρρά, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 531-532, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3267 και Αδάμπα, ό.π., άρθρο 276, σελ. 990.

¹⁰⁶ Βλ. Καρρά, ό.π., σελ. 532, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3267, Αδάμπα, ό.π., άρθρο 276, σελ. 990 και Γιαννίδη, Το ένταλμα σύλληψεως του κατηγορουμένου. Θεωρία και Πρακτική, σε Πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 73.

κράτησης. Αναγνωρίζοντας, δηλαδή, ο νομοθέτης την εξαιρετικά μεγάλη βαρύτητα του μέτρου της σύλληψης και τις δυσμενείς συνέπειες που η επιβολή αυτού συνεπάγεται για τον κατηγορούμενο και μάλιστα σε ένα τόσο πρώιμο στάδιο της ποινικής διαδικασίας, αξιώνει για τη νομιμότητα αυτής τη συνδρομή ενδείξεων ενοχής ίδιας έντασης με εκείνες που απαιτούνται για την επιβολή της προσωρινής κράτησης που αποτελεί το έσχατο μέτρο δικονομικού καταναγκασμού.

Στην αρχική του μορφή, το άρθρο 282 ΚΠΔ απαιτούσε «σοβαρές» ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου, οι οποίες έγιναν «αποχρώσεις» ενδείξεις με την τροποποίηση του Ν. 1128/1981. Κατά την μεταφορά, όμως, του ανωτέρω όρου στη δημοτική, ο νομοθέτης σε άλλες περιπτώσεις επέλεξε να τον αποδώσει ως «σοβαρές» ενδείξεις, όπως στο άρθρο 282 ΚΠΔ, και σε άλλες ως «επαρκείς»¹⁰⁷ ενδείξεις, όπως στο άρθρο 313 ΚΠΔ, το οποίο, επίσης, έθετε ως προϋπόθεση της παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο τη συνδρομή «αποχρωσών» ενδείξεων ενοχής.

Εξαιτίας αυτής της διαφορετικής απόδοσης του ίδιου όρου ευλόγως δημιουργήθηκε η απορία τόσο σε θεωρητικό όσο και σε νομολογιακό επίπεδο σχετικά με το εάν οι δύο ως άνω έννοιες, που απαιτείται να προσδιορίζουν κάθε φορά τις ενδείξεις ενοχής, είναι ταυτόσημες ή όχι. Σύμφωνα με την κρατούσα στη νομολογία άποψη¹⁰⁸, η οποία υιοθετήθηκε και από μια μερίδα της θεωρίας¹⁰⁹, οι «σοβαρές» ενδείξεις ενοχής που απαιτούνται για την επιβολή μέτρων δικονομικού καταναγκασμού ταυτίζονται με τις «επαρκείς» ενδείξεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν κατά τον νόμο για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο δικαστήριο.

---

¹⁰⁷ Ως «επαρκείς ενδείξεις» σύμφωνα με τη θεωρία είναι αυτές που αποτυπώνουν «μία επαρκή δικαιολογία περί της αλήθειας των γνώσεων» ή «μια βάσιμη ή αυξημένη πιθανότητα ενοχής του κατηγορουμένου», βλ. Δέδε, ό.π., σημ. 77, σελ. 422.

¹⁰⁸ Βλ. ενδεικτικά ΟΛΑΠ 9/2001, ΠοινΧρ (2001), σελ. 788 επ., ΣυμβΑΠ 184/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 586, ΣυμβΑΠ 665/2001 (με εισ. πρότ. Σιδέρη), ΤΝΠ ΔΣΑ, ΣυμπλημΓιαν 46/2003, ΠοινΔικ (2004) σελ. 1123, ΔιατΑνακρΑθ 643/2009, ΠοινΧρ (2011), σελ. 474, ΣυμβΕφΘεσ 442/1990, Υπερ (1991), σελ. 102, ΣυμβΕφΘεσ 438/1990, Υπερ (1991), σελ. 101 και ΣυμβΕφΘεσ 16/1990, Υπερ (1991), σελ. 96.

¹⁰⁹ Βλ. Σεθαστίδη, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3331-3332 και Βουρλιώτη, Η στέρηση της ελευθερίας ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού και τα όρια επιβολής του, ΠοινΧρ (2002), σελ. 396.

Ωστόσο, η αντίθετη και ορθότερη άποψη, η οποία ενσωματώνει τις θέσεις της πλειοψηφίας της θεωρίας¹¹⁰ αλλά και ενός μέρους της νομολογίας¹¹¹, θεωρεί τις «σοβαρές» ενδείξεις ισχυρότερες από τις «επαρκείς», υποστηρίζοντας ότι οι πρώτες προϋποθέτουν έναν υψηλότερο βαθμό πιθανολόγησης της ενοχής ή εντάσεως των υπονοιών¹¹² που απαιτείται εκ μέρους των ανακριτικών αρχών για την επιβολή επαχθών δικονομικών μέτρων σε σχέση με τις «επαρκείς» ενδείξεις που πρέπει να συντρέχουν για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, καθώς η επιβολή μέτρων καταναγκασμού συνεπάγεται την στέρηση του υπέρτατου αγαθού της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου σε ένα πολύ αρχικό δικονομικό

---

¹¹⁰ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 541, ο οποίος θεωρεί ως ορθότερη τη χρήση του όρου «υπόνοιες» αντί του όρου «ενδείξεις», του *ίδιου*, Η επιβολή περιοριστικών όρων και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, σε ΤιμΤομ Χ. Δέδε, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, σελ. 211, *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 350, του *ίδιου*, Αιτιολογία και Αναιρετικός Έλεγχος ως Συστατικά της Ποινικής Απόδειξης, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία–Π. Ν. Σάκκουλας, 1998, σελ. 98-98, του *ίδιου*, Το καθήκον αληθινής/ουσιαστικής αιτιολόγησης των κάθε λογής ποινικών αποφάσεων ως θεσμικός φραγμός στη διαφθορά, ΤιμΤόμ Ι. Μανωλεδάκη II, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 729 επ., *Μαργαρίτη*, Προσωρινή Κράτηση & Περιοριστικοί Όροι (παρελθόν-παρόν-μέλλον), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 81-83, του *ίδιου*, Προσωρινή κράτηση: προσπάθεια εκλογικεύσεως των ορίων επιβολής της, ΠοινΔικ (2013), σελ. 536 επ., *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 385-386, *Μακρή*, Η προδικαστική στέρηση της ελευθερίας. Στο μεταίχμιο προσωπικής ελευθερίας και δημόσιας ασφάλειας, ΠοινΧρ (2006), σελ. 101-103, *Δαλακούρα*, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, ΠοινΧρ (2005), σελ. 965, του *ίδιου*, Η αρχή του προσήκοντος βαθμού υπόνομιας ή δύναμης των ενδείξεων, ΠοινΛογ, τεύχος 5, 2003, σελ. 1800 επ., *Λεμπέση*, Σοβαρά υπόνοια και αποχρώσαι ενδείξεις, ΠοινΧρ (1968), σελ. 445 επ., *Συμεωνίδου-Καστανίδου*, προσωρινή κράτηση-νομικός κανόνας και πράξη, Υπερ (1991), σελ. 104-105, *Ηρειώτη*, Προσωρινή κράτηση: Δικονομικό μέτρο ή προκαταβολή ποινής;, ΝοΒ (2009), σελ. 1592 επ. και *Δημήτραινα*, παρατηρήσεις στη ΣυμβΕΦΘεσ 394/1992, Υπερ (1993), σελ. 117, ο οποίος, μάλιστα επισημαίνει ότι και μετά την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο πρέπει να συντρέχουν οι ισχυρότερες αυτές ενδείξεις αν χρειαστεί να αποφασισθεί η διατήρηση της προσωρινής κράτησης. Αντίθετος, πάντως, ο *Ζησιάδης*, Η εφαρμογή της αρχής «in dubio pro reo» στα στάδια της ποινικής διαδικασίας, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 1989, σελ. 37, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι «σοβαρές» ενδείξεις ενοχής του άρθρου 282 ΚΠΔ είναι κατώτερες από τις «επαρκείς».

¹¹¹ Βλ. ενδεικτικά ΣυμβΠλημΠειρ 59/2010, Αρμ (2010), σελ. 713, ΔιατΑνακρΧαλκ 1/2008, Αρμ (2009), σελ. 731, ΔιατΑνακρΠειρ 3/2010, Αρμ (2010), σελ. 718, ΣυμβΠλημΑθ 5967/2003 (με εισ. πρότ. Αγγελή), ΠοινΧρ (2004), σελ. 936, ΣυμβΕΦΑθ 1293/1995 (με εισ. πρότ. Κονταξή), ΠοινΧρ (1995), σελ. 486 και ΣυμβΠλημΠειρ 415/1994, ΠοινΧρ (1994), σελ. 1304.

¹¹² Για μια πιεστική (dringender Tatverdacht) πιθανολόγηση της πράξης γίνεται λόγος στην Γερμανία, βλ. *Ανδρουλάκη*, Αιτιολογία και Αναιρετικός Έλεγχος ως Συστατικά της Ποινικής Απόδειξης, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία–Π. Ν. Σάκκουλας, 1998, σελ. 98-98 και *Μαργαρίτη*, Προσωρινή Κράτηση & Περιοριστικοί Όροι (παρελθόν-παρόν-μέλλον), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ.88.

στάδιο σε αντίθεση με την απόφαση για την παραπομπή, η οποία δεν επιφέρει σε αυτόν την ίδια δικονομική βλάβη¹¹³.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, γίνεται δεκτό ότι «σοβαρές» ενδείξεις ενοχής συντρέχουν εις βάρος κάποιου προσώπου, όταν από το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί μέχρι το χρονικό σημείο έκδοσης του εντάλματος σύλληψης, προκύπτει ότι συντρέχει υψηλός βαθμός πιθανολόγησης ότι ο κατηγορούμενος είναι και ο δράστης του διωκόμενου εγκλήματος¹¹⁴. Επομένως, ενδεχόμενη συνδρομή απλών ή ασθενών ενδείξεων ενοχής στο πρόσωπο του

---

¹¹³ Ειδικότερα, όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ «σοβαρών» και «επαρκών» ενδείξεων ενοχής έχει διατυπωθεί η άποψη ότι οι μεν πρώτες καταγράφονται ως ένα ποιοτικό μέγεθος, το οποίο δεν μπορεί να υπολογισθεί με ποσοτικά κριτήρια, καθώς η αξιολόγησή αυτών λαμβάνει χώρα σε ένα στάδιο, όπου η ανάκριση συνεχίζεται και επομένως δεν έχει συγκεντρωθεί το σύνολο του αποδεικτικού υλικού, ενώ αντιθέτως οι «επαρκείς» ενδείξεις ενοχής γίνονται αντιληπτές ως ποσοτικό μέγεθος, χωρίς, βέβαια να παραλείπεται και η ποιοτική τους αξία, βλ. *Δαλακούρα*, Προσωρινή Κράτηση και Περιοριστικοί Όροι, Θεωρητικά Πρότερα και Νομολογιακά Ύστερα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1998, σελ. 93. Ωστόσο, ορθότερη κρίνεται η άποψη σύμφωνα με την οποία η επιλογή του νομοθέτη να αποδώσει στη δημοτική τον όρο «αποχρώσεις» ενδείξεις ως «σοβαρές» στην περίπτωση του άρθρου 282 ΚΠΔ και όχι ως «επαρκείς», δεν υποδηλώνει την παραίτηση αυτού από την ποσοτική επάρκεια στην περίπτωση των «σοβαρών» ενδείξεων, αλλά την ιδιαίτερη σοβαρότητα αυτών, δηλαδή την υπεροχή τους έναντι των «επαρκών» ενδείξεων, ώστε η πιθανολόγηση της ενοχής του κατηγορουμένου να αγγίζει τη βεβαιότητα και ως εκ τούτου να μπορεί να δικαιολογηθεί η μεγάλης έντασης προσβολή των ατομικών δικαιωμάτων που επιφέρει η επιβολή των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, βλ. *Μακρή*, ό.π., σελ. 101 και *Μαργαρίτη*, Προσωρινή Κράτηση & Περιοριστικοί Όροι (παρελθόν-παρόν-μέλλον), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 82-83. Εξάλλου, η εν λόγω άποψη είναι σύμφωνη και με την «αρχή του προσήκοντος βαθμού υπόνοιας», σύμφωνα με την οποία όσο βαρύτερο είναι το μέτρο του καταναγκασμού τόσο μεγαλύτερος πρέπει να είναι ο βαθμός υπόνοιας ή ισχύος των ενδείξεων, για την τέλεση του εγκλήματος, βλ. αναλυτικότερα, *Δαλακούρα*, Η αρχή του προσήκοντος βαθμού υπόνοιας ή δύναμης των ενδείξεων, Ποινολογ, (5/2003), σελ. 1793 επ., αλλά και σε ΤιμΤομ Ν. Ανδρουλάκη, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2003, σελ. 253 επ.

¹¹⁴ Βλ. ΟΛΑΠ 9/2001, ό.π., σελ. 788, *Καρρά*, ό.π., σελ. 541, *Μακρή*, ό.π., σελ. 101, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 1012 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3332. Στον όρο «σοβαρές ενδείξεις» ενοχής του άρθρου 282 ΚΠΔ αντιστοιχεί ο όρος «εύλογες υπόνοιες» του άρθρου 5 παρ. 1 γ' ΕΣΔΑ, τις οποίες το ΕΔΔΑ τις έχει ερμηνεύσει ως εκείνα «τα γεγονότα ή πληροφορίες που είναι ικανές να πείσουν έναν αντικειμενικό παρατηρητή ότι το άτομο για το οποίο πρόκειται, μπορεί να έχει τελέσει το αδίκημα», βλ. *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 85 και *Μακρή*, ό.π., σελ. 101-103 με περαιτέρω παραπομπές στις αποφάσεις του ΕΔΔΑ «Erdagoz κατά Τουρκίας» (22.02.1997), «Fox, Cambel και Hartley κατά Η.Β.» (30.08.1990) και «Labita κατά Ιταλίας» (06.04.2000), ο οποίος, ωστόσο, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εν τοις πράγμασι δεν υπάρχει αντιστοιχία και ισοδυναμία μεταξύ των ως άνω εννοιών, καθώς το ΕΔΔΑ, όπως καυστικά σχολιάζει, «απαξιώνει ουσιαστικά με την στάση του τις εύλογες υπόνοιες, προσδίδοντας σε αυτές ένα κατά συνθήκη ιδιαίτερα ρευστό και τελικά ανίσχυρο περιεχόμενο, αντιστρόφως ανάλογο της σημασίας που αποδίδεται σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο από την πλειοψηφία της ελληνικής επιστήμης (αλλά και ένα μέρος της νομολογίας ακόμα) στις σοβαρές ενδείξεις ενοχής.».

φερόμενου ως δράστη μιας αξιόποινης πράξης αποκλείει την επιβολή εις βάρος του οποιουδήποτε περιοριστικού ή στερητικού της ελευθερίας του μέτρου, συμπεριλαμβανομένης και της σύλληψης.

Λογική και αυτονόητη συνέπεια όλων των παραπάνω, βέβαια, είναι η αιτιολόγηση των δικαιοδοτικών κρίσεων που αποφαινόνται σχετικά με την ύπαρξη μιας από τις πλέον βασικές προϋποθέσεις για την λήψη και την επιβολή επιβαρυντικών για τον κατηγορούμενο μέτρων. Το περιεχόμενο, μάλιστα, της αξιούμενης αυτής αιτιολογίας απαιτείται να περιέχει σαφή αναγωγή σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά με εξειδικευμένη παράθεση των αποδεικτικών εκείνων μέσων που επιβεβαιώνουν και θεμελιώνουν τη συνδρομή των σοβαρών ενδείξεων ενοχής σε βάρος του διωκόμενου προσώπου¹¹⁵.

Σε πρακτικό, ωστόσο, επίπεδο, παρατηρείται ότι η ως άνω αξίωση αιτιολογίας δεν ικανοποιείται σχεδόν ποτέ. Στο σύνολό τους οι δικαστικές κρίσεις¹¹⁶ αρκούνται είτε σε μια αφοριστική κατάφαση είτε σε μια ομοιόμορφη και τυποποιημένη αιτιολογία με απλή αναφορά στις σοβαρές ενδείξεις που προκύπτουν εις βάρος του κατηγορούμενου, χωρίς καμία περαιτέρω εξειδίκευση τους¹¹⁷. Σε μια προσπάθεια ερμηνείας της πρακτικής αυτής έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι τόσο οι ανακριτές όσο και τα δικαστικά συμβούλια αποφεύγουν τον έλεγχο της σοβαρότητας των ενδείξεων, προκειμένου να μην επηρεάσουν, με μια ενδεχόμενη αρνητική κρίση περί της ύπαρξης αυτών, τη μεταγενέστερη δικαστική απόφαση σχετικά με την ουσία της υπόθεσης και την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο¹¹⁸. Η αντίληψη, όμως, αυτή είναι καθόλα λανθασμένη, καθώς η κρίση για τη συνδρομή ή μη σοβαρών ενδείξεων ενοχής

¹¹⁵ Βλ. *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 86.

¹¹⁶ Είτε πρόκειται για εντάλματα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης και διατάξεις των ανακριτών είτε για βουλεύματα των δικαστικών συμβουλίων που εκδίδονται κατόπιν προσφυγής ή αιτήσεως του κατηγορουμένου σύμφωνα με τα άρθρα 285 και 286 παρ. 2 ΚΠΔ.

¹¹⁷ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 545 και *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 86-87, όπου αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «στη θέση της αιτιολογίας βλέπει κανείς μια απλή (χωρίς ασφαλώς δικανική σημασία) διαβεβαίωση ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου».

¹¹⁸ Βλ. *Ανδρουλάκη*, Το καθήκον αληθινής/ουσιαστικής αιτιολόγησης των κάθε λογής ποινικών αποφάσεων ως θεσμικός φραγμός στη διαφθορά, ΤιμΤόμ Ι. Μανωλεδάκη ΙΙ, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 729 επ., *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 385 και *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 87-89, ο οποίος θεωρεί ως αναγκαία μια νομοθετική παρέμβαση για το εν λόγω ζήτημα, με την οποία να «διακηρύσσεται με σαφήνεια ότι η περί παραπομπής ή όχι κρίση δεν επηρεάζεται άμεσα από την περί επιβολής (ή όχι) μέτρων δικονομικού καταναγκασμού κρίση».

αφορά μονάχα την διερεύνηση της αναγκαιότητας επιβολής μέτρων δικονομικού καταναγκασμού σε βάρος του κατηγορουμένου και σε καμία περίπτωση δεν παράγει την οποιαδήποτε δέσμευση σχετικά με τη σε μεταγενέστερο χρόνο παραπομπή αυτού στο ακροατήριο¹¹⁹.

2.3 Σκοπός φυγής ή κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων

Συγχρόνως με τις σοβαρές ενδείξεις ενοχής, θα πρέπει, επιπλέον, να συντρέχει στο πρόσωπο του κατηγορουμένου είτε σκοπός φυγής είτε κίνδυνος επανάληψης και άλλων εγκλημάτων, προκειμένου να δύναται ο ανακριτής να εκδώσει ένταλμα σύλληψης σε βάρος του¹²⁰. Η σύλληψη, δηλαδή, θα πρέπει να κρίνεται ως απολύτως αναγκαία για την παρεμπόδιση της φυγής του κατηγορουμένου και κατ' επέκταση της μη εμφάνισης του στον ανακριτή και το δικαστήριο ή για την πρόληψη τέλεσης και άλλων εγκλημάτων κατά το διάστημα που παραμένει ασύλληπτος¹²¹. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι οι επιμέρους αυτοί όροι (*causa arresti*) τίθενται στο νόμο διαζευκτικά και όχι σωρευτικά, με αποτέλεσμα να αρκεί η συνδρομή έστω και ενός από τους δύο για την έκδοση εντάλματος σύλληψης¹²².

Ειδικότερα, ο σκοπός φυγής του κατηγορουμένου δεν αποτελεί απλώς μία ενδιάθετη κατάσταση, αλλά διαπιστώνεται εμπειρικά με βάση τα αντικειμενικά κριτήρια που θέτει το άρθρο 282 παρ. 4 εδ. α' ΚΠΔ¹²³. Έτσι, ύποπτος φυγής

¹¹⁹ Βλ. *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3333, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 1043, καθώς και ΣυμβΑΠ 274/1975, ΠοινΧρ (1975), σελ. 647.

¹²⁰ Η νομιμοποίηση της σύλληψης με βάση τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του κινδύνου φυγής ή υποτροπής είναι συμβατή με τις επιταγές της ΕΣΔΑ και συγκεκριμένα το άρθρο 5 παρ. 1 γ', όπου ορίζεται ότι είναι επιτρεπτή η σύλληψη και η κράτηση ενός προσώπου όταν «υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξη αδίκημα ή δραπετεύση μετά την διάπραξιν τούτου», βλ. και ανωτέρω, σημ. 53, σελ. 18.

¹²¹ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 532, *Συλίκο*, ό.π., σελ. 782-783, *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3267 και *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 990.

¹²² Βλ. ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 176, ΣυμβΠλημΑθ 3461/2001, ΠοινΔικ (2002), σελ. 26, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 386, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 1018 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3371.

¹²³ Βλ. *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 1018. Σημειωτέον, δεν προβλέπεται διαφορετική μεταχείριση των αλλοδαπών σε σχέση με τους Έλληνες ούτε των κατηγορουμένων οποιασδήποτε άλλης κοινωνικής ομάδας, καθώς τέτοιες διακρίσεις προσβάλλουν την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας, βλ. ΣυμβΠλημΠειρ 59/2010 (με εισ. πρότ. *Σοφουλάκη*), Αρμ (2010), σελ. 713 και ΣυμβΠλημΘεσ 876/2003 (με εισ. πρότ. *Φλωρίδη*), ΠραξΛογΠΔ (2003), σελ. 276 επ.

θεωρείται ο δράστης που δεν έχει γνωστή διαμονή στη χώρα¹²⁴ ή έχει προβεί σε προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του¹²⁵ ή έχει υπάρξει κατά το παρελθόν φυγόποινος ή φυγόδικος¹²⁶ ή έχει κριθεί ένοχος για απόδραση κρατουμένου¹²⁷ ή για παραβίαση περιορισμών διαμονής¹²⁸.

---

¹²⁴ Αναφορικά με την προϋπόθεση αυτή, γίνεται δεκτό τόσο από τη θεωρία όσο και από τη νομολογία ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να έχει γνωστή διαμονή στην Ελλάδα και όχι στο εξωτερικό, η οποία, σημειωτέον, δεν απαιτείται καταρχήν να είναι μόνιμη, αλλά έστω να χαρακτηρίζεται από κάποιου βαθμού σταθερότητα, βλ. ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 176, ΣυμβΕΦΚερκ 115/2011 (με εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΝΟΜΟΣ, Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 58, Σεβαστίδη, ο.π., άρθρο 282, σελ. 3375 και *Ηρειώτη*, Προσωρινή κράτηση: Δικονομικό μέτρο ή προκαταβολή ποινής;, ΝοΒ (2009), σελ. 1601. **Ενόψει, λοιπόν, της ανωτέρω νομοθετικής πρόβλεψης, η έκδοση ενταλμάτων σύλληψης και προσωρινής κράτησης εις βάρος κατηγορουμένων, των οποίων η κατοικία τους είναι στην αλλοδαπή, αποτελεί αυτονόητη και πρωταρχική ενέργεια για τους ανακριτές και τα δικαστικά συμβούλια, χωρίς, μάλιστα, καν να εξετάζονται οι λοιποί όροι που πρέπει να συντρέχουν για την επιβολή των επαχθών αυτών μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, καθώς η έλλειψη γνωστής διαμονής στη χώρα καθιστά τον κατηγορούμενο de facto ύποπτο φυγής** (βλ. ενδεικτικά **ΣυμβΕΦΑΘ 1213/2014** (αδημ.), **ΣυμβΕΦΑΘ 1796/2014** (αδημ.), **ΣυμβΕΦΑΘ2054/2014** (αδημ.), με τα οποία απορρίφθηκαν οι διαδοχικές αιτήσεις του ίδιου κατηγορουμένου, μόνιμου κατοίκου Νήσου Μαν του Ηνωμένου Βασιλείου, περί αντικατάστασης της προσωρινής κράτησής του με περιοριστικούς όρους, καθώς κρίθηκε ύποπτος φυγής λόγω του γεγονότος ότι δεν είχε γνωστή διαμονή στη χώρα. Αυτή η μόνιμη, μάλιστα, διαμονή του κατηγορουμένου στο εξωτερικό θεωρήθηκε, επιπλέον, επιβαρυντικός παράγοντας και ένδειξη σκοπού φυγής, ακόμα και όταν ο αιτών-κατηγορούμενος μίσθωσε διαμέρισμα στην ημεδαπή, προκειμένου να αποκτήσει γνωστή διαμονή στην Ελλάδα. Βλ. όμως αντίθ. **ΣυμβΕΦΑΘ 336/2016** (αδημ.), το οποίο αντικατέστησε την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, κατοίκου Λονδίνου Μ. Βρετανίας, με τον περιοριστικό όρο της εγγύησης). **Στα πλαίσια, ωστόσο, της ισχύς του ευρωπαϊκού εντάλματος επιτήρησης** (βλ. Απόφαση-Πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου της ΕΕ της 23.10.2009 «σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση» και *Ζημιανίτη*, Σχέδιο Απόφασης-Πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης σε προδικαστικές διαδικασίες μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠοινΔικ (2006), σελ. 1337 επ.), **προτείνεται de lege ferenda η γνωστή διαμονή που αξιώνει το 282 παρ. 4 εδ. α' ΚΠΔ, προκειμένου να μην κρίνεται ο κατηγορούμενος ως ύποπτος φυγής (αρνητική ένδειξη του σκοπού φυγής) να συμπεριλαμβάνει εκτός από την Ελλάδα και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε τα δικαστικά όργανα να μην καταφεύγουν άνευ ετέρου στην έκδοση εντάλματος σύλληψης και προσωρινής κράτησης εις βάρος του κατηγορουμένου που έχει σταθερή διαμονή σε κάποια από αυτές, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, δυνάμει της ανωτέρω Απόφασης-Πλαίσιο, της επιβολής, και σε αυτή την περίπτωση, μη στερητικών της ελευθερίας μέτρων, όπως είναι οι περιοριστικοί όροι, αν αυτοί κριθούν αναγκαίοι για την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 296 ΚΠΔ.**

¹²⁵ Ενδεικτικά αναφέρονται: η επιβίβαση σε μεταφορικό μέσο με σκοπό τη μετάβαση στο εξωτερικό, η προμήθεια διαβατηρίου ή εισιτηρίου με τον ίδιο σκοπό, η αδικαιολόγητη πώληση ολόκληρης ή μέρους της ακίνητης περιουσίας, κ.α.

¹²⁶ Βλ. άρθρ. 428-435 ΚΠΔ, αν και η έννοια του «φυγόδικου» δεν καθορίζεται με πλήρη σαφήνεια.

¹²⁷ Βλ. άρθρ. 173 ΠΚ.

¹²⁸ Βλ. άρθρ. 182 ΠΚ.

Για τη νομιμοποίηση της σύλληψης, όμως, ο νομοθέτης δεν αρκέστηκε μονάχα στην ύπαρξη ενός από τα απαριθμούμενα αντικειμενικά κριτήρια, αλλά απαίτησε, επιπλέον, την συνδρομή και του υποκειμενικού στοιχείου του σκοπού φυγής του κατηγορουμένου¹²⁹. Μόνη, δηλαδή, η διαπίστωση των ανωτέρω τυπικών παραμέτρων δεν παράγει αμάχητο τεκμήριο για τον σκοπό φυγής του δράστη¹³⁰.

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι το δικαστικό όργανο που διατάσσει τη σύλληψη ενός προσώπου πρέπει να αιτιολογεί τον σκοπό φυγής αυτού επικαλούμενο συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά μέσα, από τα οποία να επιβεβαιώνεται η συνδρομή τόσο του αντικειμενικού όσο και του υποκειμενικού στοιχείου αλλά και να προκύπτει η μεγάλη πιθανότητα της φυγής του¹³¹. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν, δηλαδή, από την κοινωνική, επαγγελματική και προσωπική κατάσταση του κατηγορουμένου, δεν διαπιστώνεται η πρόθεση ή η δυνατότητα αυτού να διαφύγει στο εξωτερικό ή να κρυφτεί στην ημεδαπή, με σκοπό να αποφύγει την εμφάνιση του ενώπιον των δικαστικών αρχών, τότε ο

---

¹²⁹ Βλ. ΣυμβΕΦΑθ 1453/2012 (με εισ. πρότ. *Ψαρουδάκη*), ΠοινΧρ (2013), σελ. 285 επ.

¹³⁰ Μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 2207/1994, ο κίνδυνος φυγής ως *causa arresti* αποδιδόταν στο άρθρο 282 ΚΠΔ με τον όρο «σφόδρα πιθανή φυγή», γεγονός που οδήγησε τη νομολογία των ανακριτών και των δικαστικών συμβουλίων της εποχής στην άμεση εξάρτηση (και κατ' επέκταση υποκατάσταση) της προϋπόθεσης αυτής από την «αναμενόμενη ποινική κύρωση», καθώς η συνδρομή του «σφόδρα πιθανού» της φυγής του κατηγορουμένου διαπιστωνόταν όταν «η αποδιδόμενη σε αυτόν πράξη είχε σοβαρές συνέπειες, τις οποίες θα ήθελε αυτός να αποφύγει είτε κρυπτόμενος στην ημεδαπή, είτε μεταβαίνοντας στο εξωτερικό», βλ. ενδεικτικά ΣυμβΕΦΑθ 862/1991, ΠοινΧρ (1991), σελ. 430, ΔιατΕΦΑνακρΑθ 15/1989, ΠοινΧρ (1989), σελ. 1008 και *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 92. Εν συνεχεία, με την ισχύ των Ν. 2207/1994 και 2408/1996, ο όρος «σφόδρα πιθανή φυγή» αντικειμενικοποιήθηκε με την εισαγωγή συγκεκριμένων κριτηρίων που όριζαν τον ύποπτο φυγής, με σκοπό την αποφυγή αφηρημένων αξιολογήσεων και αυθαίρετων κρίσεων. Σύμφωνα, δηλαδή, με το προϊσχύσαν νομικό καθεστώς, η συνδρομή έστω και ενός από τα στοιχεία που αναφέρονταν στο άρθρο 282 παρ. 3 ΚΠΔ (282 παρ. 4 εδ. α' ΚΠΔ, όπως ισχύει σήμερα), αποτελούσε αμάχητο τεκμήριο του κινδύνου φυγής του κατηγορουμένου, γεγονός που δεν άφηνε περιθώρια για ελεύθερες δικαστικές εκτιμήσεις, προσδίδοντας, έτσι, μία ανελαστική και δογματικά αντιφατική μορφή στον τρόπο εφαρμογής της εν λόγω ρύθμισης. Προκειμένου, λοιπόν, ο νομοθέτης να σχετικοποιήσει την ως άνω διάταξη, πρόσθεσε με τον Ν. 3811/2009 τη φράση «εφόσον από τη συνδρομή των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής», καθώς υπάρχουν περιπτώσεις που από μόνη της η ύπαρξη ενός από τα αντικειμενικά στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 282 παρ. 4 ΚΠΔ, δεν αποτελεί ασφαλή ενδείκτη του σκοπού φυγής του κατηγορουμένου (π.χ. ο κατηγορούμενος θεωρείται φυγόδικος ενώ στην πραγματικότητα δεν κλήθηκε νομότυπα ή η έλλειψη μόνιμης κατοικίας αποτελεί απόρροια της επαγγελματικής ιδιότητας του κατηγορουμένου και όχι ένδειξη της φυγοδικίας του), βλ. *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 94 και *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 1019.

¹³¹ Βλ. *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 94-95 και *Σεβαστίδη*, ό.π., σελ. άρθρο 282, σελ. 3373, καθώς και ΕΔΔΑ *Nerattini* κατά Ελλάδα (18.12.2008), ΠοινΔικ (2009), σελ. 303.

ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο δε θα πρέπει να καταφεύγουν στην επιβολή του επαχθούς δικονομικού μέτρου της σύλληψης εις βάρος του¹³².

Η δεύτερη, τώρα, ουσιαστική προϋπόθεση της προσωρινής κράτησης, η οποία νομιμοποιεί παράλληλα και την έκδοση εντάλματος σύλληψης, αφορά στην πρόληψη της υπότροπης του κατηγορουμένου. Μάλιστα, με βάση την ισχύουσα μορφή της διάταξης του άρθρου 282 παρ. 4 εδ. α' και β' ΚΠΔ παρατηρείται μία διάκριση σχετικά με τη θεμελίωση του κινδύνου υποτροπής, η οποία εξαρτάται από την διαβάθμιση του κακουργήματος¹³³ και τις αντικειμενικές περιστάσεις τέλεσης της πράξης¹³⁴. Έτσι, αν η αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο κακουργηματική πράξη

---

¹³² Κατά την κρίση σχετικά με τον σκοπό φυγής του κατηγορουμένου θα πρέπει να λαμβάνονται ιδιαιτέρως υπόψη α) η γνωστή διαμονή στη χώρα (:η διαμονή δεν απαιτείται να είναι μόνιμη, αλλά να χαρακτηρίζεται από κάποιου βαθμού σταθερότητα και να είναι γνωστή στις αρχές), βλ. ΣυμβΕΦΚερκ 115/2011 (με εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΝΟΜΟΣ, ΣυμβΕΦΘεσ 1234/2010, Αρμ (2011), σελ. 483 και ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 176, β) η σταθερή επαγγελματική απασχόληση, βλ. ΣυμβΕΦΑθ 2307/2009, ΠοινΔικ (2010), σελ. 428 και ΣυμβΠλημΚαβ 3/2006, ΠοινΔικ (2006), σελ. 750, γ) η οικογενειακή κατάσταση, βλ. ΣυμβΕΦΑθ 1943/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 961, ΣυμβΠλημΛαρ 424/2009, ΠοινΔικ (2011), σελ. 39, ΣυμβΠλημΡοδ 93/2006, ΝΟΜΟΣ και ΣυμβΠλημΜυτιλ 15/1997, ΠοινΧρ (1997), σελ. 706, δ) η ηλικία και η κατάσταση της υγείας, βλ. ΟΛΑΠ 1328/1989, ΠοινΧρ (1990), σελ. 580, ΣυμβΠλημΑθ 2774/2014, ΠοινΔικ (2014), σελ. 658, ΣυμβΠλημΓιανν 46/2003, ΠοινΔικ (2004), σελ. 1123 και ΣυμβΕΦΘεσ 441/1990, Υπερ (1991), σελ. 101 και ε) το λευκό ποινικό μητρώο, βλ. ΣυμβΕΦΠατρ 164/2007, ΠοινΛογ (2007), σελ. 779, ΣυμβΕΦΑθ 1398/1999, ΠοινΔικ (1999), σελ. 1113 και ΣυμβΕΦΘρακ 11/1992, Αρμ (1992), σελ. 391.

¹³³ Η συγκεκριμένη *causa arresti* δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση του πλημμελήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, όπου την προσωρινή κράτηση και επομένως και την έκδοση εντάλματος σύλληψης νομιμοποιεί μόνο ο «σκοπός φυγής» του κατηγορουμένου και όχι και «ο κίνδυνος υποτροπής», βλ. άρθρ. 282 παρ. 4 εδ. δ' ΚΠΔ.

¹³⁴ Η ιστορική επισκόπηση του θεσμού της προσωρινής κράτησης καταδεικνύει ότι η επιβολή αυτής προς πρόληψη τελέσεως νέων εγκλημάτων αποτελεί την πάγια επιλογή του Έλληνα νομοθέτη, καθώς οι σχετικές ρυθμίσεις αποτυπώνουν διαχρονικά τον τύπο του «επικίνδυνου» κατηγορούμενου, βλ. *Αναγνωστόπουλο*, «Επικίνδυνοι» κατηγορούμενοι και δικονομικά προληπτικά μέτρα (Προσβάσεις και όρια της ειδικής πρόληψης στην ποινική διαδικασία), ΠοινΧρ (1983), σελ. 771. Ειδικότερα, στην ισχύουσα μέχρι τον Ν. 1128/1981 δικονομική νομοθεσία, ο κίνδυνος υποτροπής αποδιδόταν με τη φράση «κατηγορούμενος ιδιαιτέρως επικίνδυνος», καθιστώντας την επικινδυνότητα ως λόγο προφυλάκισης. Εν συνεχεία, με την ισχύ του Ν. 1128/1981, ως λόγοι προσωρινής κράτησης καθιερώθηκαν η πρόληψη νέων κακουργημάτων ή πλημμελημάτων και η ιδιαίτερη επικινδυνότητα του κατηγορουμένου, βλ. αναλυτικότερα *Αναγνωστόπουλο*, ό.π., σελ. 771-773. Περαιτέρω, με το Ν. 2207/1994 η επικινδυνότητα ήταν απαραίτητο να ανακύπτει είτε από «ειδικώς μνημονευόμενα πραγματικά περιστατικά της προηγούμενης ζωής» του κατηγορουμένου είτε από τα «συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης, για την οποία κατηγορείται». Ωστόσο, με το Ν. 3811/2009 επιχειρήθηκε ο περιορισμός των ελεύθερων και αφηρημένων δικαστικών εκτιμήσεων και αξιολογήσεων με την εισαγωγή των «προηγούμενων αμετάκλητων καταδικών για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις» ως ένδειξη του κινδύνου υποτροπής για τα αδικήματα που δεν τιμωρούνται με ποινή ισόβιας ή πρόσκαιρης κάθειρξης με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη, για τα οποία εξακολούθησε να ισχύει το

τιμωρείται με πρόσκαιρη κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων προκύπτει μόνο από προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις, ενώ αν το αποδιδόμενο έγκλημα απειλείται στο νόμο με ποινή ισόβιας ή πρόσκαιρης κάθειρξης με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη ή τελέστηκε κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό, τότε ο κίνδυνος υποτροπής δύναται να θεμελιωθεί και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης¹³⁵.

Από την ανωτέρω ρύθμιση γίνεται ευδιάκριτα αντιληπτό ότι ο νομοθέτης επέλεξε να επιβάλει αντικειμενικά και ανυπέρβλητα κριτήρια για τη διαπίστωση του κινδύνου υποτροπής στα κακουργήματα μικρότερης απαξίας, αυστηροποιώντας ουσιαστικά κατ' αυτόν τον τρόπο τις προϋποθέσεις της προσωρινής κράτησης και κατ' επέκταση της έκδοσης εντάλματος σύλληψης σε αυτή την κατηγορία εγκλημάτων¹³⁶. Σε αυτή την περίπτωση, δηλαδή, καταλληλότερο κριτήριο για την πιθανολόγηση του κινδύνου τέλεσης νέων εγκλημάτων θεωρήθηκαν τα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του δράστη, τα οποία, όμως, αντικειμενικοποιήθηκαν και

κριτήριο των «συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της πράξης», βλ. *Καλφάλη*, Οι τελευταίες τροποποιήσεις στο καθεστώς της προσωρινής κράτησης-και ιδιαίτερα στο μέγεθος της επικινδυνότητας-με το Ν. 3811/2009, ΠονΔικ (2012), σελ. 1359 επ. Τέλος, με την τροποποίηση του Ν. 4055/2012, διευρύνθηκαν οι περιπτώσεις, στις οποίες επιτρέπεται η προσωρινή κράτηση, με την εξαίρεση από το ανωτέρω αντικειμενικό και αυστηρό κριτήριο των «προηγούμενων αμετάκλητων καταδικών για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις», του εγκλήματος που τελέστηκε κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή εναντίον μεγάλου αριθμού παθόντων, και την υπαγωγή αυτών στην ίδια κατηγορία με τα μεγάλης απαξίας κακουργήματα, στα οποία η επιβολή της προσωρινής κράτησης κρίνεται με βάση τα «συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης», όπως ίσχυε σύμφωνα και με το προϊσχύσαν νομικό καθεστώς, βλ. *Τζαννετή*, Προτεινόμενες τροποποιήσεις στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για τη διενέργεια κύριας ανάκρισης και την επιβολή προσωρινής κράτησης, ΠονΧρ (2012), σελ. 146 και *Καρρά*, Οι νεότερες ποινικές δικονομικές νομοθετικές παρεμβάσεις και ιδιαίτερα στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Μέρος Β', ΠονΔικ (2013), σελ. 166.

¹³⁵ Βλ. *Τζαννετή*, ό.π., σελ. 146, *Καρρά*, Οι νεότερες ποινικές δικονομικές νομοθετικές παρεμβάσεις και ιδιαίτερα στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Μέρος Β', ΠονΔικ (2013), σελ. 166, του ίδιου, Η επιβολή περιοριστικών όρων και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, σε ΤιμΤομ Χ. Δέδε, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, σελ. 213 και *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 387.

¹³⁶ Βλ. Όπως ήδη αναφέρθηκε, προ της ισχύος του Ν. 3811/2009 ο κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων προέκυπτε είτε από τα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του κατηγορουμένου είτε από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, κριτήρια τα οποία θεωρήθηκαν γενικά και αφηρημένα, αφήνοντας μεγάλα περιθώρια στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή, βλ. ανωτέρω, σημ. 130, σελ. 38 και *Τζαννετή*, ό.π., σελ. 145-146.

εξειδικεύτηκαν μέσω των προηγούμενων αμετάκλητων καταδικών για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις¹³⁷.

Ειδικότερα, το ομοειδές των αδικημάτων¹³⁸ που διαπράχθηκαν κατά το παρελθόν οριοθετεί και προσδιορίζει μία στάση επιμονής και επανάληψης της συγκεκριμένης εγκληματικής συμπεριφοράς, αποτελώντας μία αναντίρρητη και σαφή ένδειξη κινδύνου τέλεσης και άλλων εγκλημάτων¹³⁹, η οποία δεν αφήνει περιθώρια υποκειμενικών αξιολογήσεων και αόριστων δικαστικών κρίσεων.

Επιπλέον, αναφορικά με την επιλογή του νομοθέτη να απαιτήσει το αμετάκλητο της προηγούμενης καταδίκης, προκειμένου να είναι επιτρεπτή η επιβολή στερητικών της ελευθερίας μέτρων, όπως η προσωρινή κράτηση και η σύλληψη εν προκειμένω, κρίνεται ως η πλέον ασφαλή και δίκαιη λύση, καθώς είναι απόλυτα συμβατή τόσο με το κριτήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, το οποίο ανατρέπεται οριστικά μόνο με την αμετάκλητη καταδίκη αυτού, όσο και με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία αξιώνει το μέγιστο δυνατό βαθμό δικονομικής ωριμότητας της προηγούμενης καταδίκης ενόψει της τεράστιας έντασης που έχει η δικονομική παρέμβαση στα ατομικά δικαιώματα και τις ελευθερίες του συλληφθέντος σε ένα τόσο, μάλιστα, αρχικό στάδιο της ποινικής διαδικασίας¹⁴⁰.

---

¹³⁷ Σχετικά με το ζήτημα αν αρκεί μία προηγούμενη αμετάκλητη καταδίκη για να στοιχειοθετηθεί ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων ή αν απαιτούνται περισσότερες της μίας, έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι και μία μόνο προηγούμενη καταδίκη αποτελεί ασφαλή ένδειξη για τον κίνδυνο υποτροπής, βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 1359 και *Σεβαστίδη*, ό.π., σελ. 3389. Ορθότερη, ωστόσο κρίνεται η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία προϋπόθεση επιβολής προσωρινής κράτησης ή έκδοσης εντάλματος σύλληψης είναι η ύπαρξη δύο τουλάχιστον αμετάκλητων καταδικών, βλ. *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 388, *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 119 και *Λαμπάκη*, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΣερ 4/2010, ΠοινΔικ (2010), σελ. 692 επ., καθώς, πέρα από την ίδια τη διατύπωση του νόμου, ο οποίος χρησιμοποιεί πληθυντικό αριθμό, απαιτώντας «προηγούμενες καταδίκες», το μέτρο της πιθανολόγησης που αποτυπώνεται στη φράση «είναι πολύ πιθανό να τελέσει νέες αξιόποινες πράξεις» πρέπει να είναι ιδιαιτέρως υψηλό, πρόγνωση που ικανοποιείται με μεγαλύτερη ασφάλεια από περισσότερες της μίας καταδίκες, οι οποίες καταδεικνύουν την αυξημένη επικινδυνότητα του δράστη και δικαιολογούν, ακολούθως, τη στέρηση της ελευθερίας του.

¹³⁸ Ομοειδή αδικήματα θεωρούνται εκείνα που προσβάλλουν το ίδιο έννομο αγαθό (π.χ. η κλοπή και η ληστεία, καθώς προσβάλλουν το ίδιο έννομο αγαθό της ιδιοκτησίας ή η υπεξαίρεση και η απάτη, οι οποίες προσβάλλουν το έννομο αγαθό της περιουσίας), βλ. *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 388, *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3388 και *Λαμπάκη*, ό.π., σελ. 692 επ.

¹³⁹ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 1359 επ. και *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 388.

¹⁴⁰ Βλ. *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 114-115. Αντίθετος ο *Τζαννετής*, ο οποίος προτείνει de lege ferenda να αρκεί η καταδίκη του κατηγορουμένου σε πρώτο βαθμό για ομοειδείς πράξεις, επικαλούμενος τις διατάξεις του άρθρου 497 παρ. 7 και 8 ΚΠΔ, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στο δικαστήριο να μη χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα στην έφεση σε περίπτωση που προκύπτει κίνδυνος τέλεσης και

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, για την ορθή εφαρμογή του κριτηρίου αυτού, δεν αρκεί μόνη η διαπίστωση των προηγούμενων αμετάκλητων καταδικών, αλλά απαιτείται, επιπλέον, ειδική αιτιολόγηση, στην οποία να διαλαμβάνεται η αιτιώδης σύνδεση του ως άνω ποινικού παρελθόντος με την εγγίζουσα την βεβαιότητα κρίση για τη συνέχιση της εγκληματικής συμπεριφοράς του κατηγορουμένου στο μέλλον¹⁴¹.

Αντίθετη, όμως, είναι η στάση του νομοθέτη σχετικά με τα μεγάλης απαξίας κακουργήματα, τα οποία απειλούνται στο νόμο με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη με ανώτατο όριο τα είκοσι έτη, καθώς και με εκείνα που τιμωρούνται με πρόσκαιρη κάθειρξη μέχρι δέκα ετών πλην, όμως, τελέστηκαν κατ' εξακολούθηση ή στο πλαίσιο εγκληματικής¹⁴² ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή υπάρχει μεγάλος αριθμός παθόντων από αυτό¹⁴³. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ανίχνευση του κινδύνου τέλεσης νέων εγκλημάτων παρέμεινε εξαρτώμενη από ένα αόριστο και αξιολογικό κριτήριο, το οποίο χαρακτηρίστηκε από τη θεωρία ως η κερκόπορτα, από την οποία περνά η αυθαιρεσία της δικαστικής εξουσίας, καθώς επιτρέπει σε μεγάλο βαθμό τις ελεύθερες δικαστικές εκτιμήσεις και αφηρημένες αξιολογήσεις¹⁴⁴.

άλλων εγκλημάτων από «προηγούμενες καταδίκες» και όχι από προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες. Πρβλ. άρθρ. 574 παρ. 2 στοιχ. β' σε συνδ. 576 παρ. 1 και 2 και 577 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ, όπου αναφέρεται ότι στο αντίγραφο ποινικού μητρώου δικαστικής χρήσης, το οποίο χορηγείται μεταξύ άλλων στους ανακριτές και τα δικαστήρια αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου και άνω, αναγράφονται οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις ή βουλεύματα.

¹⁴¹ Βλ. ενδεικτικά ΣυμβΕΦΑθ 1453/2012 (με εισ. πρότ. Ψαρουδάκη), ΠοινΧρ (2013), σελ. 285 επ., καθώς και Παπαδαμάκη, ο.π., σελ. 387 και Καλφάλη, ό.π., σελ. 1359 επ.

¹⁴² Στην συγκεκριμένη ρύθμιση δεν εντάσσεται η συγκρότηση και ένταξη σε εγκληματική οργάνωση ως μεμονωμένο έγκλημα (άρθρ. 187 παρ. 1 ΠΚ), καθώς τιμωρείται με ποινή πρόσκαιρης καθειρέξεως μέχρι δέκα ετών, βλ. Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 196 και Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3380.

¹⁴³ Σχετικά με το κριτήριο του «μεγάλου αριθμού των παθόντων» έχει επισημανθεί στη θεωρία ότι, εξαιτίας της ασάφειας και της αοριστίας που το χαρακτηρίζει, επιβάλλεται συσταλτική ερμηνεία της εν προκειμένω διάταξης, έτσι ώστε η ύπαρξη μεγάλου αριθμού παθόντων να συνδυάζεται απαραίτητα με περισσότερες επιμέρους πράξεις, βλ. Τζαννετή, ό.π., σελ. 146 και Μαργαρίτη, ό.π., σελ. 196. Αντίθετη είναι η άποψη του Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3381, ο οποίος υποστηρίζει ότι, αν ο νομοθέτης απαιτούσε τη σύνδεση του μεγάλου αριθμού παθόντων αποκλειστικά με περισσότερες επιμέρους πράξεις και όχι με μια μεμονωμένη, εφόσον από αυτή, βεβαίως, υπήρχε μεγάλος αριθμός παθόντων, δε θα συμπεριελάμβανε την «κατ' εξακολούθηση τέλεση του εγκλήματος» στην ανωτέρω ρύθμιση, αφού αυτή θα ήταν περιττή.

¹⁴⁴ Βλ. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδοση 3^η, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία-Π. Ν. Σάκκουλας, 2007, σελ. 351, Δαλακούρα, Νέες κατευθύνσεις στο δίκαιο της προσωρινής κρατήσεως; (κριτικές παρατηρήσεις στις σχετικές ρυθμίσεις του Ν. 2207/1994), Υπερ (1994), σελ.

Πιο συγκεκριμένα, στην ανωτέρω κατηγορία εγκλημάτων είναι επιτρεπτή η επιβολή προσωρινής κράτησης ή έκδοσης εντάλματος σύλληψης, εφόσον, σύμφωνα με τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, προκύπτει κίνδυνος τέλεσης και άλλων αδικημάτων, αν ο κατηγορούμενος αφεθεί ελεύθερος¹⁴⁵. Όπως, ωστόσο, διαφαίνεται από την ίδια τη διάταξη, η οποία κάνει λόγο για «συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης», η αξιολόγηση της προϋπόθεσης αυτής πρέπει να γίνεται με βάση συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και όχι με την επίκληση γενικών και αόριστων εννοιών¹⁴⁶. Με άλλα λόγια, δεν αρκεί η αφηρημένη εκτίμηση του ενδεχόμενου υποτροπής του κατηγορουμένου βάσει γενικόλογων και αυθαίρετων προγνώσεων, οι οποίες πολλές φορές εξαντλούνται σε μια απλή επανάληψη της διατύπωσης του νόμου¹⁴⁷, αλλά απαιτείται η θεμελίωση της κατάφασης του κριτηρίου αυτού σε συγκεκριμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά της πράξης, από τα οποία να δύναται να προκύψει λογικώς και αιτιωδώς μια αντικειμενικά δρομολογημένη εγκληματική

1269 επ. και του ίδιου, Προσωρινή κράτηση: Κριτική θεώρηση του επίμαχου θεσμού υπό το πρίσμα της δογματικής θεμελίωσής του, Υπερ (1996), σελ. 715 επ.

¹⁴⁵ Πάντως, έχει διατυπωθεί στη θεωρία η άποψη, σύμφωνα με την οποία στην κατηγορία των κακουργημάτων, όπου ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων θεμελιώνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, μπορεί εναλλακτικά να χρησιμοποιηθεί και το κριτήριο των «προηγούμενων αμετάκλητων καταδικών», καθώς το τελευταίο αυτό κριτήριο είναι γενικό και αφορά όλα τα κακουργήματα, βλ. ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), *Μαργαρίτη*, ό.π., σελ. 197 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3379. Σχετικά με την αντίθετη άποψη, βλ. ΣυμβΠλημΑθ 970/2013 (με εισ. πρότ. *Ζημιανίτη*), ΠοινΧρ (2013), σελ. 380, ΣυμβΕΦΔωδ 31/2010 (με εισ. πρότ. *Κτιστάκη*), ΝΟΜΟΣ, καθώς και *Τζαννετή*, ό.π., σελ. 146.

¹⁴⁶ Βλ. ενδεικτικά ΣυμβΝαυτΠειρ 58/1998 (με εισ. πρότ. *Μάκρη*), ΠοινΧρ (2000), σελ. 1015, *Μανωλεδάκη*, Παρατηρήσεις στο ΣυμβΕΦΑθ 2768/1994 (με εισ. πρότ. *Πλωμαρίτη*), Υπερ (1995), σελ. 93, του ίδιου, Παρατηρήσεις στο ΣυμβΠλημΘεσ 563/2000, Υπερ (2000), σελ. 1049 επ, *Μαργαρίτη*, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΑγρ 185/1994 (με εισ. πρότ. *Σοφουλάκη*), Υπερ (1995), σελ. 123, του ίδιου, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΘεσ 451/1997, Υπερ (1998), σελ. 93 επ., καθώς και *Καρρά*, ό.π., σελ. 166 και του ίδιου, Απαράδεκτη Δικονομική Πρακτική, ΠοινΧρ (1983), σελ. 428.

¹⁴⁷ Απολύτως εύστοχη είναι η παρατήρηση του *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 351, ο οποίος αναφέρει χαρακτηριστικά: «Ο νομοθέτης, έχοντας συνείδηση του κινδύνου, προσπαθεί, με τις υπογραμμισμένες εκφράσεις και προπάντων με την (ως εκ περισσού) υπομνηστική επανάληψη της ανάγκης αιτιολογίας, να περιορίσει τους κινδύνους από την εγγενή αοριστία του υπό συζήτηση δεύτερου ειδικού λόγου/προϋπόθεσης της προσωρινής κράτησης. Όμως εις μάτην. Ίσως και πάνω από το 90% των ενταλμάτων προσωρινής κράτησης επικαλούνται αυτό τον λόγο, και μάλιστα στην ουσία ανατιολόγητα, με απλή επανάληψη του κειμένου της διάταξης.».

δραστηριότητα¹⁴⁸. Τέτοια στοιχεία και χαρακτηριστικά έχει κριθεί ότι είναι, μεταξύ άλλων¹⁴⁹, η επιτήδεια και μεθοδευμένη εγκληματική δράση με την επιλογή ιδιαίτερων μέσων και τρόπων κατά την προπαρασκευή και την εκτέλεση της πράξης¹⁵⁰, η ύπαρξη υποδομής για την κατ' επάγγελμα ή κατ' κατά συνήθεια τέλεση της πράξης¹⁵¹, η εξακολουθητική τέλεση της πράξης¹⁵², η διαφυγή ή η απόπειρα διαφυγής του δράστη¹⁵³, τα τεχνάσματα και οι μέθοδοι¹⁵⁴, ο επιμελημένος¹⁵⁵ ή ο αποτρόπαιος τρόπος τέλεσης της πράξης¹⁵⁶, ο τόπος¹⁵⁷, ο χρόνος¹⁵⁸, η ιδιότητα του δράστη ή του θύματος¹⁵⁹, η βιαιότητα και η επιθετική συμπεριφορά¹⁶⁰, η ιδιαίτερη σκληρότητα και η ένταση του δόλου¹⁶¹.

Εντούτοις, από μερίδα της θεωρίας¹⁶² δικαιολογημένα έχουν διατυπωθεί επιφυλάξεις σχετικά με το ως άνω κριτήριο που χρησιμοποιεί ο νομοθέτης για να

---

¹⁴⁸ Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ Nerattini κατά Ελλάδας (18.12.2008), ΠοινΔικ (2009), σελ. 303, ΣυμβΠλημΘεσ 343/2010, ΠοινΔικ (2010), σελ. 687, ΣυμβΠλημΧαλκ 143/1999 (με εισ. πρότ. Παπαθανασόπουλου), ΠοινΧρ (1999), σελ. 856, ΣυμβΠλημΚαβ 120/1999, Υπερ (2000), σελ. 358, καθώς και Παπαδαμάκη, ο.π., σελ. 389 και Μανωλεδάκη, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΘεσ 563/2000, Υπερ (2000), σελ. 1049 επ.

¹⁴⁹ Για περισσότερα νομολογιακά παραδείγματα σχετικά με το ποια στοιχεία αποτελούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, βλ. Μαργαρίτη, Προσωρινή Κράτηση & Περιοριστικοί Όροι (παρελθόν-παρόν-μέλλον), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ.180-189 και Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 282, σελ. 3383-3386.

¹⁵⁰ Βλ. ΑΠ 407/2001, ΠοινΧρ (2002), σελ. 209 και ΣυμβΕΦΑΘ 1464/2000, Υπερ (2000), σελ. 1205.

¹⁵¹ Βλ. ΣυμβΕΦΑΘ 1203/2003, ΠοινΔικ (2004), σελ. 409.

¹⁵² Βλ. ΣυμβΠλημΡοδ 18/2009, ΝΟΜΟΣ.

¹⁵³ Βλ. ΣυμβΕΦΘεσ 1743/2004 (με εισ. πρότ. Γιαννάκη και παρατηρήσεις Καχρυμάνη), ΠοινΔικ (2005), σελ. 560 επ., ΣυμβΠλημΑγριν 50/2000, ΠοινΔικ (2000), σελ. 506 και ΣυμβΕΦΛαμ 96/2009, ΠοινΔικ (2009), σελ. 1214.

¹⁵⁴ Βλ. ΣυμβΑΠ 1239/1996, ΠοινΧρ (1997), σελ. 1405, ΣυμβΑΠ 664/1998, ΠοινΧρ (1999), σελ. 145 και ΣυμβΕΦΘεσ 544/1997, Υπερ (1997), σελ. 1262.

¹⁵⁵ Βλ. ΣυμβΠλημΚατερ 84/1994 (με εισ. πρότ. Θεοδώρου και παρατηρήσεις Μαργαρίτη), Υπερ (1995), σελ. 540.

¹⁵⁶ Βλ. ΣυμβΠλημΠατρ 346/2000 (με εισ. πρότ. Μπισμπίκη και παρατηρήσεις Νούσκαλη), ΠοινΔικ (2001), σελ. 481.

¹⁵⁷ Βλ. ΣυμβΠλημΘεσ 720/2008 (με παρατηρήσεις Βασιλειάδη), ΠοινΔικ (2009), σελ. 44.

¹⁵⁸ Βλ. ΣυμβΠλημΑθ 5129/2000, ΠοινΧρ (2001), σελ. 82.

¹⁵⁹ Βλ. ΣυμβΠλημΠειρ 130/2005, Αρμ (2005), σελ. 413 και ΣυμβΠλημΠειρ 848/1999 (με εισ. πρότ. Μπρακουμάτσου), ΠοινΔικ (2000), σελ. 699.

¹⁶⁰ Βλ. ΣυμβΑΠ 362/2001, ΠοινΧρ (2001), σελ. 1091.

¹⁶¹ Βλ. ΣυμβΠλημΠειρ 344/2010 (με εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΝΟΜΟΣ.

¹⁶² Βλ. Καλέλη, Η περάτωση της ανακρίσεως (με απολογία, ένταλμα συλλήψεως και ένταλμα βίαιης προσαγωγής), εκδ. Σάκουλα-Θεσσαλονίκη, 1995, σελ. 292 επ., του ίδιου, Σκέψεις για την αναμόρφωση του σταδίου της ανακρίσεως (Στα πλαίσια της επεξεργασίας του ΣχΚΠΔ), Υπερ (1997), σελ. 18-19 και Δαλακούρα, Νέες κατευθύνσεις στο δίκαιο της προσωρινής κρατήσεως; Κριτικές

εξειδικεύσει τον κίνδυνο επανάληψης νέων εγκλημάτων, καθώς τα «συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης» προσδιορίζουν ταυτόχρονα και τη βαρύτητα αυτής¹⁶³. Με τη συγκεκριμένη διατύπωση, δηλαδή, ο νομοθέτης εισήγαγε, εμμέσως πλην σαφώς, το στοιχείο της βαρύτητας της πράξης ως νομιμοποιητικού λόγου για την έκδοση των συζητούμενων ενταλμάτων κόντρα στη ρητή πρόβλεψη του ίδιου άρθρου «ότι μόνο η βαρύτητα της πράξης δεν αρκεί για την επιβολή προσωρινής κράτησης»¹⁶⁴. Ο κίνδυνος, λοιπόν, που υφίσταται στο επίπεδο αυτό από την ταύτιση των λόγων επιμέτρησης της ποινής, οι οποίοι καθορίζουν και τη βαρύτητα της πράξης, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής, που νομιμοποιούν την ενεργοποίηση επαχθών δικονομικών μέτρων, μπορεί να αποφευχθεί μόνο μέσω της παράθεσης των συγκεκριμένων εκείνων στοιχείων του εγκλήματος που αιτιολογημένα και με βάση τη λογική σχετίζονται με τον κίνδυνο υποτροπής του κατηγορουμένου. Σε αντίθετη περίπτωση, εφόσον, δηλαδή, προκύπτουν αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη των αναγκών για την πιθανολόγηση του κινδύνου αυτού στοιχείων, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή *in dubio pro reo* και τα δικαστικά όργανα να απέχουν από την επιβολή στερητικών της ελευθερίας μέτρων¹⁶⁵.

παρατηρήσεις στις σχετικές ρυθμίσεις του Ν. 2207/1994, Υπερ (1994), σελ. 1269 επ. Αντίθετοι οι Ανδρέου, Παρατηρήσεις στο ΣυμβΕΦΛαρ 311/1994, Υπερ (1994), σελ. 356 και Μαργαρίτης, ό.π., σελ. 58, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η προσθήκη του όρου «ιδιαίτερα» αποτρέπει τη σύγχυση μεταξύ χαρακτηριστικών και βαρύτητας του εγκλήματος και δεν επιτρέπει τη λήψη ακραίων μέτρων δικονομικού καταναγκασμού με μόνο έρεισμα την επανάληψη των κριτηρίων του άρθρου 79 παρ. 2 ΠΚ για την εκτίμηση της βαρύτητας του εγκλήματος. **Δυστυχώς, όμως, η επαφή με τις δικαιοδοτικές κρίσεις διαψεύδει την ανωτέρω εκτίμηση, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που βουλεύματα δικαστικών συμβουλίων και ανακριτικά εντάλματα επικαλούνται τη βαρύτητα της πράξης ως έναν από τους πλέον βασικούς λόγους για τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου**, βλ. ενδεικτικά **ΣυμβΕΦΑΘ 1796/2014**, (αδημ.), στο οποίο αναφέρεται: «[...] ενόψει και της βαρύτητας της σε βάρος του κατηγορίας καθώς και της ποινής, που επισύρει, [...], και ως εκ τούτου δεν αρκούν οι περιοριστικοί όροι, αλλά εξακολουθούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις προσωρινής κράτησης του αιτούντος κατηγορουμένου» και **ΕνταλΑνακρΑΘ 11/2008** (αδημ.), στο οποίο αναφέρεται ότι πρέπει να διαταχθεί η σύλληψη του κατηγορουμένου μεταξύ άλλων και «λόγω της βαρύτητας» του κακούργηματος (να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το αδίκημα ήταν υπεξαίρεση αντικειμενικής αξίας υπερβαίνουσας το ποσό των 73.000 ευρώ που επισύρει ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης μέχρι δέκα ετών).

¹⁶³ Βλ. άρθρ. 79 παρ. 1 και 2 ΠΚ.

¹⁶⁴ Βλ. άρθρ. 282 παρ. 4 εδ. γ' ΚΠΔ.

¹⁶⁵ Βλ. ΣυμβΕΦΑιγ 26/2002, ΠοινΔικ (2002), σελ. 387, ΣυμβΠλημΘεσ 1429/1986 (με εισ. πρότ. Γιαταγάννα), ΠοινΧρ (1986), σελ. 772, καθώς και Κουράκη, Προσωρινή κράτηση: Οι δυσλειτουργίες ενός θεσμού (Με αφορμή ΣυμβΠλημΘεσ 1429/1986), ΠοινΧρ (1986), σελ. 628.

3. Ύπαρξη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας

Ενόψει της έκτασης της προσβολής της ελευθερίας του ατόμου, αλλά και των συνεπειών που συνεπάγεται η σύλληψη, τόσο ο συνταγματικός όσο και ο ποινικοδικονομικός νομοθέτης καθιέρωσε ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη νομιμότητα αυτής, την αιτιολογία του εντάλματος σύλληψης, προκειμένου να διασφαλίσει με ακόμα πιο ισχυρό τρόπο την προστασία του ατόμου από τις αυθαίρετες συλλήψεις. Όπως ορίζεται, μάλιστα, στον νόμο, η αιτιολογία για την έκδοση του εντάλματος πρέπει να είναι ειδική και εμπεριστατωμένη¹⁶⁶.

Σύμφωνα με την νομοθετική αυτή επιταγή και επειδή το ένταλμα σύλληψης δεν παύει σε κάθε περίπτωση να αποτελεί μία προδικαστική δικαιοδοτική πράξη, για να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένο δεν αρκεί να αναφέρει το είδος του εγκλήματος, τον τόπο και τον χρόνο αυτού και το πρόσωπο κατά του οποίου τελέσθηκε¹⁶⁷, δηλαδή δεν αρκεί να περιέχει μόνο σημείωση του εγκλήματος και μνεία της διάταξης που το προβλέπει¹⁶⁸, αλλά αντιθέτως πρέπει να διαθέτει την αληθινή και ουσιαστική αιτιολογία που απαιτούν τα άρθρα 93 παρ. 3 Συντ. και 139 ΚΠΔ¹⁶⁹.

Για θεωρηθεί, λοιπόν, ως ειδική και εμπεριστατωμένη η αιτιολογία ενός εντάλματος σύλληψης, θα πρέπει, εκτός από τις κατηγορίες που βαρύνουν το διωκόμενο πρόσωπο, να αναφέρονται σε αυτή και τα πραγματικά περιστατικά από

¹⁶⁶ Το Σύνταγμα (άρθρ. 6 παρ. 1) απαιτεί την ύπαρξη αιτιολογημένου εντάλματος σύλληψης, πρόβλεψη την οποία είχε υιοθετήσει και ο κοινός νομοθέτης αρχικώς. Με τον Ν. 1941/1991, όμως, η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 276 ΚΠΔ τροποποιήθηκε και πλέον δεν αρκεί απλή αιτιολογία αλλά ειδική και εμπεριστατωμένη, βλ. *Καλφάλη*, Οι δικονομικές τροποποιήσεις του Ν. 1941/1991, σε Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, Οι τροποποιήσεις του ΠΚ και του ΚΠΔ με το Ν. 1941/1991, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 1992, σελ. 53 επ. και *Δασκαλόπουλο*, Ο Ν. 1941/1991 και οι τροποποιήσεις του στον Κ.Π.Δ. και ιδίως στην προδικασία, σε Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, ό.π., σελ. 78 επ. Σύμφωνα, μάλιστα, με την Εισηγητική Έκθεση του άρθρου 10 παρ. 3 του εν λόγω νόμου, κρίθηκε ως αναγκαία η πρόβλεψη αυτή, ώστε να υπάρχει μία σημαντική εγγύηση ότι θα εκδίδεται μόνον όταν πραγματικά συντρέχουν οι προϋποθέσεις που απαιτεί ο νόμος.

¹⁶⁷ Η άποψη αυτή υποστηριζόταν κατά το παρελθόν και συγκεκριμένα πριν την τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 276 ΚΠΔ με τον Ν. 1941/1991, οπότε και προστέθηκαν οι όροι «ειδική και εμπεριστατωμένη» όσον αφορά την αιτιολογία του εντάλματος σύλληψης, από ένα μεγάλο μέρος της θεωρίας, βλ. *Μπουρόπουλο*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 362, *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 251-252, *Δέδε*, ό.π. σελ. 380 και *Στάικο*, Επίτομος Ερμηνεία Ελληνικής Ποινικής Δικονομίας, τόμος 2^{ος}, 1952, σελ. 135.

¹⁶⁸ Βλ. άρθρ. 276 παρ. 3 ΚΠΔ.

¹⁶⁹ Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 328, *Καρρά*, ό.π., σελ. 531, *Κωνσταντινίδη*, ό.π., σελ. 365, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 994 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3269.

τα οποία προκύπτουν οι σοβαρές ενδείξεις ενοχής, καθώς και οι διικονομικοί λόγοι που καθιστούν απολύτως αναγκαία τη σύλληψη στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπως αυτοί καθορίζονται στο άρθρο 282 ΚΠΔ και αναλύθηκαν ανωτέρω¹⁷⁰.

Με βάση όσα αναφέρθηκαν, γίνεται δεκτό ότι η απλή «σημείωση» του εγκλήματος, στην οποία αρκείται η παρ. 3 του άρθρου 276 ΚΠΔ, είναι άνευ νομικής σημασίας, καθώς, υπερισχύει τόσο η συνταγματική όσο και η νεότερη νομοθετική διάταξη της παρ. 1 του ίδιου ως άνω άρθρου. Εξάλλου, η αιτιολογία του εντάλματος αποτελεί την πιο σπουδαία εγγύηση για το άτομο, αφού μέσω αυτής ενημερώνεται πλήρως ο συλληφθείς σχετικά με την εις βάρος του κατηγορία, αποτρέπεται η δικαστική αρχή από τη λήψη επιπόλαιων αποφάσεων και καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της δικαιοδοτικής κρίσης αυτής¹⁷¹.

4. Πλήρης παράθεση των στοιχείων αναγνώρισης του εντάλματος

Περαιτέρω, το ένταλμα σύλληψης για να είναι έγκυρο και άρα εκτελεστό, πρέπει να περιέχει και ορισμένα τυπικά στοιχεία, τα οποία αποτελούν τα στοιχεία αναγνώρισης αυτού¹⁷². Στα στοιχεία αυτά, τα οποία μαζί με την ειδική και εμπειρισταωμένη αιτιολογία αποτελούν το αναγκαίο περιεχόμενο του εντάλματος, ανήκουν το επώνυμο, το όνομα, η κατοικία, η ακριβέστερη περιγραφή του προσώπου που πρόκειται να συλληφθεί¹⁷³, καθώς και η επίσημη σφραγίδα και η υπογραφή του ανακριτή και του γραμματέα¹⁷⁴.

¹⁷⁰ Βλ. ανωτέρω, σελ. 31-45 και σχετική ανάλυση από Παρασκευόπουλο, Η αιτιολόγηση του εντάλματος σύλληψης (σκέψεις με αφορμή το ΒουλΣυμβΠλημΘεσ 931/1982), Αρμ (1983), σελ. 262 επ.

¹⁷¹ Βλ. Παρασκευόπουλο, ό.π., σελ. 264-265 και Ράικο, ό.π., σελ. 512.

¹⁷² Βλ. άρθρ. 276 παρ. 3 ΚΠΔ.

¹⁷³ Για το περιεχόμενο των διωκτικών εγγράφων, βλ. ΕγκΕισΑΠ (Μακρή) 12/2008, ΠοινΔικ (2009), σελ. 1225, όπως επίσης Δέδε, ό.π., σελ. 380, Ζηδιάδη, ό.π., σελ. 251-251 και Καρρά, ό.π., σελ. 531.

¹⁷⁴ Βλ. άρθρ. 276 παρ. 3 ΚΠΔ, καθώς και Δέδε, ό.π., σελ. 380, Ζηδιάδη, ό.π., σελ. 251-251 και Καρρά, ό.π., σελ. 531. Η υπογραφή του ανακριτή και γραμματέα απαιτείται, προκειμένου να δύναται να ερευνηθεί και να ελεγχθεί η αρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε το ένταλμα σύλληψης. Για αυτό σε περίπτωση έλλειψης της υπογραφής του γραμματέα ή του ανακριτή, το ένταλμα θεωρείται άκυρο και μη εκτελεστό, βλ. Δαλακούρα, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα διικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993, σελ. 288. Σύμφωνα, πάντως, με Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3272 και Συλίο, ό.π., σελ. 788, αν ελλείπει η υπογραφή του ανακριτή, το ένταλμα καθίσταται ανυπόστατο και όχι άκυρο.

Γίνεται δεκτό, ωστόσο, ότι η εγκυρότητα και άρα η εκτελεστικότητα του εντάλματος δεν επηρεάζεται σε περίπτωση που κάποια από τα ως άνω προσωπικά στοιχεία του διωκόμενου είναι άγνωστα στις αρχές, αρκεί το συγκεκριμένο πρόσωπο να περιγράφεται κατά τέτοιο εξατομικευμένο τρόπο, ώστε να καθίσταται δυνατή η ανεύρεση και η ταυτοποίηση του χωρίς να προκύπτει η παραμικρή αμφισβήτηση σχετικά με τη φυσική του υπόσταση και ταυτότητα. Στο σημείο αυτό, όμως, πρέπει να επισημανθεί ότι όσο ακριβής και αν είναι η περιγραφή του προσώπου που διώκεται με την αναφορά ακόμα και των πιο λεπτομερών στοιχείων που το εξατομικεύουν, δεν μπορεί αυτή να αναπληρώσει την έλλειψη του ονόματος και του επωνύμου του, τα οποία αποτελούν το ελάχιστο περιεχόμενο του εντάλματος σύλληψης και είναι πάντοτε υποχρεωτικά¹⁷⁵.

5. Προηγούμενη γνώμη του εισαγγελέα

Μία ακόμα απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκυρη έκδοση του εντάλματος σύλληψης είναι η προηγούμενη διατύπωση της γνώμης του εισαγγελέα. Η προβληματική, ωστόσο, που έχει ανακύψει σχετικά με το ζήτημα αυτό και έχει διχάσει, μάλιστα, τη θεωρία, είναι το κατά πόσο απαιτείται η γνώμη αυτή του εισαγγελέα να είναι σύμφωνη με εκείνη του ανακριτή ή όχι.

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη¹⁷⁶, γίνεται δεκτό ότι για την έκδοση εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή απαιτείται προηγουμένως η σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μολοντί κάτι τέτοιο δεν ορίζεται ρητά στον νόμο¹⁷⁷. Κύριο επιχείρημα της άποψης αυτής είναι ότι για να επιβληθεί ένα τόσο επαχθές ως προς

---

¹⁷⁵ Απαγορεύεται η έκδοση και συνεπώς η εκτέλεση (αν τυχόν εκδοθεί) εντάλματος κατ' αγνώστου ή εν λευκώ προς συμπλήρωση από το όργανο εκτελέσεως ή κατά ακαθόριστης κατηγορίας υπόπτων, βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 288, ενώ αν ελλείπουν παντελώς τα στοιχεία που καθορίζονται στο άρθρο 276 παρ. 3, το ένταλμα σύλληψης δεν είναι εκτελεστό και η ενδεχόμενη εκτέλεση αυτού είναι παράνομη και επισύρει ποινική και πειθαρχική ευθύνη εκείνου που προέβη στη σύλληψη, βλ. *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3270.

¹⁷⁶ Βλ. *Μπουρόπουλο*, ό.π., σελ. 361, *Στάικο*, ό.π., σελ. 135, *Γάφο*, Ποινική Δικονομία κατά τον νέον Κώδικα, 1966-1967, σελ. 22, *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 250, *Δέδε*, ό.π., σημ. 117, σελ. 380, *Καρρά*, ό.π., σελ. 530, *Δαλακούρα*, ό.π., σημ. 139, σελ. 287-288 και *Καλφέλη*, Η περάτωση της ανακρίσεως (με απολογία, ένταλμα συλλήψεως και ένταλμα βίαιης προσαγωγής), εκδ. Σάκκουλα – Θεσσαλονίκη, 1995, σελ. 298-300.

¹⁷⁷ Ευνόητο είναι πως στην περίπτωση αυτή, τη διαφωνία μεταξύ ανακριτή και εισαγγελέα σχετικά με την έκδοση του εντάλματος σύλληψης επιλύει το δικαστικό συμβούλιο κατ' άρθρο 307 ΚΠΔ.

τα δικαιώματα του κατηγορουμένου μέτρο, πρέπει να υπάρχει και η σύμφωνη γνώμη και ενός άλλου δικαιοδοτικού οργάνου πλην του ανακριτή, ώστε να ελέγχεται όσο το δυνατόν περισσότερο η συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπει ο νόμος για τη νόμιμη έκδοση του εντάλματος σύλληψης. Με τον τρόπο αυτό, όπως σημειώνουν οι υποστηρικτές της εν λόγω θέσης, αφενός επιτυγχάνεται η αποφυγή τυχόν αυθαίρετων ή εσφαλμένων αξιολογήσεων της μονοπρόσωπης ανακριτικής αρχής¹⁷⁸ και αφετέρου περιορίζεται ο υποκειμενικός παράγοντας που ελλοχεύει στη διαμόρφωση της εκάστοτε δικαστικής κρίσης.

Στον αντίποδα της ανωτέρω προσέγγισης υποστηρίζεται η άποψη¹⁷⁹ ότι δεν είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα για την έκδοση εντάλματος σύλληψης με βασικό επιχείρημα την ίδια την γραμματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 276 παρ. 2 ΚΠΔ, στην οποία δεν υπάρχει η σχετική πρόβλεψη σε αντίθεση με την περίπτωση του εντάλματος προσωρινής κράτησης¹⁸⁰. Επιπλέον, βάσει της συλλογιστικής των οπαδών της άποψης αυτής, η ανάμειξη του δικαστικού συμβουλίου για την επίλυση της τυχόν διαφωνίας μεταξύ ανακριτή και εισαγγελέα και η χρονοβόρα διαδικασία που τη συνοδεύει, αντίκεινται στον σκοπό που επιδιώκεται με την έκδοση του εντάλματος σύλληψης, ο οποίος δεν είναι άλλος από την ταχεία και αιφνιδιαστική σύλληψη του κατηγορουμένου.

Από τις εκτιθέμενες απόψεις, αν και αμφότερες έχουν εξίσου πειστικά επιχειρήματα, ορθότερη κρίνεται η πρώτη κατά την οποία προϋπόθεση της έγκυρης έκδοσης του εντάλματος σύλληψης είναι μεταξύ άλλων και η σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα. Δεδομένης της εκτεταμένης κοινωνικής και δικονομικής βλάβης που υφίσταται ο κατηγορούμενος από την εν λόγω ανακριτική πράξη, η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη ενός επιπλέον δικαιοδοτικού οργάνου αποτελεί μία ασφαλιστική δικλείδα για την τήρηση της νομιμότητας κατά τη διενέργειά της αλλά και την αποτελεσματικότερη προστασία του ατόμου από τυχόν αυθαίρετους συλλογισμούς, υποκειμενικές θεωρήσεις και εσφαλμένα νομικά ή πραγματικά συμπεράσματα.

---

¹⁷⁸ Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 530 και *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 299-300, ο οποίος επεκτείνει την ανωτέρω άποψη, προτείνοντας την έκδοση του εντάλματος σύλληψης από ένα πολυπρόσωπο δικαστικό όργανο, όπως είναι το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών.

¹⁷⁹ Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σημ. 175, σελ. 328, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 375, *Κωνσταντινίδη*, ό.π., σελ. 364, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 992 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3268-3269.

¹⁸⁰ Βλ. άρθρ. 283 παρ. 1 ΚΠΔ.

Τέλος, αξίζει να σχολιασθεί το γεγονός ότι παρόλο που στην πράξη ακολουθείται η κρατούσα άποψη και οι ανακριτές ζητούν τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, προκειμένου να προχωρήσουν στην έκδοση ενταλμάτων σύλληψης, η λειτουργική αρμοδιότητα αυτού εξαντλείται στα πλαίσια μίας εντελώς τυπικής γνωμοδότησης χωρίς να εξετάζεται η συνδρομή των ουσιαστικών κυρίως προϋποθέσεων της έκδοσης του εκάστοτε εντάλματος¹⁸¹. Με άλλα λόγια, οι εισαγγελείς δεν παρεμβαίνουν ελεγκτικά στην απόφαση των ανακριτών, με την οποία διατάσσεται η σύλληψη ενός προσώπου, αλλά απλώς επιβεβαιωτικά σε σχέση με την προηγούμενη κρίση που εξέφερε ο αρμόδιος ανακριτής.

6. Επίδοση του εντάλματος κατά τη στιγμή της σύλληψης.

Για να ολοκληρωθεί νομίμως η διαδικασία της σύλληψης και εφόσον έχουν τηρηθεί οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, το ένταλμα σύλληψης πρέπει να επιδοθεί στον διωκόμενο κατά τη στιγμή που αυτός συλλαμβάνεται, όπως εξάλλου επιτάσσει και το Σύνταγμα¹⁸². Σκοπός της εν λόγω συνταγματικής πρόβλεψης, όπως ήδη τονίστηκε ανωτέρω¹⁸³, είναι αφενός η εξασφάλιση της γνώσης του περιεχομένου της κατηγορίας και των λόγων σύλληψης εκ μέρους του συλληφθέντος και αφετέρου η προστασία αυτού από το ενδεχόμενο της έκδοσης του εντάλματος μετά τη σύλληψη, καθώς και από τυχόν αυθαίρετες ενέργειες των αστυνομικών οργάνων.

---

¹⁸¹ Αφορμή για το σχόλιο αυτό αποτελεί αφενός το ίδιο το περιεχόμενο των ενταλμάτων σύλληψης (βλ. ενδεικτικά ΕνταλΑνακρΑθ 11/2008 (αδημ.), ΕνταλΑνακρΑθ 12/2009 (αδημ.), ΕνταλΑνακρΑθ 17/2012 (αδημ.) και ΕνταλΑνακρΑθ 1/2015 (αδημ.), στα οποία επαναλαμβάνεται απλώς η φράση «αφού έχουμε και τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα» ή «αφού άκουσε τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα» χωρίς να παρατίθενται επιπλέον στοιχεία που να θεμελιώνουν την εισαγγελική αυτή γνώμη και αφετέρου το γεγονός ότι στην συντριπτική πλειοψηφία -αν όχι στο σύνολο- των ενταλμάτων σύλληψης δεν έχει παρατηρηθεί η διαφωνία μεταξύ ανακριτή και εισαγγελέα σχετικά με τη συνδρομή ή όχι των προϋποθέσεων της νόμιμης έκδοσής τους και κατ' επέκταση η επίλυση αυτής από το δικαστικό συμβούλιο.

¹⁸² Βλ. άρθρ. 6 παρ. 1 Συντ. «Κανένας δεν συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, που πρέπει να επιδοθεί τη στιγμή που γίνεται η σύλληψη [...]». Όπως ήδη επισημάνθηκε, το ισχύον Σύνταγμα απαιτεί την επίδοση του εντάλματος σε αντίθεση με τα προηγούμενα Συντάγματα που αξίωναν απλά την κοινοποίηση αυτού, βλ. παραπάνω σελ. 7.

¹⁸³ Βλ. παραπάνω, σελ. 14.

Ωστόσο, η διάταξη του άρθρου 276 παρ. 1 ΚΠΔ αρκείται σε απλή κοινοποίηση¹⁸⁴ του εντάλματος σύλληψης, δηλαδή στην επίδειξη και ανακοίνωση του περιεχομένου αυτού κατά τη στιγμή της σύλληψης, εξομοιώνοντας, μάλιστα, την κοινοποίηση αυτή με την επίδειξη στον συλλαμβανόμενο όχι του εντάλματος αλλά του σχετικού μέρους του Δελτίου Εγκληματολογικών Αναζητήσεων¹⁸⁵ ή της ειδικής εγκυκλίου αναζήτησης¹⁸⁶, εφόσον αυτά μνημονεύουν τα στοιχεία της ταυτότητας του προσώπου που διώκεται, τον αριθμό και τη χρονολογία του εντάλματος σύλληψης, τον ανακριτή που το εξέδωσε και την αξιόποινη πράξη, καθώς και αν έχουν τυπωμένη στο τέλος την υπογραφή του διευθυντή του κεντρικού Γραφείου Εγκληματολογικών Υπηρεσιών και τη σφραγίδα του.

Ενόψει, βέβαια, του ότι ο συνταγματικός νομοθέτης απαιτεί την επίδοση ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένου εντάλματος σύλληψης στο πρόσωπο που διώκεται, η παραπάνω διάταξη του άρθρου 276 ΚΠΔ κρίνεται ως πρόδηλα αντίθετη με το Σύνταγμα και ως εκ τούτου δεν μπορεί να έχει ισχύ¹⁸⁷. Σε καμία περίπτωση τόσο η προφορική ανακοίνωση του περιεχομένου του εντάλματος όσο και η επίδειξη του σχετικού μέρους του Δελτίου Εγκληματολογικών Αναζητήσεων ή της ειδικής εγκυκλίου αναζήτησης δεν μπορούν να εξισωθούν δικονομικά με την επίδοση του εντάλματος σύλληψης, καθώς δεν καλύπτουν ούτε τον κίνδυνο της

---

¹⁸⁴ Για τις διαφορές μεταξύ επίδοσης και κοινοποίησης, βλ. άρθρ. 155 και 165 ΚΠΔ αντίστοιχα, καθώς και άρθρ. 154 ΚΠΔ.

¹⁸⁵ Πρόκειται για ένα δεκαπενθήμερο περιοδικό της ΕΛ.ΑΣ., στο οποίο δημοσιεύονται όλες οι αγγελίες για τη μη σύλληψη διωκόμενων προσώπων από τις εντεταλμένες προς τούτο υπηρεσίες, το οποίο αποστέλλεται σε όλες τις αστυνομικές, λιμενικές και εν γένει διωκτικές αρχές. Αυτή η διαδικασία τηρείται πάντα όταν το άτομο που διώκεται δε συλληφθεί εντός 15 ημερών από την ημέρα που θα λάβει τη σχετική διαταγή η αρμόδια για τη σύλληψη υπηρεσία, βλ. *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3275 και *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 995.

¹⁸⁶ Εγκύκλιος είναι το έγγραφο που αποστέλλεται στις αστυνομικές αρχές, ώστε αυτές να ενεργοποιηθούν για τη σύλληψη ορισμένου προσώπου, βλ. *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3275 και *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 276, σελ. 995.

¹⁸⁷ Εντύπωση προκαλεί η παράλειψη του νομοθέτη να προσαρμόσει, ως προς το θέμα αυτό, το άρθρο 276 ΚΠΔ, ώστε να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος ακόμα και κατά την τροποποίηση αυτού με τον Ν. 1941/1991, οπότε και προσέθεσε ως επιπλέον προϋπόθεση για την νόμιμη έκδοση του εντάλματος σύλληψης την «ειδική και εμπεριστατωμένη» αιτιολογία.

τυχόν αυθαιρεσίας με την προχρονολόγηση¹⁸⁸ αυτού ούτε την νομοθετική απαίτηση της ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, λοιπόν, για να θεωρείται νόμιμη η σύλληψη ενός προσώπου, τα εντεταλμένα προς τούτο όργανα πρέπει κατά τη στιγμή που το συλλαμβάνουν να του παραδίδουν το πρωτότυπο ή επίσημο αντίγραφο του εντάλματος σύλληψης και συγχρόνως να συντάσσουν το αντίστοιχο αποδεικτικό επίδοσης και τη σχετική έκθεση¹⁸⁹. Ωστόσο, έχει γίνει δεκτό, ότι αν το αστυνομικό όργανο δεν έχει μαζί του το ένταλμα κατά το χρόνο της σύλληψης, η επίδοση αυτού δύναται να γίνει στο πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα, χωρίς αυτή η μικρή χρονική καθυστέρηση να αντίκειται στο πνεύμα του Συντάγματος¹⁹⁰.

---

¹⁸⁸ Ως προχρονολόγηση του εντάλματος νοείται η εκ των υστέρων θέση σε αυτό προγενέστερης της σύλληψης ημερομηνίας, με σκοπό να φαίνεται ότι εκδόθηκε πριν από τη σύλληψη του διωκόμενου, όπως ορίζει ο νόμος, και όχι μεταγενέστερα αυτής, ώστε να νομιμοποιείται η σχετική διαδικασία.

¹⁸⁹ Βλ. ΓνωμΕισΑΠ (Μουστάκη) 11/1977, ΠοινΧρ (1977), σελ. 501, ΓνωμΕισΠρωτΘεσ (Ηρακλείδη) 3/1978, Αρμ (1979), σελ. 418, Μάνεση, ό.π., σελ. 180, Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 295, Ανδρουλάκη, ό.π., σελ. 328, Καρρά, ό.π., σελ. 532, Κωνσταντινίδη, ό.π., σελ. 364, Δαλακούρα, ό.π., σελ. 289-290, Σπινέλλη, Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις, σε Πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 85, Συλίκου, ό.π., σελ. 788-791, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3274-3277 και Κατσογιάννου, ό.π., σελ. 285. Αντιθέτως, ο Ράικος, ό.π., σελ. 514 και ο Ντζιώρας, Παρατηρήσεις τινές επί των περί συλλήψεως συνταγματικών και δικονομικών διατάξεων, μετά την ισχύν του νέου Συντάγματος, ΠοινΧρ (1975), σελ. 879, παρά το γεγονός ότι θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση της νόμιμης έκδοσης του εντάλματος σύλληψης την επίδοση αυτού, ωστόσο υποστηρίζουν ότι ο σκοπός αυτής, δηλαδή η θωράκιση του συλληφθέντα με τις απαραίτητες συνταγματικές εγγυήσεις και η αποτροπή τυχόν αυθαιρεσιών, επιτυγχάνεται και με την επίδοση (όχι η κοινοποίηση) του Δελτίου Εγκληματολογικών Αναζητήσεων. Αντίθετος με το σύνολο σχεδόν της θεωρίας και της νομολογίας εμφανίζεται ο Κονταξής, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος 2^{ος}, έκδοση 4^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006, άρθρο 276, σελ. 1771, ο οποίος εξομοιώνει την κοινοποίηση του εντάλματος σύλληψης ή του Δελτίου Εγκληματολογικών Αναζητήσεων με την επίδοση αυτού με την αιτιολογία ότι αφενός στο άρθρο 6 παρ. 1 Συντ. δεν καθορίζεται ο τρόπος της επίδοσης και αφετέρου σκοπός του εν λόγω άρθρου δεν είναι η δυσχέραση της σύλληψης αλλά η παρεμπόδιση της ολοκλήρωσης αυτής χωρίς δικαστικές εγγυήσεις.

¹⁹⁰ Βλ. ΓνωμΕισΑΠ (Μουστάκη) 11/1977, ό.π., σελ. 501, ΓνωμΕισΠρωτΘεσ (Ηρακλείδη) 3/1978, ό.π., σελ. 418, Μάνεση, ό.π., σελ. 180, Ράικος, ό.π., σελ. 513, Δαγτόγλου, ό.π., σελ. 295, ο οποίος δέχεται την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει από την επίδοση του εντάλματος σύλληψης στο αστυνομικό τμήμα, μόνο υπό τον όρο ότι η καθυστέρηση αυτή δεν χρησιμοποιείται ως μέθοδος καταστρατήγησης της επιταγής της προηγούμενης της σύλληψης έκδοσης του εντάλματος, Καρρά, ό.π., σελ. 532, Δαλακούρα, ό.π., σημ. 143, σελ. 289-290, ο οποίος βασίζει τη νομιμότητα αυτής της διαδικασίας, δηλαδή της επίδοσης του εντάλματος στο πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα και όχι κατά τη στιγμή της σύλληψης, στο άρθρο 5 παρ. 2 ΕΣΔΑ, το οποίο ορίζει ότι το πρόσωπο που συλλαμβάνεται πρέπει να πληροφορείται «κατά το δυνατόν συντομώτερον» τους λόγους της σύλληψής του, Κωνσταντινίδη, ό.π., σελ. 364, Συλίκου, ό.π., σελ. 791, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276,

Γ. Περιπτώσεις έκδοσης εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή

Μία από τις δυνατότητες, όπως αναφέρθηκε, που έχει ο ανακριτής στα πλαίσια των καθηκόντων και των διευρυμένων εξουσιών του για τη διασφάλιση της πορείας της ποινικής δίκης, είναι η έκδοση εντάλματος σύλληψης εις βάρος του κατηγορουμένου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εμφάνιση αυτού ενώπιον του και να ληφθεί η απολογία του. Πιο συγκεκριμένα, τη δικαιοδοσία αυτή, εφόσον, βέβαια, πληρούνται και οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 276 ΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 282 παρ. 4 ΚΠΔ, όπως αυτές αναλύθηκαν διεξοδικά ανωτέρω, έχει ο ανακριτής στις δύο κάτωθι περιπτώσεις:

1. Όταν ο κατηγορούμενος κληθεί σε απολογία και δεν παρουσιαστεί από απείθεια, ενώ υπάρχουν εναντίον του ενδείξεις ενοχής, οπότε σε αυτή την περίπτωση η ανάκριση περατώνεται με την έκδοση του εντάλματος σύλληψης¹⁹¹.

2. Όταν επιλέγει να εκδώσει απευθείας ένταλμα σύλληψης, παρακάμπτοντας την κλήση προς απολογία¹⁹².

1. Η έκδοση εντάλματος σύλληψης ως τρόπος περάτωσης της ανάκρισης

Η περάτωση της κύριας ανάκρισης επέρχεται με τη διενέργεια και της τελευταίας ανακριτικής πράξης και υλοποιείται με τη γνωστοποίηση της ολοκλήρωσής της στους διαδίκους¹⁹³ και την διαβίβαση της σχηματισμένης δικογραφίας στον αρμόδιο εισαγγελέα¹⁹⁴. Πρόκειται για την αποκαλούμενη «τυπική»¹⁹⁵ περάτωση της ανάκρισης, η οποία προϋποθέτει τη λήψη της απολογίας

σελ. 3276-3277 και *Κατσογιάννου*, ό.π., σελ. 285. Αντίθετη η άποψη του *Μαργαρίτη*, παρατηρήσεις στη ΓνωμΕισΠρωτΘεσ (*Ηρακλείδη*) 3/1978, ό.π., σελ. 422.

¹⁹¹ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 2 ΚΠΔ.

¹⁹² Βλ. άρθρ. 271 παρ. 1 ΚΠΔ.

¹⁹³ Βλ. άρθρ. 308 παρ. 4 ΚΠΔ.

¹⁹⁴ Βλ. άρθρ. 308 παρ. 1 εδ. β' ΚΠΔ.

¹⁹⁵ Η τυπική περάτωση της ανάκρισης (άρθρ. 270 ΚΠΔ) διακρίνεται από την ουσιαστική περάτωση αυτής, η οποία κηρύσσεται από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών (άρθρ. 308 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ), εκτός από την περίπτωση των εγκλημάτων που προβλέπονται από το άρθρο 1 του Ν. 1608/1950, οπότε την περάτωση κηρύσσει το Συμβούλιο Εφετών (άρθρ. 308 παρ. 1 εδ. γ' ΚΠΔ) ή επέρχεται με την απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο (άρθρ. 308 παρ. 3 και 308Α ΚΠΔ). Αναλυτικότερα για τη διάκριση των δύο αυτών εννοιών, βλ. *Καίσαρη*, Ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης και εξαιρέσεις της, *ΠοινΧρ* (1995), σελ. 1005 επ..

του κατηγορουμένου, καθώς αυτή αποτελεί την κορυφαία εκδήλωση του δικαιώματος ακρόασης κατά την προδικασία¹⁹⁶.

Ωστόσο, εκτός από την ολοκλήρωση της ανάκρισης με την απολογία του κατηγορουμένου, η οποία αποτελεί τον βασικό κανόνα και την κεντρική στόχευση του νομοθέτη, αυτή δύναται να περατωθεί και με τους ακόλουθους τρόπους:

α) Χωρίς απολογία του κατηγορουμένου, αλλά μετά από νόμιμη κλήτευση αυτού, εφόσον δεν προκύπτουν εναντίον του αποχρώσεις ενδείξεις ενοχής¹⁹⁷ ή αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 308B ΚΠΔ¹⁹⁸.

β) Με την έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής, αν παρά την κλήτευσή του ο κατηγορούμενος δεν εμφανίζεται στον ανακριτή από απείθεια, ενώ προκύπτουν ενδείξεις ενοχής εις βάρος του¹⁹⁹.

Ειδικότερα, ως προς τον τρόπο περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης, παρατηρείται ότι ο νομοθέτης δεν αρκείται μόνο στην κλήτευση του κατηγορουμένου, εφόσον προκύπτουν ενδείξεις ενοχής²⁰⁰, αλλά απαιτεί επιπρόσθετα και την έκδοση εντάλματος σύλληψης, υποδεικνύοντας κατ' αυτόν τον

---

¹⁹⁶ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ «Η κύρια ανάκριση δεν μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη, αν δεν απολογηθεί ο κατηγορούμενος.».

¹⁹⁷ Πρόκειται για τη λεγόμενη πρακτική των «τυπικών κλήσεων», δηλαδή των κλήσεων που εκδίδονται μεν σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρ. 271 παρ. 2 ΚΠΔ, πλην όμως δεν επιδίδονται στον κατηγορούμενο, αλλά παραμένουν στη δικογραφία με σημειωμένη επάνω τους την ένδειξη «τυπική κλήση». Η πρακτική αυτή, ευνόητο είναι να έχει προβληματίσει αρκετά τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία, έχοντας, μάλιστα, υποστεί έντονη κριτική, βλ. ενδεικτικά ΟΛΑΠ 8/2002, ΠοινΧρ (2002), σελ. 785, ΑΠ 262/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 130, ΣυμβΑΠ 53/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 130, ΣυμβΕΦΘεσ 811/2002, ΠοινΧρ (2005), σελ. 165, καθώς και Ζησιάδη, Ποινική Δικονομία, τόμος 2^{ος}, έκδοση 3^η, εκδ. Αφοί Σάκκουλα, 1977, σελ. 320, Καρρά, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 570-572, Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδοση 3^η, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία-Π.Ν.Σάκκουλας, 2007, σελ. 330, Παπαδαμάκη, Ποινική Δικονομία, έκδ. 6^η, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 374-375, Καλφάλη, Η περάτωση της ανακρίσεως (με απολογία, ένταλμα σύλληψης και ένταλμα βίαιης προσαγωγής), εκδ. Σάκκουλα, 1995, σελ. 196 επ. και Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 270, σελ. 3180-3183.

¹⁹⁸ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 1 εδ. β' ΚΠΔ.

¹⁹⁹ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 2 ΚΠΔ.

²⁰⁰ Παρά το γεγονός ότι από την αόριστη διατύπωση της διάταξης φαίνεται να αρκεί η ύπαρξη απλών ενδείξεων, ορθότερο και πιο συνεπές προς το πνεύμα και τους σκοπούς των συγγενών διατάξεων που αφορούν την έκδοση του εντάλματος σύλληψης και συγκεκριμένα του άρθρου 276 ΚΠΔ που παραπέμπει περαιτέρω στο άρθρο 282 ΚΠΔ, είναι να απαιτούνται «σοβαρές» ενδείξεις ενοχής, βλ. Καρρά, ό.π., σελ. 573 και Πεπόνη, Περίπτωση περατώσεως της κυρίας ανακρίσεως για κακούργημα με ένταλμα βίαιας προσαγωγής εναντίον του κατηγορουμένου, ΠοινΧρ (2011), σημ.2, σελ. 751.

τρόπο στον ανακριτή να εξαντλήσει κάθε δυνατή προσπάθεια προς επίτευξη της εξέτασης του κατηγορουμένου, ενόψει του γεγονότος ότι η μη εμφάνιση αυτού από απείθεια ενισχύει τις υπόνοιες ενοχής που ήδη υπάρχουν εναντίον του²⁰¹.

Επομένως, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος από απείθεια δεν ανταποκριθεί στην κλήτευση προς απολογία, ενώ συγχρόνως, συντρέχουν στο πρόσωπό του οι απαραίτητες ενδείξεις ενοχής, ο ανακριτής θα προσφύγει στο επαχθές και επώδυνο μέτρο εξαναγκασμού που του παρέχει ο νόμος για να εξασφαλίσει την εμφάνιση αυτού ενώπιον των δικαστικών αρχών.

Οι βασικές προϋποθέσεις, λοιπόν, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να τύχει εφαρμογής η εξεταζόμενη διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ και να είναι νόμιμη η έκδοση εντάλματος σύλληψης από τον ανακριτή είναι: α) η κλήση του κατηγορουμένου σε απολογία, β) η κατάφαση του στοιχείου της απείθειας και γ) η ύπαρξη των απαραίτητων ενδείξεων ενοχής.

1.1 Η προϋπόθεση της νόμιμης κλήτευσης του κατηγορουμένου

Όπως είναι γνωστό, πρωταρχικό μέλημα του νομοθέτη είναι η εξασφάλιση με κάθε τρόπο της τήρησης και εφαρμογής των θεμελιωδών αρχών της ποινικής διαδικασίας, όπως αυτής της δικαστικής ακρόασης κατά το άρθρο 20 παρ. 1 Συντ., η οποία επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο να διατυπώνει ενώπιον των δικαστικών αρχών τις απόψεις του και τους υπερασπιστικούς του ισχυρισμούς για τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του, αφού προηγουμένως λάβει γνώση της εις βάρος του κατηγορίας. Προς τον σκοπό αυτό ο νομοθέτης δίνει βαρύνουσα σημασία στην κλήση ως μέσο αφενός κλήτευσης του κατηγορουμένου στο εκάστοτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας και αφετέρου ενημέρωσης αυτού για την εκκρεμούσα εις βάρος του κατηγορία²⁰².

Το ειδικό βάρος που έχει η κλήση του κατηγορουμένου διαφαίνεται εντονότατα στην ερευνώμενη διάταξη, με την οποία πραγματοποιείται στην ουσία

---

²⁰¹ Βλ. Ζησιάδη, ό.π., σελ. 320-321.

²⁰² Συγκεκριμένα στο στάδιο της κύριας ανάκρισης, ο κατηγορούμενος καλείται να απολογηθεί με έγγραφη κλήση, που πρέπει να αναφέρει την κολάσιμη πράξη, για την οποία διεξάγεται η ανάκριση, να φέρει την επίσημη σφραγίδα, καθώς και την υπογραφή του ανακριτή και του γραμματέα και να επιδίδεται (βλ. άρθρ. 154 επ.) στον κλητευόμενο 24 τουλάχιστον ώρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για την εμφάνισή του, βλ. άρθρ. 271 παρ. 2 ΚΠΔ.

μία παρέκκλιση από την βασική νομοθετική επιλογή της επίδοσης κλήσης στον κατηγορούμενο για να απολογηθεί²⁰³. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση η νόμιμη κλήτευση σε απολογία αποτελεί την πρωταρχική προϋπόθεση της περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης που εκδίδεται από τον ανακριτή εναντίον του κατηγορουμένου εκείνου που από απείθεια δεν εμφανίζεται ενώπιον του.

Κι ενώ θα ανέμενε κανείς η αυξημένη αυτή λειτουργική σημασία της κλήσης του κατηγορουμένου σε απολογία να τυγχάνει ευρείας αποδοχής από τη νομολογία ως αυτονόητος και δεδομένος όρος για την περάτωση της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης, η πάγια θέση αυτής υποβαθμίζει την σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα του ως άνω μέσου κλητεύσεως, υποστηρίζοντας ότι η νομιμότητα αυτού δεν έχει καμία δικονομική επιρροή στην εφαρμογή της επίμαχης διάταξης της διάταξης του²⁰⁴. Με άλλα λόγια, η κρατούσα και παγιωμένη άποψη των δικαιοδοτικών οργάνων είναι ότι σε περίπτωση που ο ανακριτής καλέσει τον κατηγορούμενο σε απολογία και αυτός δεν εμφανιστεί από απείθεια, η ανάκριση περατώνεται νομίμως με την έκδοση εντάλματος σύλληψης, ακόμα και όταν δεν προηγήθηκε η νόμιμη²⁰⁵ κλήτευσή του.

Το σκεπτικό της ερμηνευτικής αυτής θεώρησης βρίσκει έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ, η οποία δίνει την ευχέρεια στον ανακριτή να εκδίδει απευθείας ένταλμα σύλληψης εναντίον του κατηγορουμένου, χωρίς να προηγείται η κλήτευσή του, στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της προσωρινής κράτησης (σκοπός φυγής ή κίνδυνος και άλλων εγκλημάτων). Η

---

²⁰³ Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 244-245.

²⁰⁴ Βλ. ενδεικτικά, ΣυμβΑΠ 869/2015 (αδημ.), ΣυμβΑΠ 151/2014 (με αντίθ. εισ. πρότ. Πεπόνη και μειοψηφία), ΠοινΧρ (2016), σελ. 57, ΣυμβΕΦΑΘ 2054/2014 (με αντίθ. εισ. πρότ. Κωσταρέλλου – αδημ.), στο οποίο, μάλιστα αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου περί παρανόμου εκδόσεως του εντάλματος σύλληψης λόγω άκυρης κλήτευσής του «αλυσιτελώς» προτείνεται, αφού η κλήση προς απολογία είναι δυνητική και όχι υποχρεωτική, ΣυμβΕΦΑιγ 226/2011, ΠοινΔικ (2013), σελ. 145, ΣυμβΑΠ 149/2009, ΝΟΜΟΣ, ΣυμβΑΠ 2775/2008, ΝΟΜΟΣ, του οποίου αξίζει να αναφερθεί μέρος του σκεπτικού, σύμφωνα με το οποίο «είναι άνευ εννόμου επιρροής το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος δεν εκλήθη προς απολογία στη γνωστή στις αρχές διεύθυνση και παραβιάσθηκαν οι διατάξεις που καθορίζουν την εμφάνιση και εκπροσώπηση», ΣυμβΑΠ 1399/2003, ΠοινΛογ (2003), σελ. 1542, ΣυμβΕΦΝαυπλ 129/2001, ΠοινΧρ (2002), σελ. 65, ΣυμβΑΠ 1235/1987, ΠοινΧρ (1988), σελ. 51 και ΣυμβΑΠ 1569/1983, ΠοινΧρ (1984), σελ. 519.

²⁰⁵ Η νομιμότητα αυτή κρίνεται από το περιεχόμενο της κλήσης και του αποδεικτικού επίδοσης στον κατηγορούμενο, που θα παραδοθεί στον ανακριτή, βλ. Ζησιάδη, ό.π., σελ. 229, Ανδρουλάκη, ό.π., σημ. 184, σελ. 331, Καρρά, ό.π., σελ. 572, Δαλακούρα, Αρχή αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993, σελ. 329.

πλειοψηφία της νομολογίας, δηλαδή, υποστηρίζει ότι εφόσον ο ανακριτής έχει τη δυνατότητα να εκδίδει απευθείας ένταλμα σύλληψης εις βάρος του κατηγορουμένου, χωρίς προηγουμένως να τον καλέσει σε απολογία (το μείζον δηλαδή), η έκδοση κλήσης προς τον κατηγορούμενο είναι δυνητική και όχι υποχρεωτική και άρα η νομιμότητα αυτής (το έλασσον δηλαδή) αδιάφορη²⁰⁶. Με βάση την εν λόγω άποψη, λοιπόν, αναγνωρίζεται στον ανακριτή η ίδια διακριτική ευχέρεια να εκδίδει είτε κλήση είτε ένταλμα σύλληψης, εξισώνοντας ουσιαστικά κατ' αυτόν τον τρόπο ένα μέσο κλήτευσης με ένα μέτρο δικονομικού καταναγκασμού²⁰⁷.

Πάντως, στη νομολογία διαμορφώθηκε και ένα αντίθετο ρεύμα που αμφισβήτησε έντονα την παραπάνω θέση, υποστηρίζοντας ότι η εγκυρότητα της κλήσης έχει καθοριστική σημασία για την νομότυπη περάτωση της ανάκρισης στην υπό συζήτηση περίπτωση, αφού μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να διαγνωσθεί το στοιχείο της απείθειας, το οποίο νομιμοποιεί εν συνεχεία την έκδοση εντάλματος σύλληψης²⁰⁸. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, μάλιστα, η μη νομότυπη κλήτευση του κατηγορουμένου προς απολογία θεμελιώνει λόγο απόλυτης ακυρότητας²⁰⁹, η οποία με τη σειρά της συνεπάγεται²¹⁰ την ακυρότητα και του παραπεμπτικού βουλεύματος που διατάζει τη διατήρηση της ισχύος του μη νομίμως εκδοθέντος εντάλματος σύλληψης. Σε περίπτωση, λοιπόν, που το δικαστικό συμβούλιο, το οποίο επιλαμβάνεται της ουσίας της υπόθεσης, διαπιστώσει την ακυρότητα της κλήτευσης του κατηγορουμένου, θα πρέπει, αφού κηρύξει την ακυρότητα του

---

²⁰⁶ Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 247.

²⁰⁷ Βλ. Καλφάλη, ό.π.

²⁰⁸ Βλ. **ΣυμβΕΦΠειρ 85/2016** (με σύμφ. εισ. πρότ. Σοφουλάκη - αδημ.), **ΣυμβΕΦΑΘ 336/2016** (με σύμφ. εισ. πρότ. Σταθέα - αδημ.), **ΕισΠροτ (Πεπόννη) σε ΣυμβΕΦΑΘ 151/2014**, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57 ΣυμβΑΠ 1697/2005 (με σύμφ. εισ. πρότ. Βορτσέλα), ΠοινΔικ (2006), σελ. 390, ΣυμβΑΠ 1307/1998 (με αντίθ. εισ. πρότ. Ανδρεουλάκου), ΠοινΧρ (1999), σελ. 719, ΣυμβΑΠ 442/1985, ΠοινΧρ (1985), σελ. 793, ΣυμβΑΠ 949/1982, ΠοινΧρ (1983), σελ. 275, ΣυμβΑΠ 583/1982, ΠοινΧρ (1983), σελ. 30 και ΣυμβΠλημΑΘ 696/1995 (με αντίθ. εισ. πρότ. Πούλιου), ΠοινΧρ (1995), σελ. 231.

²⁰⁹ Ο κατηγορούμενος θεωρείται εσφαλμένα ως απειθής στην κλήση του ανακριτή, με αποτέλεσμα η έκδοση εις βάρος του εντάλματος σύλληψης να του στερεί την εμφάνιση προς απολογία, την υπεράσπισή του και την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται από το νόμο, βλ. άρθρ. 171 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ.

²¹⁰ Βλ. άρθρ. 175 ΚΠΔ.

εντάλματος σύλληψης, να διατάξει περαιτέρω κύρια ανάκριση για κλήση σε απολογία²¹¹.

Από την συστηματική ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 270 παρ. 2 και 271 παρ. 1 ΚΠΔ δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ορθότερη η δεύτερη άποψη της νομολογίας, την οποία εξάλλου ενστερνίζεται και ένα μεγάλο μέρος της θεωρίας²¹², για τους εξής κάτωθι λόγους:

Καταρχάς, η άποψη που δεν δέχεται ότι η νόμιμη κλήτευση του κατηγορουμένου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση της διαδικαστικής πράξης της περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης, ξεκινά τη συλλογιστική της από την λανθασμένη αντίληψη ότι η διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ ερμηνεύεται με γνώμονα αυτή του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ²¹³, ενώ στην ουσία πρόκειται για δύο τελείως διαφορετικές και αποκλίνουσες μεταξύ τους δικονομικές επιλογές που παρέχονται στον ανακριτή²¹⁴.

Πιο συγκεκριμένα, η κρίση του ανακριτή για τη συνδρομή των στοιχείων του κινδύνου φυγής ή υποτροπής του κατηγορουμένου είτε θα είναι αρνητική και εξ αυτού του λόγου θα επιλέξει να καλέσει τον κατηγορούμενο σε απολογία με κλήση, και μόνο εφόσον διαπιστωθεί η απείθειά του, θα εκδώσει ένταλμα σύλληψης εναντίον του είτε θα είναι θετική και εξ αρχής θα καταφύγει στο δικονομικό μέτρο της σύλληψης. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι είναι εντελώς διαφορετική η περίπτωση που ο ανακριτής επιλέγει να εκκινήσει από τον κανόνα της κλήσης του κατηγορουμένου αλλά, λόγω μη συμμόρφωσης αυτού στην κλήτευση, εκδίδει ένταλμα σύλληψης, από την περίπτωση εκείνη που, λόγω της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων της προσωρινής κράτησης, νομιμοποιείται να εκδώσει απευθείας ένταλμα σύλληψης. Κι αυτό γιατί, από τη στιγμή που ο ανακριτής θα

---

²¹¹ Βλ. έτσι **ΕισΠροτ (Πεπόνη) σε ΣυμβεφΑΘ 151/2014**, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57 επ. και ΣυμβΠλημΑΘ 696/1995, ό.π., σελ. 231.

²¹² Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 331, *Καρρά*, ό.π., σελ. 572, *Καλφέλη*, ό.π., σελ. 248-251 και *Συλίκο*, ό.π., σελ. 655-662. Αντίθετος ο *Μπουρόπουλος*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 354.

²¹³ Πάντως, έχει υποστηριχθεί στη θεωρία ότι η άποψη αυτή δεν αποτελεί ερμηνευτική άποψη αλλά *contra legem* ερμηνεία, καθώς αντιβαίνει στη σαφή και ανεπίδεκτη οποιασδήποτε άλλης ερμηνείας διάταξη του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία η ανάκριση μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη «αν ο κατηγορούμενος κλήθηκε σε απολογία, από απείθεια όμως δεν παρουσιάζεται.», βλ. *Συλίκο*, ό.π., σελ. 655.

²¹⁴ Βλ. *Καλφέλη*, ό.π., σελ. 249

εκδώσει απευθείας ένταλμα σύλληψης έχει οριστικοποιήσει τη δικονομική πορεία αυτή επιλέγοντας να παρακάμψει την κλήτευση του κατηγορουμένου²¹⁵.

Από τα παραπάνω, λοιπόν, καταλήγουμε στο λογικό συμπέρασμα ότι η δυνατότητα της απευθείας έκδοσης εντάλματος σύλληψης που παρέχεται στον ανακριτή υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις δυνάμει του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ, δεν μπορεί να επηρεάζει το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ, ακυρώνοντας, μάλιστα, μία εκ των βασικών προϋποθέσεων εφαρμογής αυτής²¹⁶. Εξάλλου, άπαξ και ο ανακριτής προκρίνει την κλήση προς απολογία αντί της απευθείας έκδοσης εντάλματος σύλληψης, η επιλογή του αυτή πρέπει να μετουσιώνεται σε πράξη με έγκυρη κλήτευση²¹⁷.

Περαιτέρω, έχει υποστηριχθεί, ότι η υιοθέτηση της θέσης περί του νομικά αδιάφορου της νόμιμης κλήτευσης, οδηγεί σε άτοπο, καθώς εν τοις πράγμασι, ισοδυναμεί με περάτωση της κύριας ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις, κάτι το οποίο προσκρούει στη διάταξη του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ, με την οποία παρέχεται στον ανακριτή η δυνατότητα να καλεί τον κατηγορούμενο σε απολογία ακόμα και όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής προσωρινής κράτησης²¹⁸.

Το πιο ουσιαστικό, ωστόσο, επιχείρημα υπέρ της αναγκαιότητας της νόμιμης κλήτευσης του κατηγορουμένου προς απολογία ως μία εκ των προϋποθέσεων περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης, είναι ότι με την έλλειψη αυτής

---

²¹⁵ Βλ. ΕισΠροτ (Πεπόνη) σε ΣυμβΕΦΑΘ 151/2014, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57 επ. και Καλφάλη, ό.π., σελ. 249.

²¹⁶ Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 249-250.

²¹⁷ Σχετικά με την βαρύνουσα σημασία της έγκυρης και νόμιμης κλήτευσης του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία καθοριστική είναι η **ΟΛΑΠ 2/2014, ΝΟΜΟΣ**, η οποία ανέτρεψε την μέχρι εκείνη τη στιγμή πάγια θέση της νομολογίας, καταλήγοντας στην κρίση, ότι ο κατηγορούμενος που δεν έχει κληθεί ή εμφανιστεί κατά την προδικασία, ώστε να δηλώσει κατ' άρθρο 273 ΚΠΔ τη διεύθυνση της κατοικίας του, δεν επιτρέπεται να θεωρείται ως πρόσωπο «άγνωστης διαμονής» εκ μόνου του λόγου, ότι αναζητήθηκε στην αναγραφόμενη στη μήνυση διεύθυνση και δεν ανευρέθηκε, καθώς ενδέχεται η γνωστοποιηθείσα από τον μηνυτή διεύθυνση της κατοικίας του κατηγορουμένου να είναι εσφαλμένη και ως εκ τούτου ο τελευταίος να αγνοεί της εις βάρος του ποινική διαδικασία που διεξάγεται ερήμην του. Αντιθέτως, συνεχίζει στο σκεπτικό του το Ακυρωτικό, το δικαστήριο (ή το δικαστικό όργανο) που επιλαμβάνεται της υποθέσεως, κατόπιν ασκήσεως ενδίκου μέσου από τον κατηγορούμενο, οφείλει να αξιολογήσει τα προσκομιζόμενα από τον ίδιο αποδεικτικά στοιχεία περί της κατοικίας του κατά τον χρόνο της ελεγχόμενης επίδοσης και επί τη βάση αυτών να αποφασίζει σχετικά με την εγκυρότητα ή μη της κατ' άρθρο 156 επίδοσης.

²¹⁸ Βλ. ΕισΠροτ (Πεπόνη) σε ΣυμβΕΦΑΘ 151/2014, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57 επ.

δεν μπορεί να βεβαιωθεί η συνδρομή του στοιχείου της απείθειας, η οποία αποτελεί τον πλέον καθοριστικό και απαραίτητο όρο για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ και τη νομιμότητα του εκδοθέντος εντάλματος.

2.2 Η συνδρομή του στοιχείου της απείθειας

Η πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση εντάλματος σύλληψης κατ' άρθρο 270 παρ. 2 ΚΠΔ, εκτός από τις σοβαρές ενδείξεις ενοχής και τη νόμιμη κλήτευση του κατηγορουμένου προς απολογία, είναι η συνδρομή του στοιχείου της απείθειας στο πρόσωπο αυτού, η οποία υπάρχει όταν ο κατηγορούμενος αρνείται να εμφανιστεί ενώπιον του ανακριτή σκοπίμως, δηλαδή, όταν απουσιάζει επίτηδες, έχοντας τη βούληση να αποφύγει την εμπλοκή του στην ποινική διαδικασία ή να παρεμποδίσει την πρόοδο της συγκεκριμένης υπόθεσης²¹⁹.

Καταλυτικής, βέβαια, σημασίας για την κατάφαση του στοιχείου της απείθειας, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι η νομιμότητα της κλήτευσης του κατηγορουμένου, καθώς εάν η κλήση δεν επιδοθεί νομότυπα, εκ των πραγμάτων δεν δύναται να ελεγχθεί και να διαγνωσθεί με ασφάλεια η συνδρομή της απείθειας, η οποία είναι απαραίτητη με τη σειρά της για τη νόμιμη έκδοση του εντάλματος σύλληψης.

Σε περίπτωση, λοιπόν, που η κλήτευση του κατηγορουμένου γίνει σύμφωνα με τον νόμο και αυτός δεν εμφανιστεί να απολογηθεί, χωρίς συγχρόνως να συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας που καθιστούν αδύνατη την παρουσία του ενώπιον του ανακριτή, τότε ορθώς θα θεωρηθεί ότι η απουσία του αυτή οφείλεται σε απείθεια και, όπως προβλέπει ο νόμος, ο ανακριτής νομίμως θα περατώσει την ανάκριση με την έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής.

Στο σημείο αυτό, βέβαια, γεννάται η εύλογη απορία σχετικά με τις ενέργειες, στις οποίες θα πρέπει να προβεί ο ανακριτής και στον τρόπο, με τον οποίο θα περατώσει την ανάκριση σε περίπτωση που η απουσία του

---

²¹⁹ Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 331, *Καρρά*, ό.π., σελ. 573, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 375, *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 252, *Συλίκου*, ό.π., σελ. 663 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 270 σελ. 3188. Το στοιχείο της απείθειας έχει το νόημα του κινδύνου φυγής του άρθρου 282 παρ. 4 εδ. α' ΚΠΔ που νομιμοποιεί την επιβολή προσωρινής κράτησης και κατ' επέκταση την έκδοση εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276 ΚΠΔ, *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 255.

κατηγορουμένου, κατόπιν νομίμου κλητεύσεως, δεν οφείλεται σε απείθεια αλλά σε κάποια ασθένεια ή σε κάποιο άλλο κώλυμα του κατηγορουμένου. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι το ενδεχόμενο αυτό δεν έχει προβλεφθεί από τον νομοθέτη και ως εκ τούτου αποτελεί μια δικονομικά αρρύθμιστη «γκρίζα περιοχή».

Για την περίπτωση, λοιπόν, που η μη εμφάνιση του κατηγορουμένου στην ανάκριση οφείλεται σε κάποιο κώλυμα και όχι σε απείθεια, η πορεία που πρέπει να ακολουθήσει η ανακριτική αρχή είναι η εξής:

α. Αρχικά, ο ανακριτής θα πρέπει να περιμένει την άρση του κωλύματος και εν συνεχεία να προβεί στην εκ νέου κλήτευση του κατηγορουμένου²²⁰, εφόσον, βεβαίως, και οι λοιποί δικονομικοί παράγοντες, όπως είναι η παραγραφή των αξιόποινων πράξεων ή η προσωρινή κράτηση τυχόν συγκατηγορουμένων, του παρέχουν τα χρονικά περιθώρια για κάτι τέτοιο.

β. Σε περίπτωση, όμως, που το κώλυμα του κατηγορουμένου προβλέπεται αιτιολογημένα ότι θα διαρκέσει επί μακρό χρονικό διάστημα, τότε ο ανακριτής δύναται εναλλακτικά είτε να μεταβεί ο ίδιος στον τόπο, όπου νοσηλεύεται ή διαμένει ο κατηγορούμενος για να λάβει την απολογία του είτε να αναθέσει τη

---

²²⁰ Βλ. Ανδρουλάκη, ό.π., σελ. 331, *Κοκκινάκη*, Περάτωση της ανακρίσεως και απολογία του κατηγορουμένου κατ' άρθρ. 270 ΚΠΔ, ΠοινΧρ (1985), σελ. 282-283, *Καλφάκη*, ό.π., σελ. 252, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 375, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 993 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 3188. Βλ. πάντως, *Καρρά*, ό.π., σελ. 574, ο οποίος υιοθετεί την άποψη που διατυπώθηκε στην **ΔιατΑνακρΠειρ (Κουτρουμάνου) 181/1984**, ΠοινΧρ (1984), σελ. 550 επ., ο οποίος υποστηρίζει, ότι εφόσον προκύπτει πραγματικό κώλυμα του κατηγορουμένου που δεν του επιτρέπει να προσέλθει ενώπιον του ανακριτή για να απολογηθεί, η ανάκριση περατώνεται με την απλή κλήση αυτού και την άπρακτη πάροδο της αρχικής προθεσμίας που είχε ορίσει ο ανακριτής για την προσέλευσή του. **Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ανακριτής είχε καλέσει νομότυπα τους κατηγορουμένους, οι οποίοι, όμως, δεν μπορούσαν να εμφανιστούν ενώπιον του όχι από απείθεια αλλά λόγω κωλύματος (ο ένας εργαζόταν στο εξωτερικό και ο άλλος σε ποντοπόρο πλοίο). Κατόπιν, των αιτιολογημένων αυτών κωλυμάτων, τα οποία αποδείκνυαν ότι η μη προσέλευση των κατηγορουμένων για να απολογηθούν δεν οφείλεται σε απείθεια, ο ανακριτής ως ορθότερη λύση θεώρησε όχι την περάτωση της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής, αλλά με την έκδοση κλήσης προς αυτούς και την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας που ορίστηκε για να απολογηθούν. Βασικό επιχείρημα της θέσης του ήταν η εξής σκέψη: εάν ήταν σε κάθε περίπτωση υποχρεωτική η περάτωση της ανάκρισης με την έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής, τότε «ο ανακριτής θα βρισκόταν μπροστά στο δίλημμα είτε να αναφέρει στο σχετικό ένταλμα, ως μοναδική αιτιολογία εκδόσεώς του, την παράδοξη ανάγκη νομότυπης περάτωσης της ανακρίσεως είτε να παραβιάσει την συνείδησή του και να προσδώσει στον κατηγορούμενο την ιδιότητα του επικίνδυνου ή του υπόπτου φυγής ή του απειθούς χωρίς να την πιστεύει».**

λήψη της απολογίας σε άλλο ανακριτή ή ανακριτικό υπάλληλο της περιφέρειάς του²²¹.

γ. Τέλος, εάν ο ανακριτής δεν μπορεί να προβεί σε καμία από τις παραπάνω ενέργειες, τότε, ως ορθότερη λύση προτείνεται η περάτωση της ανάκρισης με την απλή κλήση του κατηγορουμένου και την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας εκείνης που ορίστηκε για να απολογηθεί, καθώς δεν προκύπτει το στοιχείο της απείθειας, το οποίο είναι απαραίτητο για την έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής²²².

Ωστόσο, η τακτική που ακολουθείται στην πράξη από τους ανακριτές, σε περίπτωση που η απουσία του κατηγορουμένου οφείλεται σε κάποιο αιτιολογημένο κώλυμα και όχι σε απείθεια, είναι η περάτωση της κύριας ανάκρισης με την έκδοση εντάλματος βίαιης προσαγωγής²²³, το οποίο εκ των πραγμάτων παραμένει ανεκτέλεστο. Βέβαια, εδώ πρέπει να τονιστεί η αντίφαση που εμπεριέχεται στη συγκεκριμένη ανακριτική ενέργεια, καθώς, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, για να περατωθεί η ανάκριση τόσο με ένταλμα σύλληψης όσο και με ένταλμα βίαιης προσαγωγής, αναγκαίος όρος είναι η διαπίστωση της απείθειας του κατηγορουμένου και όχι η δικαιολογημένη αδυναμία εμφάνισής του στον ανακριτή.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η εκάστοτε κρίση του ανακριτή σχετικά με την περάτωση της ανάκρισης είτε με ένταλμα σύλληψης είτε με ένταλμα βίαιης προσαγωγής, θα πρέπει να περιέχει την απαιτούμενη κατ' άρθρο 139 ΚΠΔ αιτιολογία, η οποία συνίσταται στην παράθεση των συγκεκριμένων εκείνων

---

²²¹ Βλ. άρθρ. 249 ΚΠΔ, καθώς και *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 252 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 3188.

²²² Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 252 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 3188, οι οποίοι στην περίπτωση αυτή ενστερνίζονται την ως άνω άποψη της ΔιατΑνακρΠειρ (*Κουτρομάνου*) 181/1984, ό.π., σελ. 550 επ.

²²³ Εξυπακούεται ότι στην λύση αυτή καταφεύγουν οι ανακριτές όταν δεν συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις επιβολής προσωρινής κράτησης, δηλαδή σκοπός φυγής ή τέλεσης και άλλων εγκλημάτων, οι οποίες νομιμοποιούν την έκδοση εντάλματος σύλληψης, βλ. ενδεικτικά **ΕνταλΕΦΑνακρΑΘ 1107/2014 (αδην.)**, στο οποίο συγκεκριμένα αναφέρεται: «Επειδή η μη εμφάνιση του ως άνω κατηγορουμένου ενώπιόν μας κατά την ως άνω ορισθείσα χρονολογία, αλλά και μέχρι σήμερα, δεν οφείλεται σε απείθεια αυτού, αλλά σε αδυναμία αυτού να ταξιδέψει λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας που παρουσιάζει (εξ αιτίας των οποίων προσφάτως μάλιστα νοσηλεύθηκε και σε νοσοκομείο), όπως προκύπτει από τα αποσταλέντα δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του [...] ιατρικά πιστοποιητικά νοσηλείας του, και επί πλέον δεν συντρέχουν οι όροι προσωρινής κράτησης αυτού, με συνέπεια να μην συντρέχει περίπτωση εκδόσεως σε βάρος του εντάλματος σύλληψης. [...] Διατάσσουμε την βιαία ενώπιον μας προσαγωγή του [...]».

περιστατικών τα οποία ελήφθησαν υπόψη, προκειμένου να γίνει εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ²²⁴.

1.3 Η έκδοση εντάλματος βίαιης προσαγωγής

Όπως ήδη αναλυτικά αναφέρθηκε, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η επιβολή προσωρινής κράτησης, ο ανακριτής δύναται να περατώσει την ανάκριση με την έκδοση εντάλματος σύλληψης εις βάρος του κατηγορουμένου, για τον οποίο προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής και παρόλο που νομίμως κλητεύθηκε για να απολογηθεί, εκείνος δεν εμφανίστηκε από απείθεια.

Αντιθέτως, όταν δεν συντρέχουν οι όροι προσωρινής κράτησης και κατ' επέκταση έκδοσης εντάλματος σύλληψης²²⁵, τότε εναντίον του κατηγορουμένου που κλήθηκε σε απολογία και δεν εμφανίστηκε από απείθεια, ενώ υπάρχουν σε βάρος του ενδείξεις ενοχής, εκδίδεται από τον ανακριτή ένταλμα βίαιης προσαγωγής²²⁶, χωρίς την προηγούμενη γνώμη του εισαγγελέα²²⁷, και με αυτόν τον τρόπο επέρχεται η τυπική περάτωση της κύριας ανάκρισης²²⁸.

Από τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι ο νομοθέτης θέτει λιγότερες προϋποθέσεις σε ό,τι αφορά την έκδοση του εντάλματος βίαιης προσαγωγής συγκριτικά με την έκδοση εντάλματος σύλληψης. Η δικαιολογητική βάση για αυτή τη νομοθετική επιλογή, βεβαίως, δεν είναι άλλη από τον διαφορετικό χαρακτήρα²²⁹ και τον σκοπό, τον οποίο έχουν τα δύο αυτά μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, καθώς το ένταλμα σύλληψης αποβλέπει στην αποτροπή της πιθανής φυγής ή

²²⁴ Βλ. έτσι ορθά ΣυμβΑΠ 721/1990, ΠοινΧρ (1991), σελ. 182-183.

²²⁵ Όταν, δηλαδή, η αξιόποινη πράξη για την οποία διεξάγεται η ανάκριση δεν είναι κακούργημα ή το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας, κατά συρροή ή δεν προκύπτει σκοπός φυγής ή κίνδυνος τέλεσης και άλλων εγκλημάτων, βλ. άρθρ. 276 παρ. 1 και 2 σε συνδ. 282 παρ. 4 ΚΠΔ.

²²⁶ Το ένταλμα βίαιης προσαγωγής αποτελεί γραπτή εντολή του ανακριτή προς τα αρμόδια εκτελεστικά όργανα να οδηγήσουν ενώπιόν του τον κλητευόμενο κατηγορούμενο, χρησιμοποιώντας στην ανάγκη και την ανάλογη βία, βλ. *Σεθαστίδη*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 3200. Ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού, δηλαδή, αποσκοπεί αποκλειστικά στον εξαναγκασμό του κατηγορουμένου εκείνου που παρά τη νόμιμη κλήση, αρνείται να εμφανισθεί στον ανακριτή για να απολογηθεί, βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 326.

²²⁷ Βλ. *Δέδε*, Ποινική Δικονομία, έκδοση 8^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, σημ. 104, σελ. 377, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 967 και *Σεθαστίδη*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 3200.

²²⁸ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 2 σε συνδ. 272 ΚΠΔ, καθώς και *Πεπόννη*, Περίπτωση περατώσεως της κυρίας ανακρίσεως για κακούργημα με ένταλμα βίαιας προσαγωγής εναντίον του κατηγορουμένου, ΠοινΧρ (2011), σημ.2, σελ. 751.

²²⁹ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 261.

υποτροπής του κατηγορουμένου, ενώ το ένταλμα βίαιης προσαγωγής στη συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού και συγχρόνως στην παροχή της δυνατότητας ασκήσεως του δικαιώματος ακρόασης²³⁰.

Ειδικότερα, όπως γίνεται δεκτό, το ένταλμα βίαιης προσαγωγής δεν συνεπάγεται στέρηση αλλά απλό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας του κατηγορουμένου, ο οποίος εξαντλείται στην οδήγηση του προσαγόμενου ενώπιον του ανακριτή για να απολογηθεί²³¹. Ακριβώς, λοιπόν, επειδή η προσαγωγή αποτελεί περιοριστικό και όχι στερητικό της ελευθερίας μέτρο, ο περιορισμός που υφίσταται ο βιαίως προσαγόμενος πρέπει να διατηρείται μέχρι την εμφάνιση του στον ανακριτή και σε καμία περίπτωση μετά από αυτό το χρονικό σημείο. Με άλλα λόγια το ένταλμα βίαιης προσαγωγής αποβάλλει αυτοδικαίως την ισχύ του μόλις ο κατηγορούμενος προσαχθεί ή προσέλθει για απολογία²³².

Επιπλέον, το ανεκτέλεστο συζητούμενο ένταλμα παύει να ισχύει αυτοδικαίως μετά την έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος ή της απευθείας κλήσης του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, δηλαδή μετά την ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης²³³. Αντιθέτως, στην περίπτωση έκδοσης εντάλματος σύλληψης, εάν ο κατηγορούμενος παραμένει ασύλληπτος, το δικαστικό συμβούλιο, το οποίο είναι αρμόδιο να κρίνει την ουσία της υπόθεσης και την παραπομπή αυτού στο ακροατήριο, αποφαινεται για την κατάργηση ή την διατήρηση του εντάλματος κατ' άρθρο 315 παρ. 2 ΚΠΔ²³⁴.

---

²³⁰ Βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 327.

²³¹ Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 331, *Καρρά*, 518, *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 330, *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 261 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 3200-3201.

²³² Σημειωτέον, και η ισχύς του εντάλματος σύλληψης παύει μετά την σύλληψη και προσαγωγή του κατηγορουμένου στον ανακριτή, ο οποίος θα αποφασίσει μετά την απολογία, εάν θα αφήσει ελεύθερο τον κατηγορούμενο ή θα του επιβάλλει περιοριστικούς όρους ή θα εκδώσει ένταλμα προσωρινής κράτησης. Η διαφορά, ωστόσο, έγκειται στο γεγονός ότι αν ο βιαίως προσαχθείς ζητήσει κατ' άρθρο 102 ΚΠΔ προθεσμία για να απολογηθεί, αφήνεται ελεύθερος μέχρι την ημερομηνία που θα οριστεί για την απολογία του, ενώ ο συλληφθείς κρατείται στις φυλακές υποδίκων ή στα αστυνομικά κρατητήρια μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας που, κατόπιν αιτήματός του, του χορήγησε ο ανακριτής για να απολογηθεί, βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 262, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 967, και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 3201.

²³³ Βλ. ΣυμβπλημΛευκ 6/2004 (με σύμφ. εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΠοινΔικ (2005), σελ. 158, καθώς και *Μπουρόπουλο*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 356, *Δέδε*, ό.π., σημ. 106, σελ. 378, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 967 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 3201.

²³⁴ Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 252 και *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 262.

Με βάση τα ανωτέρω, συνάγεται ότι η βίαιη προσαγωγή του κατηγορουμένου αποτελεί πιο ήπια προσβολή της προσωπικής ελευθερίας του σε σχέση με τη σύλληψη του, καθώς η δικονομική μεταχείριση αυτού είναι τελείως διαφορετική από την περίπτωση που έχει εκδοθεί εις βάρος του ένταλμα σύλληψης. Για τον λόγο αυτό, εξάλλου, έχει υποστηριχθεί στη θεωρία²³⁵, ότι δεν είναι απαραίτητη η εκτέλεση του εντάλματος βίαιης προσαγωγής και, επομένως, η λήψη απολογίας για την τυπική περάτωση της ανάκρισης, παρά το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος σε αυτή την περίπτωση είναι «διαθέσιμος» στις δικαστικές αρχές (υπό την έννοια ότι δεν είναι ύποπτος φυγής), εφόσον, μέσω της νόμιμης κλήτευσης, του παρέχεται η δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα ακρόασής του και αυτός με δική του ευθύνη δεν το ασκεί.

2. Η απευθείας έκδοση εντάλματος σύλληψης

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 271 παρ. 1 και 276 ΚΠΔ συνάγεται ότι ο ανακριτής, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η προσωρινή κράτηση, έχει από τον νόμο τη διακριτική ευχέρεια είτε να καλέσει τον κατηγορούμενο προς απολογία κάνοντας χρήση του ηπιότερου δικονομικού μέσου της κλήσης είτε να εκδώσει απευθείας ένταλμα σύλληψης, προκειμένου να διασφαλίσει την παρουσία του κατηγορουμένου στην ανάκριση²³⁶.

Στις περιπτώσεις, δηλαδή, που συντρέχουν οι τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις για την επιβολή της προσωρινής κράτησης και συγκεκριμένα: α) αν πρόκειται για κακούργημα ή για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας κατά συρροή και β) προκύπτει για τον κατηγορούμενο σκοπός φυγής ή κίνδυνος

---

²³⁵ Βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 328 και *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 264, οι οποίοι, περαιτέρω, υποστηρίζουν ότι ουδεμία ακυρότητα σχετικά με τη διαδικασία προκύπτει εξαιτίας της μη εκτέλεσης του εντάλματος βίαιης προσαγωγής και τη μη λήψη της απολογίας του κατηγορουμένου, αφού ο απειθής κατηγορούμενος με δική του ευθύνη απεμπολεί το δικαίωμα ακρόασής του. Αντίθετη η άποψη του *Ανδρουλάκη*, βλ. ό.π., σελ. 331-332, ο οποίος, αν και σχολιάζει ότι στην πράξη το ένταλμα βίαιης προσαγωγής συνήθως απλώς επιδίδεται και δεν εκτελείται, θεωρεί ακατανόητη την περάτωση της ανάκρισης χωρίς την εκτέλεση του εντάλματος βίαιης προσαγωγής και τη λήψη της απολογίας του κατηγορουμένου, καθώς στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτός, αν και απειθεί, δεν είναι ύποπτος φυγής, όπως συμβαίνει όταν εκδίδεται ένταλμα σύλληψης.

²³⁶ Βλ. *Μπουρόπουλο*, ό.π., σελ. 355, *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 326, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 376, *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 269, και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 271, σελ. 3197.

τέλεσης και άλλων εγκλημάτων, τότε ο ανακριτής έχει τη δυνατότητα να εκδώσει ένταλμα σύλληψης χωρίς προηγουμένως να τον καλέσει προς απολογία.

Πρόκειται, λοιπόν, για μία τελείως διαφορετική ρύθμιση και ανακριτική επιλογή από εκείνη της περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης, η οποία αποτελεί συνέπεια της μη συμμόρφωσης του κατηγορουμένου στην κλήτευσή του, καθώς σε αυτή την περίπτωση παρέχεται η ευχέρεια στον ανακριτή, αφού εξετάσει τα στοιχεία της υπόθεσης, να αποκλείσει εξ αρχής την οδό της προηγούμενης κλήσης σε απολογία και να προβεί στην απευθείας έκδοση εντάλματος σύλληψης εναντίον του.

Από τα παραπάνω, η πρώτη διαπίστωση, στην οποία δύναται να προβεί κανείς, είναι η αμφίδρομη σχέση που διέπει τα επαχθή μέτρα της σύλληψης με ένταλμα και της προσωρινής κράτησης, καθώς εκτός από το γεγονός ότι μοιράζονται τις ίδιες προϋποθέσεις, προκειμένου να είναι νόμιμη η επιβολή τους, αποσκοπούν και τα δύο στη διασφάλιση της παρουσίας του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία, αποτρέποντας κυρίως την πιθανή φυγή αυτού, αλλά και την ενδεχόμενη υποτροπή του²³⁷. Έτσι, η μεν έκδοση του εντάλματος σύλληψης «δανείζεται» τα ίδια κριτήρια που νομιμοποιούν την επιβολή της προσωρινής κράτησης, η δε έκδοση του εντάλματος προσωρινής κράτησης αποτελεί στην πράξη το σύνηθες επακόλουθο της προσαγωγής του κατηγορουμένου με ένταλμα σύλληψης.

Ενόψει, λοιπόν, της σχέσης μεταξύ των δύο δικονομικών μέτρων αλλά και λαμβανομένης υπόψη τόσο της τεράστιας επιβάρυνσης που η επιβολή αυτών επιφέρει στα θεμελιώδη δικαιώματα του κατηγορουμένου όσο και της δικονομικής βλάβης που αυτός υφίσταται, ορθώς έχει υποστηριχθεί ότι, όπως το ένταλμα προσωρινής κράτησης, έτσι και το ένταλμα σύλληψης πρέπει να εκδίδεται με εξαιρετική φειδώ²³⁸ και μόνο όταν αυτό είναι απολύτως αναγκαίο για την εκπλήρωση του δικονομικού του σκοπού.

---

²³⁷ Βλ. *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 285 και *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 376-377.

²³⁸ Βλ. *Γιαννίδη*, Το ένταλμα σύλληψης του κατηγορουμένου. Θεωρία και Πρακτική, σε Πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 73.

Υπέρ αυτού του εξαιρετικού χαρακτήρα που πρέπει να έχει το ένταλμα σύλληψης στα όρια του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ έχει ταχθεί το μεγαλύτερο μέρος της θεωρίας²³⁹ αλλά και ένα τμήμα της νομολογίας²⁴⁰, υποστηρίζοντας ότι η σύλληψη του κατηγορουμένου δικαιολογείται να διατάσσεται σε σπάνιες περιπτώσεις που αποδεδειγμένα και αιτιολογημένα κρίνεται ως απολύτως αναγκαία για να αποφευχθεί ιδίως η σφόδρα πιθανή φυγή αυτού. Με άλλα λόγια, η δυνατότητα της απευθείας έκδοσης εντάλματος σύλληψης πρέπει να αποτελεί εξαίρεση από τον βασικό κανόνα και την κεντρική νομοθετική κατεύθυνση, η οποία προτάσσει την επίδοση κλήσης προς τον κατηγορούμενο για να απολογηθεί ακόμα και στις περιπτώσεις, όπου συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προσωρινής κράτησης, όπως άλλωστε επιβάλλει και η αρχή της αναγκαιότητας για επιλογή του λιγότερου επαχθούς μέτρου.

Ωστόσο, ακόμα και εάν δεχθούμε τον περιορισμό της δυνατότητας προσαγωγής του κατηγορουμένου απευθείας με ένταλμα σύλληψης, με το να εκδίδεται αυτό μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δεν παύει η κρίση περί της έκδοσής του να παρουσιάζει βασικές δυσκολίες και προβλήματα, αφενός γιατί σχηματίζεται και εκφέρεται σε ένα πολύ πρώιμο στάδιο της ποινικής διαδικασίας και αφετέρου γιατί βασίζεται σε αξιολογικά μεγέθη, όπως είναι τα «ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης» και ο «κίνδυνος τέλεσης και άλλων εγκλημάτων», τα οποία της προσδίδουν έναν αρκετά ασαφή χαρακτήρα²⁴¹.

Πράγματι, τα στοιχεία και οι αποδείξεις που έχει στη διάθεσή του ο ανακριτής, όταν καλείται να αξιολογήσει τον κίνδυνο φυγής ή υποτροπής του κατηγορουμένου, έτσι ώστε να κρίνει για το αναγκαίο ή όχι της σύλληψής του, δεν

²³⁹ Βλ. *Ανδρουλάκη*, ό.π., σελ. 327, ο οποίος επικαλείται για τη θεμελίωση της άποψής του την αρχική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ στο Σχέδιο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (άρθρο 259 παρ. 1), η οποία ανέφερα ρητά: «Η δια κλήσεως προσαγωγή τούτου πρέπει μάλιστα να προτιμάται, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος φυγής». Σημειωτέον, η φράση αυτή δε συμπεριλήφθηκε στο σημερινό κείμενο του νόμου, γιατί θεωρήθηκε ως απλή οδηγία-σύσταση, η οποία δεν ενδείκνυται να αναγράφεται στο νόμο. Βλ. επίσης *Μπουρόπουλο*, ό.π., σελ. 355, *Ζησιάδη*, ό.π., σημ. 302, σελ. 322, *Δέδε*, ό.π., σελ. 379, *Καρρά*, ό.π., σελ. 519, *Δαλακούρα*, ό.π., σελ. 296-297, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 377, *Αδάμπα*, ό.π., άρθρο 272, σελ. 966 και *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 281 και 295.

²⁴⁰ Βλ. ΣυμβΑΠ 149/2009, ΝΟΜΟΣ, ΣυμβΑΠ 1399/2003, Ποιν/λογ (2003), σελ. 1542, ΣυμβΑΠ 1569/1983, ΠοινΧρ (1984), σελ. 519, ΣυμβΕΦΑιγ 3/2012, ΠοινΔικ (2013), σελ. 524, ΣυμβΘεσ 28/2007 (με σύμφ. εισ. πρότ. *Ραπτοπούλου*), ΠοινΧρ (2007), σελ. 926 και ΣυμβΕΦΝαυπλ 129/2001 (με σύμφ. εισ. πρότ. *Παντελή*), ΠοινΧρ (2002), σελ. 65.

²⁴¹ *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 283.

είναι επαρκή, είτε γιατί η υπόθεση είναι ακόμα υπό διερεύνηση και άρα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης δεν είναι πλήρως γνωστά, είτε γιατί ο διαθέσιμος χρόνος λήψης της απόφασης είναι εξ ορισμού περιορισμένος, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η αναμονή για την συγκέντρωση επιπλέον δεδομένων²⁴².

Στο σημείο αυτό, λοιπόν, προκύπτει το εύλογο ερώτημα αν μπορούν σε αυτό το τόσο αρχικό ανακριτικό στάδιο να διαγνωσθούν με αξιοπιστία και εγκυρότητα οι σοβαρές ενδείξεις ενοχής, καθώς και οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της προσωρινής κράτησης, οι οποίες με τη σειρά τους νομιμοποιούν την έκδοση του εντάλματος σύλληψης, δεδομένης της έλλειψης ενός σημαντικού μέρους του αποδεικτικού υλικού, συμπεριλαμβανομένης και της απολογίας του κατηγορουμένου²⁴³. Η απάντηση, βεβαίως, στο ερώτημα αυτό κάθε άλλο παρά θετική μπορεί να είναι για τον προφανή λόγο ότι η κρίση του ανακριτή για τη συνδρομή όλων των ανωτέρω παραμέτρων εμπεριέχει μια προγνωστική εκτίμηση²⁴⁴, η οποία από μόνη της εμφανίζει εγγενείς δυσχέρειες, πολλώ δε μάλλον όταν εκφέρεται χωρίς να έχει ληφθεί υπόψη το σύνολο των αποδεικτικών μέσων.

Μια πρόσθετη δυσχέρεια που εντοπίζεται στην κρίση περί της αναγκαιότητας της απευθείας έκδοσης εντάλματος σύλληψης είναι ότι για τη διαμόρφωση αυτής χρησιμοποιούνται αόριστες και αξιολογικές έννοιες, στις οποίες κυριαρχεί ο προγνωστικός παράγοντας, με αποτέλεσμα να καθίσταται ακόμα πιο αόριστη και ανακριβής η πρώιμη αυτή δικαστική απόφαση. Πιο συγκεκριμένα και πέραν των γενικότερων ενστάσεων²⁴⁵ που δικαιολογημένα έχουν διατυπωθεί

---

²⁴² Βλ. *Βουρλιώτη*, Η στέρηση της ελευθερίας ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού και τα όρια επιβολής του, *ΠοινΧρ* (2002), σελ. 397 και *Διονυσιοπούλου*, Προγνωστικές αποφάσεις στο ποινικό δικονομικό δίκαιο. Το παράδειγμα της προσωρινής κράτησης λόγω κινδύνου τέλεσης νέων αξιόποινων πράξεων, *ΠοινΧρ* (2013), σελ. 14 επ.

²⁴³ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 283.

²⁴⁴ Ως προγνωστικές ορίζονται οι ποινικές αποφάσεις εκείνες που εξαρτούν τις συνέπειες που με αυτές καταγιγνώσκονται από εκτιμήσεις περί τής εκδηλώσεως ή μη ορισμένης απαξιολογούμενης συμπεριφοράς στο μέλλον, βλ. *Λίθο*, Προγνωστικές αποφάσεις στο ποινικό δίκαιο (με παράδειγμα την υφ' όρων απόλυση και την χορήγηση τακτικών αδειών σε καταδίκους, *ΠοινΧρ* (2002), σελ. 1008 επ.

²⁴⁵ Βλ. *Αναγνωστόπουλο*, «Επικίνδυνοι» κατηγορούμενοι και δικονομικά προληπτικά μέτρα (Προσβάσεις και όρια της ειδικής πρόληψης στην ποινική διαδικασία), *ΠοινΧρ* (1983), σελ. 770-773, ο οποίος υποστηρίζει (σημ. 20, σελ. 772) ότι η διάπραξη «νέων» εγκλημάτων, δεν εξυπηρετεί τους δικονομικούς σκοπούς της προσωρινής κράτησης, αφού, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, «δεν

σχετικά με την χρήση του εγκληματοπροληπτικού μεγέθους του κινδύνου υποτροπής ως προϋπόθεσης νομιμοποίησης της επιβολής επαχθών μέτρων μέσα στο πλαίσιο ενός κατασταλτικού ποινικού δικονομικού δικαίου, το κυρίως πρόβλημα που επισημαίνεται εν προκειμένω είναι η έντονη προγνωστική διάσταση της επικινδυνότητας του κατηγορουμένου αναφορικά με την τέλεση νέων εγκλημάτων στο μέλλον. Ο ανακριτής, δηλαδή, καλείται να σχηματίσει δικανική πεποίθηση σχετικά με γεγονότα, τα οποία είτε δεν έχουν συμβεί είτε πιθανολογούνται ότι θα συμβούν μελλοντικά. Μάλιστα, το καθήκον του αυτό δυσχεραίνεται ακόμα περισσότερο ενόψει της έλλειψης της απολογίας του κατηγορουμένου, στα πλαίσια της οποίας ο ανακριτής έρχεται σε επαφή μαζί του και ως εκ τούτου δύναται να σχηματίσει προσωπική γνώμη για την προσωπικότητά του, τον πρότερο βίο του, αλλά και την εν γένει κοινωνική και επαγγελματική κατάστασή του.

Όπως είναι λογικό, όλα τα ανωτέρω προβλήματα και επιφυλάξεις υποκρύπτουν πολύ σοβαρούς κινδύνους, οι οποίοι, δυστυχώς, όχι μόνο επιβεβαιώνονται στην καθημερινή ανακριτική πρακτική, θέτοντας εν αμφιβόλω την επιβεβλημένη και επιθυμητή ασφάλεια δικαίου, αλλά και αντικατοπτρίζονται στον τρόπο αιτιολόγησης των σχετικών ενταλμάτων σύλληψης, ο οποίος σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνεται στη συνταγματική επιταγή²⁴⁶ αλλά και στην ειδικότερη απαίτηση του κοινού νομοθέτη για ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένο ένταλμα²⁴⁷.

Ειδικότερα, η στοιχειώδης επαφή με την δικαστηριακή πρακτική όσον αφορά την απευθείας έκδοση εντάλματος σύλληψης καταμαρτυρά τις ουσιώδεις ελλείψεις, στρεβλώσεις και αδυναμίες που χαρακτηρίζουν την εφαρμογή του εν λόγω δικονομικού μέτρου. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων εκείνων που οι ανακριτές κρίνουν ως αναγκαία την προσαγωγή του κατηγορουμένου ενώπιόν τους απευθείας με ένταλμα σύλληψης παρατηρείται η λανθασμένη εννοιολογική ταύτιση της προϋπόθεσης της ιδιαίτερης επικινδυνότητας που πρέπει να προκύπτει από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης με την

παρεμποδίζει κατά κανόνα την πρόοδο της εκκρεμούς δίκη ούτε την ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας, την οποία μάλιστα ενδέχεται να διευκολύνει!».

²⁴⁶ Βλ. άρθρ. 6 παρ. 1 Συντ., καθώς και ανωτέρω, σελ. 13-14.

²⁴⁷ Βλ. άρθρ. 276 παρ. 1 ΚΠΔ, καθώς και ανωτέρω, σελ. 46-47.

αφηρημένη βαρύτητα αυτής, γεγονός που τους οδηγεί αβίαστα στην κατάφαση του κινδύνου υποτροπής και στην άμεση έκδοση εντάλματος σύλληψης. Έτσι, κάθε κατηγορούμενος για βαριά εγκληματικά πράξη θεωρείται εξ αρχής και χωρίς επαρκή τεκμηρίωση ιδιαίτερα επικίνδυνος από τους ανακριτές, οι οποίοι σπεύδουν να διατάξουν τη σύλληψή του, έχοντας σχεδόν προαποφασίσει την εναντίον του επιβολή προσωρινής κράτησης. Κι ενώ, αυτές τις ανεπίτρεπτες και αφηρημένες σταθμίσεις θα περίμενε κανείς να τις συναντά μόνο στις βαριάς εγκληματικότητας πράξεις²⁴⁸, με έκπληξη απαντώνται, και μάλιστα πολύ συχνά, στο χώρο των οικονομικών εγκλημάτων, όπου εκ των πραγμάτων η τιμωρητική διάθεση του νομοθέτη είναι ασφαλώς πιο περιορισμένη²⁴⁹.

Η πλέον, όμως, σοβαρή συνέπεια του αξιολογικού και ασαφούς χαρακτήρα των κριτηρίων, τα οποία ο νομοθέτης παρέχει στην ανακριτική αρχή για τη θεμελίωση της αναγκαιότητας της λήψης μέτρων δικονομικού καταναγκασμού, είναι το τεράστιο έλλειμα αιτιολογίας που παρουσιάζεται στις σχετικές προδικαστικές κρίσεις. Στο σύνολό τους σχεδόν τόσο τα εντάλματα σύλληψης όσο και προσωρινής κράτησης επαναλαμβάνουν τυποποιημένα σκεπτικά αιτιολογίας, τα οποία περιορίζονται στην τυπική-μηχανιστική αναφορά των νομικών διατάξεων²⁵⁰ και την παράθεση αφηρημένων χαρακτηριστικών, από τα οποία επίσης αφηρημένα καταφάσκει η ανάγκη επιβολής των επαχθών αυτών μέτρων²⁵¹.

---

²⁴⁸ Θέση, ωστόσο, της εργασίας είναι ότι σε καμία περίπτωση δε δικαιολογείται η παραβίαση της νομιμότητας, όσο μεγάλη και αν είναι η κοινωνική και ποινική απαξία ενός εγκλήματος.

²⁴⁹ Το ζήτημα αυτό έθιξε με επικριτική διάθεση πριν από δεκαπέντε χρόνια ο Γιαννίδης (βλ. ό.π., σελ. 72-73) και όμως ακόμα και σήμερα τα δεδομένα δεν έχουν αλλάξει και η ανακριτική πρακτική παραμένει ίδια.

²⁵⁰ Βουρλιώτη, ό.π., σελ. 397.

²⁵¹ Βλ. ενδεικτικά **ΕνταλΑνακρΑθ 1/2015** (αδημ.), του οποίου η αιτιολογία περιορίζεται στα εξής: «Επειδή ο [...] κατηγορείται για διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής από κοινού και κατ' εξακολούθηση, τελεσθείσες από πρόσωπα που διαπράττουν κλοπές κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια (1, 16, 17, 18, 26, 27, 98, 45, 374 παρ. ε σε συνδυασμό με 372 ΠΚ). Επειδή προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του πιο πάνω κατηγορουμένου για τις ανωτέρω πράξεις που έχουν χαρακτήρα κακουργήματος, κρίνεται αναγκαία η σύλληψή του, διότι αυτές τελέσθηκαν κατ' εξακολούθηση και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και την υποδομή που έχει διαμορφώσει, καθώς και από τις ιδιάζουσες περιστάσεις και την εν γένει ιδιότητά του, είναι εξαιρετικά πιθανόν να διαπράξει και άλλα κακουργήματα συναφή με την πράξη για την οποία κατηγορείται», **ΕνταλΑνακρΑθ 12/2009** (αδημ.), στο οποίο ως αιτιολογία αναφέρονται τα εξής: «επειδή υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο παραπάνω κατηγορούμενος τέλεσε τις πιο πάνω αξιόποινες πράξεις, για τις οποίες επιτρέπεται προσωρινή κράτηση, επειδή είναι πολύ πιθανό από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πράξεων, για τις οποίες κατηγορείται, να διαπράξει στο μέλλον και άλλα

Όλες οι ανωτέρω παθογένειες που κάνουν την εμφάνισή τους κατά την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 271 παρ. 1 ΚΠΔ, έχουν ως αποτέλεσμα την καταχρηστική επιβολή ενός μέτρου που θίγει βάναυσα τα ατομικά δικαιώματα του κατηγορουμένου και μάλιστα σε ένα τόσο αρχικό διαδικαστικό στάδιο, όπου αυτός επιβάλλεται να αντιμετωπίζεται απλά ως ύποπτος σύμφωνα με το τεκμήριο αθωότητας. Έτσι, στις περισσότερες περιπτώσεις η εντολή για τη σύλληψη του κατηγορουμένου στην αρχή ή στο μέσο τουλάχιστον της ανακριτικής διαδικασίας βασίζεται κατά κανόνα σε εσπευσμένες και ουσιαστικά αναιτιολόγητες αξιολογήσεις και κρίσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται από έντονο υποκειμενισμό και σχετικότητα, αφού ιδιαίτερο ρόλο στη διαμόρφωσή τους δεν παίζει η εκ των πραγμάτων ελλιπής αποδεικτική βάση κατά την έναρξη της διερεύνησης της υπόθεσης, αλλά η προσωπικότητα και ο χαρακτήρας, η επιστημονική κατάρτιση και η δικαστική πείρα, η νοοτροπία και οι προκαταλήψεις που έχει ο εκάστοτε δικαστής ως εφαρμοστής του δικαίου.

Αυτή την αυθαίρετη και επικίνδυνη πλευρά του υποκειμενισμού στον τομέα της πρακτικής της απευθείας έκδοσης εντάλματος σύλληψης συμπληρώνουν, και μάλιστα αποφασιστικά, ορισμένοι συνεπιδρώντες «απόκρυφοι»²⁵² λόγοι/ παράγοντες, όπως είναι η δημοσιότητα που λαμβάνουν ορισμένα εγκλήματα²⁵³, η ανάγκη κατευνασμού της κοινής γνώμης, η αναμενόμενη ποινική κύρωση, ο

εγκλήματα (κακούργηματα) και επειδή ο συγκεκριμένος κατηγορούμενος κρίνεται ύποπτος φυγής, πρέπει να διαταχθεί η σύλληψή του» και **Ενταλ.Ανακρ.Αθ 11/2008** (αδημ.), του οποίου το σκεπτικό αναφέρει: «Επειδή ο [...] κατηγορείται για την αξιόποινη πράξη της υπεξαίρεσης αντικειμένου συνολικής αξίας υπερβαίνουσας το ποσό των 73.000 ευρώ (παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1, 14, 26 παρ. 1 α, 27 παρ. 1, 375 παρ. 1 εδ. β-α ΠΚ). Από την προανάκριση που διενεργήθηκε, προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο παραπάνω κατηγορούμενος τέλεσε την πιο πάνω αξιόποινη πράξη, για την οποία επιτρέπεται η προσωρινή του κράτηση, κρίνεται δε αναγκαία η σύλληψή του, και όπως προκύπτει από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης του, είναι πολύ πιθανό να διαπράξει στο μέλλον νέο κακούργημα όμοιο με εκείνο για το οποίο κατηγορείται, λόγω της βαρύτητας αυτού και του τρόπου που ενήργησε, των συνθηκών τέλεσης και των αιτιών που τον ώθησαν στην πράξη του αυτή. Πρέπει επομένως να διαταχθεί η σύλληψή του.». Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο κατηγορούμενος στην τελευταία αυτή περίπτωση, αφού βέβαια πρώτα συνελήφθη, αθωώθηκε εν τέλει από Τριμελές Εφετείο Κακούργημάτων Αθηνών, στο οποίο παραπέμφθηκε να δικάστεί.

²⁵² Βλ. *Καρρά*, ό.π., σελ. 542 και *του ίδιου*, Η επιβολή περιοριστικών όρων και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, σε ΤιμΤομ Χ. Δέδε, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, σελ. 213.

²⁵³ Σημειωτέον, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται για λόγους προστασίας του κοινού συμφέροντος μεγάλη αύξηση και διεύρυνση των περιπτώσεων δημοσιοποίησης από τις αστυνομικές αρχές στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κατόπιν εισαγγελικών διατάξεων, των προσωπικών στοιχείων και φωτογραφιών ατόμων που ενέχονται στη διάπραξη εγκληματικών πράξεων.

έμμεσος εξαναγκασμός σε συνεργασία του κατηγορουμένου με τις αρχές, αλλά και η σχέση των φορέων του δικαίου με την εξουσία του πολιτικού συστήματος. Αναλυτικότερα, κατά τον σχηματισμό της κρίσης τους σχετικά με την αναγκαιότητα ενεργοποίησης του επαχθούς μέτρου της σύλληψης, οι ανακριτές επηρεάζονται, συνειδητά ή ασυνείδητα, από την κοινή γνώμη, έτσι όπως εκφράζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η οποία δυσφορεί με τη μη σύλληψη και φυλάκιση ενός προσώπου που φέρεται να έχει τελέσει κάποιο έγκλημα. Σημαντικοί παράγοντες, επίσης, στην κρίση τους αυτή αποτελεί και το ύψος της προβλεπόμενης στον νόμο ποινής, η οποία, κατά τη λανθασμένη αντίληψή τους, αυξάνει πολύ τις πιθανότητες για την επακολουθούσα επιβολή προσωρινής κράτησης και επομένως «νομιμοποιεί» κατ' αυτό τον τρόπο την προσαγωγή του κατηγορουμένου στην ανάκριση με ένταλμα σύλληψης, καθώς και το είδος του εγκλήματος, όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια σε μεγάλη κλίμακα στα οικονομικής φύσης αδικήματα που στρέφονται κατά του Ελληνικού Δημοσίου, στα οποία οι κατηγορούμενοι τις περισσότερες φορές «καλούνται» στην ανάκριση με ένταλμα σύλληψης.

Ενόψει των προβληματισμών που μόλις αναλύθηκαν αλλά και των σοβαρότατων δικονομικών συνεπειών που επιφέρει η έκδοση εντάλματος σύλληψης αναφορικά με τη μεταχείρισή του κατηγορουμένου σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας²⁵⁴, κρίνεται ως απολύτως αναγκαία η ορθολογική χρήση της δικονομικής από τους ανακριτές με γνώμονα πάντα την εξυπηρέτηση του δικονομικού σκοπού της σύλληψης, ο οποίος δεν είναι άλλος από την αποτροπή της πιθανής φυγής αυτού και της διασφάλισης της ομαλής διεξαγωγής της εκκρεμούς διαδικασίας.

Προς την κατεύθυνση αυτή, ορθώς έχει υποστηριχθεί²⁵⁵, ότι η αναγκαιότητα προσαγωγής του κατηγορουμένου με ένταλμα σύλληψης πρέπει να κρίνεται με βάση εμπειρικά και ευχερώς ανιχνεύσιμα μεγέθη και όχι σύμφωνα με αξιολογικά

---

²⁵⁴ Όπως είναι γνωστό, οι πιθανότητες να γίνουν δεκτά αιτήματα του κατηγορουμένου, εις βάρος του οποίου εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης, σχετικά με την αντικατάσταση της προσωρινής του κράτησης με περιοριστικούς όρους, την αναγνώριση ελαφρυντικών περιστάσεων σε περίπτωση που κριθεί ένοχος ή την χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος στην έφεση είναι πολύ μικρές έως ανύπαρκτες, καθώς η έκδοση του εντάλματος δημιουργεί τεκμήριο φυγής και μη συμμόρφωσής του με τις αποφάσεις της Δικαιοσύνης.

²⁵⁵ Βλ. Καλφείλη, ό.π., σελ. 284 και 295.

κριτήρια, τα οποία αφήνουν περιθώρια για αυθαίρετες, άστοχες και επιπόλαιες αποφάσεις. Ο κίνδυνος φυγής, λοιπόν, η συνδρομή του οποίου πιστοποιείται από ένα σύνολο αντικειμενικών κριτηρίων, αποτελεί μια προϋπόθεση, η οποία μπορεί να διαπιστωθεί με μεγαλύτερη ευκολία και ασφάλεια κατά το πρώιμο στάδιο της ανάκρισης, μειώνοντας αρκετά τις πιθανότητες να διαψευσθεί και να ανατραπεί στο μέλλον η δικαστική εκτίμηση σχετικά την επιβολή του μέτρου της σύλληψης.

Όσον αφορά, τώρα, τον κίνδυνο τέλεσης και άλλων εγκλημάτων, ορθότερη κρίνεται η πρόταση να απαλειφθεί η προϋπόθεση αυτή από τους ουσιαστικούς λόγους που νομιμοποιούν την έκδοση εντάλματος σύλληψης, όπως ακριβώς συμβαίνει στις νομοθεσίες άλλων Ευρωπαϊκών χωρών²⁵⁶. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να προταθεί η αόριστη και ασαφής αυτή προϋπόθεση να αντικατασταθεί από πιο συγκεκριμένους και αυστηρούς όρους, οι οποίοι να τυγχάνουν εφαρμογής μόνο σε περιορισμένο αριθμό κακουργημάτων που ανήκουν στον χώρο της βαριάς και οργανωμένης εγκληματικότητας.

Με βάση τις ανωτέρω παρατηρήσεις, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη να αποσυνδεθεί η σύλληψη δυνάμει εντάλματος του ανακριτή από τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για την επιβολή του επαχθέστερου δικονομικού μέτρου της προσωρινής κράτησης²⁵⁷. Πρόκειται μεν για δύο εξασφαλιστικά μέτρα που εξυπηρετούν τους ίδιους δικονομικούς σκοπούς, πλην όμως η κρίση περί της αναγκαιότητας τους διαμορφώνεται σε δύο τελείως διαφορετικά διαδικαστικά στάδια. Η επιβολή της προσωρινής κράτησης εξετάζεται ως ενδεχόμενο μετά την απολογία του κατηγορουμένου, από την οποία ο ανακριτής δύναται να αξιολογήσει και το μέγεθος των ενδείξεων ενοχής εις βάρος του αλλά και την εν γένει προσωπικότητά του, ενώ η έκδοση εντάλματος σύλληψης αποφασίζεται σε ένα αρχικό στάδιο, όπου υπάρχουν σοβαρές αποδεικτικές ελλείψεις.

Ανεξάρτητα, τέλος, από τους νομιμοποιητικούς λόγους που ισχύουν κάθε φορά για την έκδοση εντάλματος σύλληψης, επιβάλλεται η χρήση της δυνατότητας αυτής να γίνεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο όταν είναι προφανής η

---

²⁵⁶ Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 296, ο οποίος, όμως, προτάσσει ως προσφορότερη λύση τη διαπίστωση του κινδύνου επανάληψης νέων εγκλημάτων με βάση την προηγούμενη αμετάκλητη καταδίκη του κατηγορουμένου για ομοειδές αδίκημα κατά τα τελευταία πέντε έτη.

²⁵⁷ Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 297.

συνδρομή των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την επιβολή του επαχθούς αυτού μέτρου δικονομικού καταναγκασμού. Με άλλα λόγια, η προσαγωγή του κατηγορουμένου απευθείας με ένταλμα σύλληψης, χωρίς δηλαδή να προηγηθεί η κλήση αυτού για να απολογηθεί, πρέπει να διατάζεται μόνο όταν τα κριτήρια, που επιτρέπουν την επαχθή αυτή ανακριτική πράξη, αποδεικνύονται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην είναι αναγκαία η προηγούμενη ολοκλήρωση της ανάκρισης, προκειμένου να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα για τη συνδρομή τους²⁵⁸. Σε αντίθετη περίπτωση, όπως εξάλλου επιβεβαιώνεται και στην πράξη, βρίσκουν πρόσφορο έδαφος εξωνομικοί λόγοι²⁵⁹, οι οποίοι νοθεύουν τη δικαιοδοτική κρίση, διαστέλλοντας συγχρόνως ανεπίτρεπτα το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων που θέτουν περιορισμούς των ατομικών δικαιωμάτων.

3. Η πρακτική της ταυτόχρονης έκδοσης κλήσης και εντάλματος σύλληψης

Έκτος από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις έκδοσης εντάλματος σύλληψης, παρατηρείται συχνά η παράδοση και αδικαιολόγητη δικαστική πρακτική, κατά την οποία ο ανακριτής εκδίδει ταυτόχρονα και κλήση και ένταλμα σύλληψης, με αποτέλεσμα μόλις εμφανίζεται ο κατηγορούμενος έξω από το ανακριτικό γραφείο συμμορφούμενος με την κλήση, να του επιδίδεται το ένταλμα και να συλλαμβάνεται²⁶⁰.

Εν προκειμένω, διαπιστώνεται η τεράστια αντίφαση που χαρακτηρίζει την συγκεκριμένη δικαιοδοτική κρίση και απόφαση, καθώς το ίδιο πρόσωπο την ίδια χρονική στιγμή από τον ίδιο δικαστή τη μια κρίνεται ότι δεν είναι ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος να τελέσει και άλλα εγκλήματα στο μέλλον και την άλλη καθίσταται σε τέτοιο βαθμό ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος, ώστε να είναι αναγκαία η σύλληψη του²⁶¹. Και αυτό, γιατί όταν ο ανακριτής επιλέγει να ακολουθήσει τη δικονομική

---

²⁵⁸ Βλ. *Γιαννίδη*, ό.π., σελ. 73.

²⁵⁹ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 293.

²⁶⁰ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 301, *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ. 378 και *Σεβαστίδη*, ό.π., άρθρο 270, σελ. 3189.

²⁶¹ Βλ. *Καλφάλη*, ό.π., σελ. 302-303, ο οποίος, ωστόσο, σημειώνει (σημ. 2, σελ. 303) ότι είναι διαφορετική η περίπτωση κατά την οποία ο ανακριτής μετά την έκδοση κλήσης και πριν εμφανιστεί ο κατηγορούμενος, προβεί σε μία νέα εκτίμηση σχετικά με την ύπαρξη των προϋποθέσεων εκείνων που νομιμοποιούν την έκδοση εντάλματος σύλληψης, καθώς εν προκειμένω αυτός δεν έχει προσέλθει ακόμη στο ανακριτικό γραφείο εν αντιθέσει με την ερευνώμενη περίπτωση.

πορεία της κλήσης του κατηγορουμένου προς απολογία, αυτομάτως αποκλείει τόσο την πιθανότητα της φυγής αυτού και της μη εμφάνισής του ενώπιον των οργάνων της δικαιοσύνης όσο και την πιθανότητα να τελέσει νέα αδικήματα κατά το χρονικό διάστημα που παραμένει ελεύθερος.

Επιπλέον, ούτε ως νόμιμος τρόπος περάτωσης της ανάκρισης δύναται να θεωρηθεί η έκδοση εντάλματος σύλληψης, αφού το στοιχείο εκείνο που νομιμοποιεί την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ είναι αυτό της απείθειας του κατηγορουμένου, δηλαδή της μη υπακούής του στην κλήση του ανακριτή και της μη προσέλευσής του ενώπιόν του, το οποίο όχι μόνο δεν υπάρχει στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά αντιθέτως αποδεικνύεται η πλήρης συμμόρφωσή αυτού στα κελεύσματα των δικαστικών αρχών²⁶².

Με βάση τα ανωτέρω, λοιπόν, η πρακτική της ταυτόχρονης έκδοσης ενός μέσου κλητεύσεως και ενός μέτρου δικονομικού καταναγκασμού πέρα από εντελώς εσφαλμένη είναι και παράνομη, καθώς η επίδοση του εντάλματος σύλληψης κατά τη στιγμή που ο κατηγορούμενος προσέρχεται για να απολογηθεί δεν στηρίζεται σε καμία δικονομική διάταξη²⁶³. Αντιθέτως, όπως επισημάνθηκε, εάν ο ανακριτής επιλέξει την οδό της κλήτευσης του βασικού υποκειμένου της ποινικής δίκης, ουσιαστικά απορρίπτει τη δυνατότητα προσαγωγής αυτού με ένταλμα σύλληψης και μόνο σε περίπτωση που διαπιστωθεί η απείθειά του να προσέλθει για να απολογηθεί, είναι επιτρεπτή η σύλληψή του δυνάμει εντάλματος.

---

²⁶² Βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 302.

²⁶³ Για τον λόγο αυτό η συγκεκριμένη μεθόδευση του ανακριτή επιφέρει απόλυτη ακυρότητα κατ' άρθρο 171 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ, βλ. Καλφάλη, ό.π., σελ. 303.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΣΥΛΛΗΨΗΣ

Α. Γενικές παρατηρήσεις

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση των ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του δικονομικού μέτρου της σύλληψης, δεν γίνεται να παραληφθούν οι δυνατότητες άμυνας που έχει το διωκόμενο πρόσωπο κατά του εκδοθέντος από τον ανακριτή εντάλματος σύλληψης αλλά και κατά του βουλεύματος του δικαστικού συμβουλίου²⁶⁴ που, συγχρόνως με την κρίση της ουσίας και την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, διατάζει τη σύλληψη ή την διατήρηση της ισχύος του ως άνω εντάλματος.

Όπως ορίζεται στο νόμο, εκτελεστό είναι το ένταλμα σύλληψης που εκδίδεται με το νόμιμο τύπο²⁶⁵, δηλαδή, εφόσον έχουν τηρηθεί οι τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις νομιμότητας αυτού²⁶⁶. Από τη νομοθετική πρόβλεψη αυτή, λοιπόν, εξάγεται το συμπέρασμα ότι σε περίπτωση που το ένταλμα σύλληψης δεν εκδοθεί σύμφωνα με τον απαιτούμενο τύπο, δεν είναι δυνατή η εκτέλεσή του²⁶⁷. Τούτο πρακτικά σημαίνει ότι τυχόν πλημμέλειες ή ελλείψεις σχετικά με τους αναγκαίους όρους και τη διαδικασία έκδοσης του εντάλματος σύλληψης δίνουν το δικαίωμα στον κατηγορούμενο να αντιδράσει ενάντια στην παράτυπη επιβολή του μέτρου αυτού. Έτσι, η έλλειψη των τυπικών στοιχείων ή της απαιτούμενης αιτιολογίας σχετικά με τη συνδρομή των σοβαρών ενδείξεων ενοχής και του σκοπού φυγής ή του κινδύνου υποτροπής, καθώς και η μη νόμιμη επίδοση του εντάλματος ή της κλήσης σε απολογία σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 270 παρ. 2 ΚΠΔ, εγείρουν βάσιμους λόγους προσβολής της νομιμότητας αυτού από τον κατηγορούμενο.

²⁶⁴ Στις περιπτώσεις των κακουργημάτων που εισάγονται με απευθείας κλήση στο ακροατήριο, την διατήρηση της ισχύος του εντάλματος σύλληψης αποφασίζει με διάταξή του ο Πρόεδρος Εφετών, βλ. άρθρ. 308Α παρ. 1, 2 και 4 ΚΠΔ

²⁶⁵ Βλ. άρθρ. 277 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ.

²⁶⁶ Εκτενής ανάλυση των προϋποθέσεων έκδοσης του εντάλματος, έτσι όπως ορίζονται στο άρθρο 276 ΚΠΔ, προηγήθηκε ανωτέρω, βλ. σελ. 30 επ.

²⁶⁷ Βλ. *Ζησιάδη*, ό.π., σελ. 252, *Δέδε*, ό.π., σελ. 380 και *Καρρά*, ό.π., σελ. 533.

Β. Τρόποι άμυνας κατά του εντάλματος σύλληψης μετά την εκτέλεση αυτού

Μετά την έκδοσή του από τον ανακριτή, το ένταλμα σύλληψης διατηρεί την ισχύ του μέχρι το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο ή ο Πρόεδρος Εφετών, στην περίπτωση των κακουργημάτων του άρθρου 308Α ΚΠΔ, να αποφασίσουν, ταυτόχρονα με την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και την διατήρηση ή όχι της ισχύος του²⁶⁸. Αυτό, βεβαίως, συμβαίνει μόνο στην περίπτωση που το πρόσωπο που διώκεται δεν συλληφθεί κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, οπότε επέρχεται η εκτέλεση του εντάλματος²⁶⁹.

Οι δυνατότητες άμυνας, τώρα, του προσώπου που συλλαμβάνεται δυνάμει εντάλματος είτε στο στάδιο της ανάκρισης είτε μετά την ουσιαστική περάτωση αυτής είναι περιορισμένες. Πιο συγκεκριμένα, αν η σύλληψη επιτευχθεί μέχρι η υπόθεση να εισαχθεί στο αρμόδιο συμβούλιο ουσίας, η δικογραφία επιστρέφει πάραυτα στον ανακριτή, προκειμένου αυτός να λάβει την απολογία του κατηγορουμένου και να αποφασίσει σχετικά με την επιβολή εις βάρος του περαιτέρω μέτρων δικονομικού καταναγκασμού²⁷⁰. Στο στάδιο αυτό, λοιπόν, ο συλληφθείς μπορεί, εφόσον διαπιστώσει ότι το σχετικό ένταλμα δεν πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις, να προβάλει αντιρρήσεις κατά της έκδοσης αυτού²⁷¹. Αντιθέτως, αν η σύλληψη πραγματοποιηθεί μετά την έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος ή της διάταξης του Προέδρου Εφετών που διατάσσει την διατήρηση της ισχύος του εντάλματος σύλληψης και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, τότε ο μόνος τρόπος άμυνας αυτού είναι η κατάθεση αίτησης

---

²⁶⁸ Βλ. άρθρ. 315 παρ. 2 και 308Α παρ. 4 ΚΠΔ αντίστοιχα.

²⁶⁹ Μετά την εκτέλεσή του εντάλματος σύλληψης, η ισχύς του παύει αυτοδικαίως, βλ. *Μαργαρίτη*, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΚαρδ 70/1990, Υπερ (1991), σελ. 921. Σχετικά με την εκτέλεση του εντάλματος σύλληψης, τους τρόπους που διενεργείται η σύλληψη και την τύχη του συλληφθέντος μέχρι την απολογία του, βλ. άρθρ. 277-281 ΚΠΔ.

²⁷⁰ Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 279 επ. σχετικά με την προσαγωγή του κατηγορουμένου στον ανακριτή, βλ. *Παπαδαμάκη*, ό.π., σελ 379.

²⁷¹ Βλ. άρθρ. 279 παρ. 2 ΚΠΔ.

ενώπιον του αρμοδίου συμβουλίου²⁷² περί αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους²⁷³.

Γ. Τρόποι άμυνας κατά του ανεκτέλεστου εντάλματος σύλληψης

Στην περίπτωση που το ένταλμα σύλληψης παραμένει ανεκτέλεστο, οι τρόποι άμυνας του κατηγορουμένου, που δεν έχει συλληφθεί, κατά αυτού διαφοροποιούνται αναλόγως με το διαδικαστικό στάδιο της ποινικής δίκης, στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση. Ειδικότερα:

1. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης

Όσο βρίσκεται σε εξέλιξη η ανακριτική διαδικασία, ο κατηγορούμενος, σε περίπτωση που δεν συντρέχουν ή εκλείπουν οι νόμιμες προϋποθέσεις έκδοσης του εις βάρος του εντάλματος²⁷⁴, μπορεί να ζητήσει²⁷⁵ από τον ανακριτή να το ανακαλέσει²⁷⁶. Αυτό, βεβαίως, δύναται να το πράξει δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του, ο οποίος νομιμοποιείται να καταθέσει ενώπιον του ανακριτή, εκ μέρους και για λογαριασμό του διωκόμενου εντολέα του, σχετική αίτηση ανάκλησης του εντάλματος. Κατά της τυχόν απορριπτικής διάταξης του ανακριτή για ανάκληση του εντάλματος σύλληψης, ο κατηγορούμενος, έχει περαιτέρω δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών κατ' άρθρο 307 ΚΠΔ.

---

²⁷² Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων αρμόδιο συμβούλιο σε αυτό το διαδικαστικό στάδιο είναι το Συμβούλιο Εφετών λόγω του κακουρηγηματικού κατά κανόνα χαρακτήρα των αδικημάτων για τα οποία επιτρέπεται η προσωρινή κράτηση και συνεπώς η έκδοσή του εντάλματος σύλληψης

²⁷³ Βλ. άρθρ. 291 ΚΠΔ.

²⁷⁴ Π.χ. Ο κατηγορούμενος θεωρήθηκε αγνώστου διαμονής ενώ είχε γνωστή κατοικία.

²⁷⁵ Βεβαίως το εκδοθέν ένταλμα σύλληψης μπορεί να ανακληθεί και από τον ίδιο τον ανακριτή, εφόσον στην πορεία της ανάκρισης προκύψει ότι έπαψαν να συντρέχουν οι τυπικές ή ουσιαστικές προϋποθέσεις έκδοσής του.

²⁷⁶ Βλ. Μπουρόπουλο, ό.π., σελ. 362, Δέδε, ό.π., σελ. 381, Καρρά, ό.π., σελ. 533, Παπαδαμάκη, ό.π., σημ. 6α, σελ. 375-376, Σεβαστίδη, ό.π., άρθρο 276, σελ. 3274 και Αδάμπα, ό.π., άρθρο 276, σελ. 992. Σχετικά με το αν απαιτείται απλή ή σύμφωνη προηγούμενη γνώμη του εισαγγελέα για την ανάκληση από τον ανακριτή του εντάλματος σύλληψης, έχουν υποστηριχθεί και οι δύο απόψεις. Πιο συγκεκριμένα, ο Μπουρόπουλος, ο Δέδες και ο Καρράς κάνουν λόγο για απλή γνώμη ή ακρόαση του εισαγγελέα πριν την ανάκληση του εντάλματος, ενώ ο Σεβαστίδης και ο Αδάμπα τάσσονται υπέρ της σύμφωνης εισαγγελικής γνώμης.

Ωστόσο, καθ' όλο το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την στιγμή της κατάθεσης στον ανακριτή της αίτησης ανάκλησης του εντάλματος ή της επακολουθούσας προσφυγής ενώπιον του συμβουλίου κατά της απορριπτικής ανακριτικής διάταξης, μέχρι το χρονικό σημείο της οριστικής κρίσης επ' αυτών, η ισχύς του εντάλματος διατηρείται και ο κατηγορούμενος κινδυνεύει ανά πάσα ώρα να συλληφθεί και μάλιστα δυνάμει ενός ενδεχομένως μη νομίμως εκδοθέντος εντάλματος. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται *de lege ferenda* να προβλεφθεί η δυνατότητα του διωκόμενου να υποβάλει ενώπιον του εισαγγελέα αίτηση περί αναστολής της εκτέλεσης του υπό κρίση εντάλματος μέχρι την οριστική έκδοση της απόφασης για την ανάκληση ή μη αυτού²⁷⁷, η ορθότητα δε της πρότασης αυτής αναδεικνύεται ιδίως στις περιπτώσεις εκείνες που η μη προσέλευση του κατηγορουμένου στην ανάκριση, και η εξ αυτού του λόγου έκδοση εντάλματος σύλληψης, δεν οφείλεται στην απείθεια αυτού αλλά στη μη νόμιμη κλήτευσή του.

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι σε αντίθεση με το ένταλμα προσωρινής κράτησης, δεν προβλέπεται η δυνατότητα απευθείας προσβολής του εντάλματος σύλληψης με την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών. Δικαιοποιοτικά ορθότερη, ωστόσο, κρίνεται η θέσπιση ενός «οιονεί ενδίκου μέσου» και στην περίπτωση του εντάλματος σύλληψης κατ' αντιστοιχία της προσφυγής του άρθρου 285 ΚΠΔ, που ισχύει για το ένταλμα προσωρινής κράτησης, προκειμένου το ως άνω δικαστικό συμβούλιο να έχει την εξουσία να ακυρώνει το εν λόγω ένταλμα, εφόσον διαπιστώνει την τυχόν έλλειψη των τυπικών ή ουσιαστικών προϋποθέσεων που απαιτεί ο νόμος για τη νομιμότητα της έκδοσής του²⁷⁸.

---

²⁷⁷ Ανάλογη δυνατότητα αναστολής της ισχύος του εντάλματος σύλληψης με διάταξη του εισαγγελέα προβλέπεται επί συγκεκριμένων εγκλημάτων σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 1 περ. β' Ν. 4139/2013, όταν οι κατηγορούμενοι παρακολουθούν θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης. Επίσης δυνατότητα αναστολής της σύλληψης βάσει εκτελεστής απόφασης παρέχεται και δυνάμει του άρθρου 435 παρ. 2 ΚΠΔ στην περίπτωση υποβολής αίτησης ακύρωσης της διαδικασίας επί κακουργημάτων.

²⁷⁸ Μάλιστα, σχετικά με την προσφυγή του άρθρου 285 ΚΠΔ κατά του εντάλματος προσωρινής κράτησης έχει, περαιτέρω, προταθεί η *de lege ferenda* παροχή του δικαιώματος ασκήσεως αίτησης αναιρέσης κατά του βουλεύματος του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερη ευχέρεια ελέγχου των ενδεχόμενων αυθαίρετων αποφάσεων, βλ. *Δαλακούρα*, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993, σελ. 304. **Ανάλογη, λοιπόν, νομοθετική πρόβλεψη θα μπορούσε να γίνει και στην περίπτωση του βουλεύματος που εκδίδεται από το συμβούλιο κατόπιν είτε της προσφυγής που ασκείται κατά της**

2. Μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η τυπική περάτωση της ανάκρισης επέρχεται με την διενέργεια της τελευταίας ανακριτικής πράξης και τη διαβίβαση της δικογραφίας στον εισαγγελέα, ο οποίος, ακολούθως, με πρότασή του εισάγει την υπόθεση στο αρμόδιο συμβούλιο που θα αποφασίσει για την ουσία της κατηγορίας και την παραπομπή ή όχι του κατηγορουμένου στο ακροατήριο²⁷⁹.

Στο δικονομικό αυτό στάδιο, λοιπόν, δηλαδή μεταξύ της πρότασης του εισαγγελέα²⁸⁰ και της εισαγωγής της υπόθεσης στο αρμόδιο συμβούλιο ουσίας²⁸¹, ο κατηγορούμενος μπορεί να καταθέσει δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του, υπόμνημα ενώπιον του συμβουλίου²⁸² με αίτημα την άρση του εντάλματος σύλληψης που εκδόθηκε παράτυπα σε βάρος του.

Την ίδια ως άνω δικονομική δυνατότητα έχει ο κατηγορούμενος και όταν η ανάκριση περατώνεται με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο κατ' άρθρο 308Α ΚΠΔ, καθώς μπορεί, αφού λάβει γνώση της εισαγγελικής προτάσεως, να υποβάλει υπόμνημα με τις απόψεις και τα αιτήματά του ενώπιον του Προέδρου Εφετών, ο οποίος συγχρόνως με την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο, αποφασίζει για τη διατήρηση ή όχι της ισχύς του εκκρεμούς ανεκτέλεστου εντάλματος.

Τέλος, η δυνατότητα υποβολής, ενώπιον του εισαγγελέα, αιτήματος για την αναστολή της εκτέλεσης του εντάλματος σύλληψης από τον κατηγορούμενο, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου του, θα μπορούσε να προβλεφθεί και σε αυτή την περίπτωση μέχρι την έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος ή της πράξης-διάταξης του Προέδρου Εφετών.

απορριπτικής διάταξης του ανακριτή για την ανάκληση του εντάλματος σύλληψης είτε της ως άνω *de lege ferenda* προτεινόμενης απευθείας προσφυγής κατά αυτού.

²⁷⁹ Βλ. άρθρ. 308 ΚΠΔ.

²⁸⁰ Βλ. άρθρ. 308 παρ. 2 ΚΠΔ, με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα στους διαδίκους, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω του πληρεξουσίου και αντικλήτου δικηγόρου τους, να λαμβάνουν γνώση της σχετικής εισαγγελικής πρότασης, με την οποία εισάγεται η υπόθεση στο αρμόδιο συμβούλιο.

²⁸¹ Εκτός από τις περιπτώσεις των αδικημάτων που προβλέπονται στον Ν. 1608/1950, στα οποία η περάτωση της ανάκρισης κηρύσσεται από το Συμβούλιο Εφετών και των αδικημάτων που εισάγονται με απευθείας κλήση στο ακροατήριο κατ' άρθρο 308Α ΚΠΔ, αρμόδιο συμβούλιο για την κρίση της ουσίας της υπόθεσης στα υπόλοιπα κακουργήματα είναι το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών.

²⁸² Κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 308Α παρ. 2 ΚΠΔ.

3. Μετά την ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης με βούλευμα

Στην περίπτωση, συγκεκριμένα, της μη νόμιμης περάτωσης της ανάκρισης με ένταλμα σύλληψης εξαιτίας της μη νόμιμης κλήτευσης του κατηγορουμένου για να απολογηθεί²⁸³, ο τελευταίος δύναται μέσα στις τασσόμενες από τον νόμο προθεσμίες²⁸⁴ να ασκήσει έφεση κατά του παραπεμπτικού βουλεύματος που διατάσσει τη διατήρηση της ισχύος του ως άνω εντάλματος και την προσωρινή του κράτηση, για τον λόγο της απόλυτης ακυρότητας²⁸⁵.

Στην περίπτωση που το δευτεροβάθμιο συμβούλιο κάνει δεκτή την έφεση για τον ανωτέρω λόγο, ακυρώνει το ένταλμα σύλληψης και το πρωτοβάθμιο βούλευμα, αίρει την προσωρινή κράτηση εάν ο εκκαλών κατηγορούμενος εν τω μεταξύ έχει συλληφθεί, και διατάσσει την λήψη της απολογίας του από τον ανακριτή που είχε επιληφθεί της υποθέσεως²⁸⁶. Σημειωτέον, μετά την ακύρωση του εκκαλουμένου βουλεύματος το συμβούλιο εφετών κρατάει την υπόθεση και αποφαινεται αυτό σε πρώτο και τελευταίο βαθμό για την ουσία της κατηγορίας σύμφωνα με το άρθρο 481 ΚΠΔ.

Αν, ωστόσο, το συμβούλιο εφετών απορρίψει την έφεση του εκκαλούντος κατηγορουμένου, τότε αυτός μπορεί να καταθέσει αίτηση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ζητώντας του να προβεί στην άσκηση αναιρέσεως κατά του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών κατ' άρθρο 483 παρ. 3 ΚΠΔ.

4. Μετά την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο

Εφόσον το παραπεμπτικό βούλευμα, που συγχρόνως διατάσσει την διατήρηση της ισχύος του εντάλματος σύλληψης και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, καταστεί αμετάκλητο, ο κατηγορούμενος μπορεί να καταθέσει αίτηση (ή αιτήσεις) ενώπιον του αρμοδίου συμβουλίου²⁸⁷ κατ' άρθρο 291 ΚΠΔ,

---

²⁸³ Βλ. άρθρ. 270 παρ. 2 ΚΠΔ.

²⁸⁴ Η προθεσμία για την άσκηση έφεσης κατά βουλεύματος είναι δέκα ημέρες ή τριάντα ημέρες αν ο κατηγορούμενος θεωρείται ως αγνώστου διαμονής και η επίδοση έγινε σύμφωνα με το άρθρο 156 ΚΠΔ, βλ. άρθρ. 473 παρ. 1 ΚΠΔ.

²⁸⁵ Βλ. άρθρ. 478 σε συνδ. με 171 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ.

²⁸⁶ Βλ. σχετ. ΕισΠροτ (Πεπόνη) σε ΣυμβΕΦΑθ 151/2014, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57

²⁸⁷ Βλ. ανωτέρω, σημ. 272, σελ. 77.

αιτούμενος, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία²⁸⁸, την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους αλλά όχι την άρση αυτής, καθώς το ένταλμα σύλληψης μπορεί να ανακληθεί και η προσωρινή κράτηση να αρθεί μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο είτε από τον ανακριτή είτε από το δικαστικό συμβούλιο που κρίνει ταυτόχρονα και την ουσία της υπόθεσης.

Την ίδια ως άνω δυνατότητα άμυνας έχει ο κατηγορούμενος και στις περιπτώσεις των αδικημάτων που εισάγονται απευθείας στο ακροατήριο με πράξη-διάταξη του Προέδρου Εφετών κατ' άρθρο 308Α ΚΠΔ. Έτσι, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, με την οποία ταυτόχρονα διατάσσεται και η διατήρηση του εντάλματος σύλληψης και της προσωρινής κράτησης από τον Πρόεδρο Εφετών, ο κατηγορούμενος μπορεί να αιτηθεί ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών μόνο την αντικατάσταση της κράτησης με περιοριστικούς όρους και όχι την άρση αυτής και του εντάλματος σύλληψης²⁸⁹.

Σχετικά με το ως άνω ζήτημα, ήτοι τη μη νομιμοποίηση του κατηγορουμένου να αιτηθεί την άρση του εντάλματος σύλληψης ή της προσωρινής κράτησης μετά την αμετάκλητη παραπομπή του στο ακροατήριο, ορθότερη είναι η αντίθετη άποψη²⁹⁰, σύμφωνα με την οποία το αίτημα αυτό μπορεί παραδεκτώς να υποβληθεί και σε αυτό το στάδιο της ποινικής διαδικασίας.

---

²⁸⁸ Βλ. ΣυμβΑΠ 1216/1998, ΠοινΧρ (1998), σελ. 674, ΣυμβΕΦΑΘ 336/2016 (αδημ.) και ΣυμβΕΦΠειρ 85/2016 (αδημ), όπου γίνεται δεκτό ότι από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 291 παρ. 1 και 315 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ, συνάγεται ότι μετά την περάτωση της ανάκρισης το δικαστικό συμβούλιο μπορεί να αποφανθεί για την άρση-κατάργηση του εντάλματος σύλληψης μόνο όταν εξετάζει ταυτόχρονα και την ουσία της υπόθεσης και όχι όταν το σχετικό αίτημα υποβάλλεται αυτοτελώς) .

²⁸⁹ Κατά την απολύτως κρατούσα άποψη, η πράξη του Προέδρου Εφετών για την απευθείας εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο υποκαθιστά το βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών για την παραπομπή του κατηγορουμένου και επομένως μετά την έκδοση αυτής εξαντλείται η δικαιοδοσία του Συμβουλίου Εφετών να κρίνει επί της ουσίας της υπόθεσης και της άρσης ή μη του εντάλματος, βλ. ΣυμβΕΦΑΘ 336/2016 (αδημ.), καθώς και *Τριανταφύλλου*, Η παραπομπή του κατηγορουμένου για κακούργημα στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, σε Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, Ειδικές (Παρα)δικονομικές ρυθμίσεις-Εκσυγχρονισμός ή αποσάθρωση της ποινικής διαδικασίας, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 29 επ.

²⁹⁰ Βλ. ΣυμβΕΦΑΘ 2422/2012 (με συμφ. εισ. πρότ. *Ψαρουδάκη*), ΝΟΜΟΣ, ΣυμβΕΦΠειρ 87/1999, ΠοινΔικ (1999), σελ. 461, ΣυμβΕΦΑΘ 1264/1999, ΠοινΔικ (2002), σελ. 147 και ΣυμβΕΦΠατρ 211/1993, ΠοινΧρ (1993), σελ. 1307, όπου υποστηρίζεται ότι η ταυτότητα του νομικού λόγου επιβάλλει την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 291 ΚΠΔ και στα ενδεχόμενα άρσης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους κατ' αντιστοιχία των προβλέψεων του άρθρου 286 ΚΠΔ.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι κατά του βουλεύματος που απορρίπτει την αίτηση του κατηγορουμένου για την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους, ο κατηγορούμενος μπορεί και σε αυτή την περίπτωση να καταθέσει αίτηση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ζητώντας του να προβεί στην άσκηση αναιρέσεως κατά του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών κατ' άρθρο 483 παρ. 3 ΚΠΔ.

5. Μετά την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο

Σε περίπτωση που η διαδικασία στο ακροατήριο δεν ανασταλεί με διάταξη του Εισαγγελέα Εφετών²⁹¹ ή η εν λόγω διάταξη ανακληθεί²⁹² και η υπόθεση εισαχθεί προς εκδίκαση στο αρμόδιο δικαστήριο, ο κατηγορούμενος μπορεί είτε να καταθέσει οποτεδήποτε αίτηση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών είτε να υποβάλει, δια του συνηγόρου του, σχετικό αίτημα στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης, εφόσον αυτή αναβληθεί ή ματαιωθεί²⁹³.

Ωστόσο, κρίνεται ορθότερο για την οικονομία της δίκης αλλά και για ουσιαστικούς λόγους, όπως είναι η πλήρης γνώση της δικογραφίας και της ουσίας της υπόθεσης, σε δίκες που διαρκούν επί μακρό χρονικό διάστημα, ο κατηγορούμενος να έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί την αντικατάσταση της προσωρινής του κράτησης επί της έδρας του δικαστηρίου, στο οποίο εκδικάζεται η υπόθεση και όχι στο Συμβούλιο Εφετών. Σε αντίθετη περίπτωση η δικογραφία πρέπει να διαβιβαστεί για ένα αρκετό χρονικό διάστημα στο συμβούλιο, ώστε να λάβει γνώση των πραγματικών και νομικών περιστατικών της κατηγορίας και να αποφανθεί επί της σχετικής αίτησης αντικατάστασης της κράτησης, γεγονός που δυσχεραίνει σε τεράστιο βαθμό την εκδίκαση της υπόθεσης από το δικαστήριο ουσίας. Για την αποφυγή, λοιπόν, αυτής ακριβώς της καθυστέρησης, στις περισσότερες περιπτώσεις δικών μεγάλης διάρκειας τα δικαστήρια αποφαινόμενα –

---

²⁹¹ Βλ. άρθρ. 432 παρ. 1 ΚΠΔ.

²⁹² Κατόπιν σχετικής αίτησης του κατηγορουμένου δια του συνηγόρου του.

²⁹³ Βλ. άρθρ. 291 ΚΠΔ.

έστω σιωπηρώς- θετικώς επί της αρμοδιότητας τους να κρίνουν επί έδρας τις αιτήσεις αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης των κατηγορουμένων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναμφισβήτητα η σύλληψη αποτελεί μία από τις πιο ακραίες μορφές νόμιμης βίας που έχει δικαίωμα να ασκεί το κράτος ενάντια στους πολίτες προς εκπλήρωση της υποχρέωσης του να καταστέλλει και να προλαμβάνει το έγκλημα, ώστε να διασφαλίζεται η κοινωνική ειρήνη και να απονέμεται το δίκαιο. Και είναι πράγματι η σύλληψη ο πιο σκληρός και εξουσιαστικός τρόπος με τον οποίο η οργανωμένη πολιτεία αντιδρά στην εγκληματική πράξη, καθώς με αυτή υλοποιείται εν τοις πράγμασι το πρώτον η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του ατόμου.

Εκτός, όμως από τις βαρύτερες συνέπειες που επιφέρει η στέρηση της ελευθερίας στο πρόσωπο που συλλαμβάνεται, όπως είναι η προσβολή της προσωπικότητάς του, καθώς και η διαταραχή των οικογενειακών, επαγγελματικών και κοινωνικών του σχέσεων, όταν αυτή διατάσσεται στο προστάδιο της ποινικής διαδικασίας, έρχεται σε θεμελιακή αντίθεση με το τεκμήριο της αθωότητας και ως εκ τούτου εγείρει έντονους προβληματισμούς και επιφυλάξεις σχετικά με τους όρους και τον τρόπο επιβολής της.

Μια τέτοια περίπτωση προδικαστικής στέρησης της ελευθερίας αποτελεί και η σύλληψη του κατηγορουμένου δυνάμει εντάλματος του ανακριτή, η οποία αποτέλεσε το βασικό αντικείμενο μελέτης και ανάλυσης της παρούσας εργασίας, στα πλαίσια της οποίας αφενός επιχειρήθηκε να οριοθετηθούν και να αξιολογηθούν με τον όσο το δυνατόν πληρέστερο τρόπο οι προϋποθέσεις της νόμιμης επιβολής της και αφετέρου να αναδειχθούν τα ποικίλα προβλήματα που αναφύονται γύρω από την εφαρμογή των σχετικών νομοθετικών διατάξεων που την προβλέπουν.

Τα βασικά, λοιπόν, συμπεράσματα από την εκτενή αυτή ανάλυση, στα οποία αξίζει να σταθεί κανείς, αφορούν τα κριτήρια που θέτει ο νομοθέτης για την επιβολή του μέτρου της σύλληψης αλλά και την τήρηση των νόμιμων τύπων κατά την πρακτική εφαρμογή αυτού από τα δικαιοδοτικά όργανα. Ενώ, λοιπόν, θα περίμενε κανείς οι προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις για την κατάφαση της αναγκαιότητας της λήψης ενός τόσο επαχθούς μέτρου, και μάλιστα σε ένα πολύ πρώιμο διαδικαστικό στάδιο, να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικά ανιχνεύσιμες και αυστηρά οριοθετημένες, εντούτοις διαπιστώνεται ο έντονα

αξιολογικός χαρακτήρας τους, γεγονός που αφήνει μεγάλα περιθώρια για υποκειμενικές και αόριστες κρίσεις και κατ' επέκταση για αυθαίρετες αποφάσεις. Αυτή την αφηρημένα και μη αξιόπιστα σχηματισμένη κρίση έρχεται, περαιτέρω, και συμπληρώνει η μη τήρηση από τους ανακριτές του βασικότερου δικονομικού τύπου για τη νομιμότητα του εντάλματος σύλληψης που είναι η απαιτούμενη αιτιολογία σχετικά με την απόφαση της έκδοσης αυτού.

Αναφορικά, λοιπόν, με τα ως άνω καίρια ζητήματα που εντοπίζονται στην καθημερινή πρακτική εφαρμογή του δικονομικού μέτρου της σύλληψης, κρίνεται ως επιτακτική ανάγκη αφενός η εξειδίκευση και αντικειμενικοποίηση των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν για την προσαγωγή του κατηγορουμένου στην ανάκριση δυνάμει εντάλματος σύλληψης, με βασικό γνώμονα την κατασταλτική λειτουργία αυτής και όχι την εξυπηρέτηση προληπτικών σκοπών και αφετέρου η απαρέγκλιτη και ουσιαστική συμμόρφωση των δικαστών προς την συνταγματική επιταγή για αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος των συγκεκριμένων κρίσεων και να προστατεύεται ο κατηγορούμενος από τις τυχόν καταχρηστικές αποφάσεις εις βάρος του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αδάμπας, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ερμηνεία κατ' άρθρο, σε *Μαργαρίτη* (επιμ.), τόμος 1^{ος}, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.

Αλεξιάδης, Ανακριτική, έκδοση 6^η, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006.

Αλιβιζάτος, Και πάλι για την αντισυνταγματικότητα της προσωπικής κράτησης για χρέη προς το Δημόσιο (Σκέψεις με αφορμή την Α.Π. 1753/1983), ΤοΣ, 1984, σελ. 63 επ.

Αναγνωστόπουλος, «Επικίνδυνοι» κατηγορούμενοι και δικονομικά προληπτικά μέτρα (Προσβάσεις και όρια της ειδικής πρόληψης στην ποινική διαδικασία), ΠοινΧρ (1983), σελ. 769 επ.

Ανδρέου, Παρατηρήσεις στη ΣυμβΕφΛαρ 311/1994, Υπερ (1994), σελ. 356

Ανδρουλάκης, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδοση 3^η, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία–Π. Ν. Σάκκουλας, 2007.

Ανδρουλάκης, Αιτιολογία και Αναιρετικός Έλεγχος ως Συστατικά της Ποινικής Απόδειξης, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία–Π. Ν. Σάκκουλας, 1998.

Ανδρουλάκης, Το καθήκον αληθινής/ουσιαστικής αιτιολόγησης των κάθε λογής ποινικών αποφάσεων ως θεσμικός φραγμός στη διαφθορά, ΤιμΤόμ Ι. Μανωλεδάκη ΙΙ, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 729 επ.

Ανδρουλάκης, Το Ποινικό Δίκαιο σε κρίση, Δύο παραδείγματα και ειδικότερα για την έκδοση εισαγγελικών ενταλμάτων σύλληψης, ΠοινΧρ (2014), σελ. 241.

Ανδρουλάκης, Η αληθής έννοια του αυτοφώρου εγκλήματος, ΠοινΧρ (1973), σελ. 1 επ.

Βασιλειάδης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΘεσ 720/200, ΠοινΔικ (2009), σελ. 44.

Βουρλιώτης, Η στέρηση της ελευθερίας ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού και τα όρια επιβολής του, ΠοινΧρ (2002), σελ. 395 επ.

Γάφος, Ποινική Δικονομία κατά τον νέον Κώδικα, 1966-1967.

Γιαννίδης, Το ένταλμα συλλήψεως του κατηγορουμένου. Θεωρία και Πρακτική, σε Πρακτικά Γ΄ Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία γενικά, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 71 επ.

Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα, τόμος Α΄, 2^η αναθεωρημένη έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005.

Δαλακούρας, Αρχή αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993.

Δαλακούρας, Προσωρινή Κράτηση και Περιοριστικοί Όροι, Θεωρητικά Πρότερα και Νομολογιακά Ύστερα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1998.

Δαλακούρας, Εμβάθυνση στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, σε Κωνσταντινίδη/Δαλακούρα, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Δαλακούρας, Η αρχή του προσήκοντος βαθμού υπόνοιας ή δύναμης των ενδείξεων, Ποινλογ, τεύχος 5, 2003, σελ. 1800 επ.

Δαλακούρας, Νέες κατευθύνσεις στο δίκαιο της προσωρινής κρατήσεως; Κριτικές παρατηρήσεις στις σχετικές ρυθμίσεις του Ν. 2207/1994, Υπερ (1994), σελ. 1269 επ.

Δαλακούρας, Προσωρινή κράτηση: Κριτική θεώρηση του επίμαχου θεσμού υπό το πρίσμα της δογματικής θεμελίωσής του, Υπερ (1996), σελ. 715 επ.

Δασκαλόπουλος, Ο Ν. 1941/1991 και οι τροποποιήσεις του στον Κ.Π.Δ. και ιδίως στην προδικασία, σε Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, ό.π., σελ. 78 επ.

Δέδες, Ποινική Δικονομία, έκδοση 8^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1988.

Δημάκης, Το δικαίωμα των πολιτών για τη σύλληψη του δράστη στα αυτόφωρα εγκλήματα (αρ. 275 Κ.Π.Δ.), ΠοινΧρ (1998), σελ. 545 επ..

Δημήτρινας, παρατηρήσεις στη ΣυμβΕφΘεσ 394/1992, Υπερ (1993), σελ. 117.

Διονυσοπούλου, Προγνωστικές αποφάσεις στο ποινικό δικονομικό δίκαιο. Το παράδειγμα της προσωρινής κράτησης λόγω κινδύνου τέλεσης νέων αξιόποινων πράξεων, ΠοινΧρ (2013), σελ. 14 επ.

Ζημιανίτης, Σχέδιο Απόφασης-Πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης σε προδικαστικές διαδικασίες μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΠοινΔικ (2006), σελ. 1337 επ.

Ζησιάδης, Ποινική Δικονομία, τόμος 2^{ος}, έκδοση 3^η, εκδ. Αφοί Σάκκουλα, 1977.

Ζησιάδης, Η εφαρμογή της αρχής «in dubio pro reo» στα στάδια της ποινικής διαδικασίας, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 1989, σελ. 37.

Ηρειώτης, Προσωρινή κράτηση: Δικονομικό μέτρο ή προκαταβολή ποινής;, ΝοΒ (2009), σελ. 1592 επ.

Καίσαρης, Ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης και εξαιρέσεις της, ΠοινΧρ (1995), σελ. 1005 επ.

Καλφάλης, Η περάτωση της ανακρίσεως (με απολογία, ένταλμα συλλήψεως και ένταλμα βίαιης προσαγωγής), εκδ. Σάκκουλα-Θεσσαλονίκη, 1995.

Καλφάλης, Ποινική Δικονομία-Ειδικές Διαδικασίες, Αυτόφωρο έγκλημα και αυτόφωρη διαδικασία, σε *Καλφάλης/Μαργαρίτη*, τόμος Α', εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 1998.

Καλφάλης, Οι δικονομικές τροποποιήσεις του Ν. 1941/1991, σε Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, Οι τροποποιήσεις του ΠΚ και του ΚΠΔ με το Ν. 1941/1991, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 1992, σελ. 53 επ.

Καλφάλης, Σκέψεις για την αναμόρφωση του σταδίου της ανακρίσεως (Στα πλαίσια της επεξεργασίας του ΣχΚΠΔ), Υπερ (1997), σελ. 18-19 .

Καλφάλης, Οι τελευταίες τροποποιήσεις στο καθεστώς της προσωρινής κράτησης-και ιδιαίτερα στο μέγεθος της επικινδυνότητας-με το Ν. 3811/2009, ΠοινΔικ (2012), σελ. 1359 επ.

Καραμπέλης, Δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, σε *Κοτσαλή* (επιμ.), Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ποινικό Δίκαιο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Καρράς, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Καρράς, Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου, τεύχος 2^ο, έκδοση 3^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1990.

Καρράς, Το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας και η επιτετραμμένη προσβολή αυτής, Συμβολή εις την ερμηνείαν των άρθρων 5§3 και 6 του Συντάγματος και των αντιστοίχων ποινικών δικονομικών διατάξεων, ΕΕΝ, τόμος 43, τεύχος 7-8, 1976, σελ. 509 επ.

Καρράς, Η επιβολή περιοριστικών όρων και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, σε ΤιμΤομ Χ. Δέδε, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, σελ. 209 επ.

Καρράς, Οι νεότερες ποινικές δικονομικές νομοθετικές παρεμβάσεις και ιδιαίτερα στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Μέρος Β΄, ΠοινΔικ (2013), σελ. 166.

Καρράς, Απαράδεκτη Δικονομική Πρακτική, ΠοινΧρ (1983), σελ. 428.

Κατσογιάννου, Το δικαίωμα ενημερώσεως του συλληφθέντος περί των λόγων συλλήψεώς του κατά το άρθρο 5 παρ. 2 ΕΣΔΑ, ΠοινΔικ (2013), σελ. 285 επ.

Κατσογιάννου, Δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, σε *Κοτσαλή* (επιμ.), Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ποινικό Δίκαιο, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Καχριμάνης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΕφΘεσ 1743/2004, ΠοινΔικ (2005), σελ. 560 επ.

Κοκκινάκης, Περάτωση της ανακρίσεως και απολογία του κατηγορουμένου κατ' άρθρ. 270 ΚΠΔ, ΠοινΧρ (1985), σελ. 282-283.

Κονταξής, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμος 2^{ος}, έκδοση 4^η, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006.

Κουράκης, Προσωρινή κράτηση: Οι δυσλειτουργίες ενός θεσμού (Με αφορμή ΣυμβΠλημΘεσ 1429/1986), ΠοινΧρ (1986), σελ. 625 επ.

Κωνσταντινίδης, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 2^η, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015.

Λαμπάκης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΣερ 4/2010, ΠοινΔικ (2010), σελ. 692 επ.

Λεμπέσης, Σοβαράι υπόνοιαι και αποχρώσαι ενδείξεις, ΠοινΧρ (1968), σελ. 445 επ.

Λίβος, Προγνωστικές αποφάσεις στο ποινικό δίκαιο (με παράδειγμα την υφ' όρων απόλυση και την χορήγηση τακτικών αδειών σε καταδίκους, ΠοινΧρ (2002), σελ. 1008 επ.

Μακρής, Η προδικαστική στέρηση της ελευθερίας. Στο μεταίχμιο προσωπικής ελευθερίας και δημόσιας ασφάλειας, ΠοινΧρ (2006), σελ. 100 επ.

Μάνεσης, Συνταγματικά Δικαιώματα Α'- Ατομικές Ελευθερίες, έκδοση 3^η, εκδ. Σάκκουλα Θεσσαλονίκη, 1981.

Μανωλεδάκης, παρατηρήσεις στο ΣυμβΕφΑθ 2768/1994 (με εισ. πρότ. *Πλωμαρίτη*), Υπερ (1995), σελ. 93.

Μανωλεδάκης, παρατηρήσεις στο ΣυμβΠλημΘεσ 563/2000, Υπερ (2000), σελ. 1049 επ.

Μαργαρίτης, Προσωρινή Κράτηση & Περιοριστικοί Όροι (παρελθόν-παρόν-μέλλον), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.

Μαργαρίτης, Ποινική Δικονομία-Ένδικα Μέσα, Τόμος II-Τα Βουλεύματα, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

Μαργαρίτης, Προσωρινή κράτηση: προσπάθεια εκλογικεύσεως των ορίων επιβολής της, ΠοινΔικ (2013), σελ. 536 επ.

Μαργαρίτης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΘεσ 451/1997, Υπερ (1998), σελ. 93 επ.

Μαργαρίτης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΑγρ 185/1994, Υπερ (1995), σελ. 123.

Μαργαρίτης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΚατερ 84/1994, Υπερ (1995), σελ. 540.

Μαργαρίτης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΚαρδ 70/1990, Υπερ (1991), σελ. 921.

Μαργαρίτης, Παρατηρήσεις στη ΓνωμΕισΠρωτΘεσ (*Ηρακλείδη*) 3/1978, Αρμ (1979), σελ. 418 επ..

Μπάκας, Η προδικασία της ποινικής δίκης, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1995, σελ. 136-137.

Μπουρόπουλος, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας, έκδοση 2^η, εκδ. Ν. Παν. Σάκκουλα, 1957.

Μυγιάκης, Η συνταγματική και νομοθετική ρύθμιση της άνευ δικαστικού εντάλματος συλλήψεως και τύχης του συλληφθέντος κατά το από της συλλήψεως μέχρι της απολογίας αυτού χρονικόν διάστημα, ΝοΒ (1972), σελ. 697.

Νούσκαλης, παρατηρήσεις στη ΣυμβΠλημΠατρ 346/2000, ΠοινΔικ (2001), σελ. 481.

Ντζιώρας, Παρατηρήσεις τινές επί των περί συλλήψεως συνταγματικών και δικονομικών διατάξεων, μετά την ισχύ του νέου Συντάγματος, ΠοινΧρ (1975), σελ. 878 επ.

Παπαδαμάκης, Ποινική Δικονομία, έκδοση στ', εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012.

Παπανδρέου, Διαγράμματα Ποινικής Δικονομίας, σε Μαργαρίτη (επιμ.), έκδοση 3^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

Πεπόνης, Περίπτωση περατώσεως της κυρίας ανακρίσεως για κακούργημα με ένταλμα βιαίας προσαγωγής εναντίον του κατηγορουμένου, ΠοινΧρ (2011), σελ. 751.

Παρασκευόπουλος, Η αιτιολόγηση του εντάλματος συλλήψεως (σκέψεις με αφορμή το ΒουλΣυμβΠλημΘεσ 931/1982), Αρμ (1983), σελ. 262 επ.

Περράκης, Η Διεθνής Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου-Περιφερειακά Θεσμικά Συστήματα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984.

Ράικος, Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο III - Θεμελιώδη Δικαιώματα, έκδοση 4^η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Ρούκουνας, Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκδ. Εστία, 1995.

Σεθαστίδης, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος 3^{ος}, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015.

Σπινέλλης, Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις, σε Πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου, εκδ. Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, σελ. 79 επ.

Στάικος, Επίτομος Ερμηνεία Ελληνικής Ποινικής Δικονομίας, τόμος 2^{ος}, 1952,

Στανέλλος, Η σύλληψη στο αυτόφωρο έγκλημα, εκδ. Δίκαιο & Οικονομία-Π.-Ν. Σάκκουλας, 2013.

Συλίκος, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Η Προδικασία της Ποινικής Δίκης και τα Δικαιώματα του Κατηγορουμένου και των άλλων Διαδίκων, τόμος 2^{ος}, εκδ. Πραξ/ΛογΠΔ, 2003.

Συμεωνίδου-Καστανίδου, προσωρινή κράτηση-νομικός κανόνας και πράξη, Υπερ (1991), σελ. 104-105.

Τζαννετής, Έκδοση εντάλματος συλλήψεως από το Μονομελές Πλημ/κείο κατ' άρθρο 120 παρ. 3 ΚΠΔ – Μια ακραία και επικίνδυνη δικονομική πρακτική, ΠοινΧρ (2012), σελ. 79 επ.

Τζαννετής, Προτεινόμενες τροποποιήσεις στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για τη διενέργεια κύριας ανάκρισης και την επιβολή προσωρινής κράτησης, ΠοινΧρ (2012), σελ. 144 επ.

Τριανταφύλλου, Η παραπομπή του κατηγορουμένου για κακούργημα στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, σε Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, Ειδικές (Παρα)δικονομικές ρυθμίσεις-Εκσυγχρονισμός ή αποσάθρωση της ποινικής διαδικασίας;, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 29 επ.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Σοβαρές ενδείξεις ενοχής

α) Εννοιολογική ταύτιση σοβαρών και επαρκών ενδείξεων

- ΟΛΑΠ 9/2001, ΠοινΧρ (2001), σελ. 788 επ.
- ΣυμβΑΠ 184/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 586.
- ΣυμβΑΠ 665/2001 (με εισ. προτ. Σιδέρη), ΤΝΠ ΔΣΑ.
- ΣυμβΠλημΓιανν 46/2003, ΠοινΔικ (2004) σελ. 1123.
- ΔιατΑνακρΑθ 643/2009, ΠοινΧρ (2011), σελ. 474.
- ΣυμβΕφΘεσ 442/1990, Υπερ (1991), σελ. 102.
- ΣυμβΕφΘεσ 438/1990, Υπερ (1991), σελ. 101.
- ΣυμβΕφΘεσ 16/1990, Υπερ (1991), σελ. 96.

β) Υψηλότερος βαθμός πιθανολόγησης από τις επαρκείς ενδείξεις

- ΣυμβΠλημΠειρ 59/2010, Αρμ (2010), σελ. 713.
- ΔιατΑνακρΧαλκ 1/2008, Αρμ (2009), σελ. 731.
- ΔιατΑνακρΠειρ 3/2010, Αρμ (2010), σελ. 718.
- ΣυμβΠλημΑθ 5967/2003 (με εισ. πρότ. Αγγελή), ΠοινΧρ (2004), σελ. 936.
- ΣυμβΕφΑθ 1293/1995 (με εισ. πρότ. Κονταξή), ΠοινΧρ (1995), σελ. 486.
- ΣυμβΠλημΠειρ 415/1994, ΠοινΧρ (1994), σελ. 1304.

γ) Μη επίδραση στην κρίση για την παραπομπή στο ακροατήριο

- ΣυμβΑΠ 274/1975, ΠοινΧρ (1975), σελ. 647.

Σκοπός φυγής

α) Διαζευκτική συνδρομή και όχι σωρευτική

- ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 176.
- ΣυμβΠλημΑθ 3461/2001, ΠοινΔικ (2002), σελ. 26.

β) Ίση μεταχείριση ανεξαρτήτως εθνικότητας

- ΣυμβΠλημΠειρ 59/2010 (με εισ. πρότ. Σοφουλάκη), Αρμ (2010), σελ. 713.
- ΣυμβΠλημΘεσ 876/2003 (με εισ. πρότ. Φλωρίδη), ΠραξΛογΠΔ (2003), σελ. 276 επ.

γ) Ο βαθμός σταθερότητας της γνωστής διαμονής και ο βαθμός

- ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 176.
- ΣυμβΕφΚερκ 115/2011 (με εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΝΟΜΟΣ.
- ΣυμβΕφΘεσ 1234/2010, Αρμ (2011), σελ. 483.

δ) Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τη συνδρομή του σκοπού φυγής

- η σταθερή επαγγελματική απασχόληση
  - ΣυμβΕφΑθ 2307/2009, ΠοινΔικ (2010), σελ. 428.
  - ΣυμβΠλημΚαβ 3/2006, ΠοινΔικ (2006), σελ. 750.
- η οικογενειακή κατάσταση
  - ΣυμβΕφΑθ 1943/2010, ΠοινΔικ (2011), σελ. 961.
  - ΣυμβΠλημΛαρ 424/2009, ΠοινΔικ (2011), σελ. 39.
  - ΣυμβΠλημΡοδ 93/2006, ΝΟΜΟΣ.
  - ΣυμβΠλημΜυτιλ 15/1997, ΠοινΧρ (1997), σελ. 706.
- η ηλικία και η κατάσταση της υγείας
  - ΟΛΑΠ 1328/1989, ΠοινΧρ (1990), σελ. 580.
  - ΣυμβΠλημΑθ 2774/2014, ΠοινΔικ (2014), σελ. 658.
  - ΣυμβΠλημΓιανν 46/2003, ΠοινΔικ (2004), σελ. 1123.
  - ΣυμβΕφΘεσ 441/1990, Υπερ (1991), σελ. 101.
- το λευκό ποινικό μητρώο
  - ΣυμβΕφΠατρ 164/2007, ΠοινΛογ (2007), σελ. 779.
  - ΣυμβΕφΑθ 1398/1999, ΠοινΔικ (1999), σελ. 1113.
  - ΣυμβΕφΘρακ 11/1992, Αρμ (1992), σελ. 391.

ε) Έλλειψη γνωστής διαμονής στη χώρα και σκοπός φυγής

- ΣυμβΕφΑθ 1213/2014 (αδημ.)
- ΣυμβΕφΑθ 1796/2014 (αδημ.)
- ΣυμβΕφΑθ2054/2014 (αδημ.)
- αντίθετα
  - ΣυμβΕφΑθ 336/2016 (αδημ.)

στ) Συνδρομή υποκειμενικού στοιχείου του σκοπού φυγής

- ΣυμβΕφΑθ 1453/2012 (με εισ. πρότ. *Ψαρουδάκη*), ΠοινΧρ (2013), σελ. 285 επ.

ζ) Σκοπός φυγής και ποινική κύρωση

- ΣυμβΕφΑθ 862/1991, ΠοινΧρ (1991), σελ. 430.
- ΔιατΕφΑνακρΑθ 15/1989, ΠοινΧρ (1989), σελ. 1008.

η) Σκοπός φυγής και ειδική αιτιολογία

- ΣυμβΕφΑθ 1453/2012 (με εισ. πρότ. *Ψαρουδάκη*), ΠοινΧρ (2013), σελ. 285 επ.

Προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες

- εφαρμογή σε όλα τα κακουργήματα
  - ΓνωμΕισΑΠ (Τέντε) 4/2010, ΠοινΔικ (2011).
- αντίθετα
  - ΣυμβΠλημΑθ 970/2013 (με εισ. πρότ. *Ζημιανίτη*), ΠοινΧρ (2013), σελ. 380.
  - ΣυμβΕφΔωδ 31/2010 (με εισ. πρότ. *Κτιστάκη*), ΝΟΜΟΣ.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης

α) Νομολογιακά παραδείγματα ιδιαίτερων χαρακτηριστικών

- ΣυμβΝαυτΠειρ 58/1998 (με εισ. πρότ. *Μάκρη*), ΠοινΧρ (2000), σελ. 1015.
- ΣυμβΕφΑθ 2768/1994 (με εισ. πρότ. *Πλωμαρίτη*), Υπερ (1995), σελ. 93.
- ΣυμβΠλημΘεσ 563/2000, Υπερ (2000), σελ. 1049 επ.
- ΣυμβΠλημΑγρ 185/1994 (με εισ. πρότ. *Σοφουλάκη*), Υπερ (1995), σελ. 123.
- ΣυμβΠλημΘεσ 451/1997, Υπερ (1998), σελ. 93 επ.
- ΣυμβΑΠ 407/2001, ΠοινΧρ (2002), σελ. 209.
- ΣυμβΕφΑθ 1464/2000, Υπερ (2000), σελ. 1205.
- ΣυμβΕφΑθ 1203/2003, ΠοινΔικ (2004), σελ. 409.
- ΣυμβΠλημΡοδ 18/2009, ΝΟΜΟΣ.
- ΣυμβΕφΘεσ 1743/2004 (με εισ. πρότ. *Γιαννάκη*), ΠοινΔικ (2005), σελ. 560 επ.
- ΣυμβΠλημΑγριν 50/2000, ΠοινΔικ (2000), σελ. 506.
- ΣυμβΕφΛαμ 96/2009, ΠοινΔικ (2009), σελ. 1214.

- ΣυμβΑΠ 1239/1996, ΠοινΧρ (1997), σελ. 1405.
- ΣυμβΑΠ 664/1998, ΠοινΧρ (1999), σελ. 145.
- ΣυμβΕφΘεσ 544/1997, Υπερ (1997), σελ. 1262.
- ΣυμβΠλημΚατερ 84/1994 (με εισ. πρότ. *Θεοδώρου*), Υπερ (1995), σελ. 540.
- ΣυμβΠλημΠατρ 346/2000 (με εισ. πρότ. *Μπισμπίκη*), ΠοινΔικ (2001), σελ. 481.
- ΣυμβΠλημΘεσ 720/2008, ΠοινΔικ (2009), σελ. 44.
- ΣυμβΠλημΑθ 5129/2000, ΠοινΧρ (2001), σελ. 82.
- ΣυμβΠλημΠειρ 130/2005, Αρμ (2005), σελ. 413.
- ΣυμβΠλημΠειρ 848/1999 (με εισ. πρότ. *Μπρακουμάτσου*), ΠοινΔικ (2000), σελ. 699.
- ΣυμβΑΠ 362/2001, ΠοινΧρ (2001), σελ. 1091.
- ΣυμβΠλημΠειρ 344/2010 (με εισ. πρότ. *Σοφουλάκη*), ΝΟΜΟΣ.

β) Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αιτιολογία

- ΣυμβΠλημΘεσ 343/2010, ΠοινΔικ (2010), σελ. 687.
- ΣυμβΠλημΧαλκ 143/1999 (με εισ. πρότ. *Παπαθανασόπουλου*), ΠοινΧρ (1999), σελ. 856.
- ΣυμβΠλημΚαβ 120/1999, Υπερ (2000), σελ. 358.

γ) Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και βαρύτητα της πράξης

- ΣυμβΕφΑθ 1796/2014, (αδημ.)
- ΕνταλΑνακρΑθ 11/2008 (αδημ.)

δ) Αμφιβολίες ως προς την συνδρομή του κινδύνου υποτροπής

- ΣυμβΕφΑιγ 26/2002, ΠοινΔικ (2002), σελ. 387.
- ΣυμβΠλημΘεσ 1429/1986 (με εισ. πρότ. *Γιαταγάννα*), ΠοινΧρ (1986), σελ. 77.

Περιεχόμενο των διωκτικών εγγράφων

- ΕγκΕισΑΠ (*Μακρή*) 12/2008, ΠοινΔικ (2009), σελ. 1225.
- ΕνταλΑνακρΑθ 11/2008 (αδημ.)
- ΕνταλΑνακρΑθ 12/2009 (αδημ.)
- ΕνταλΑνακρΑθ 17/2012 (αδημ.)
- ΕνταλΑνακρΑθ 1/2015 (αδημ.)

Επίδοση του εντάλματος σύλληψης

- ΓνωμΕισΑΠ (*Μουστάκη*) 11/1977, ΠοινΧρ (1977), σελ. 501,

- ΓνωμΕισΠρωτΘεσ (Ηρακλείδη) 3/1978, Αρμ (1979), σελ. 418

Τυπικές κλήσεις

- ΟΛΑΠ 8/2002, ΠοινΧρ (2002), σελ. 785.
- ΑΠ 262/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 130.
- ΣυμβΑΠ 53/2000, ΠοινΧρ (2000), σελ. 130.
- ΣυμβΕφΘεσ 811/2002, ΠοινΧρ (2005), σελ. 165.

Περάτωση της ανάκρισης

α) Η νόμιμη κλήτευση

- απαραίτητη προϋπόθεση της νόμιμης περάτωσης
  - ΣυμβΕφΠειρ 85/2016 (με σύμφ. εισ. πρότ. Σοφουλάκη - αδημ.).
  - ΣυμβΕφΑθ 336/2016 (με σύμφ. εισ. πρότ. Σταθέα – αδημ.).
  - ΕισΠροτ (Πεπόνη) σε ΣυμβΕφΑθ 151/2014, ΠοινΧρ (2016), σελ. 57.
  - ΣυμβΑΠ 1697/2005 (με σύμφ. εισ. πρότ. Βορτσέλα), ΠοινΔικ (2006), σελ. 390.
  - ΣυμβΑΠ 1307/1998 (με αντίθ. εισ. πρότ. Ανδρεουλάκου), ΠοινΧρ (1999), σελ. 719.
  - ΣυμβΑΠ 442/1985, ΠοινΧρ (1985), σελ. 793.
  - ΣυμβΑΠ 949/1982, ΠοινΧρ (1983), σελ. 275.
  - ΣυμβΑΠ 583/1982, ΠοινΧρ (1983), σελ. 30.
  - ΣυμβΠλημΑθ 696/1995 (με αντίθ. εισ. πρότ. Πούλιου), ΠοινΧρ (1995), σελ. 231.
  - σε συνδ. με ΟΛΑΠ 2/2014.
- αντίθετα
  - ΣυμβΑΠ 869/2015 (αδημ.).
  - ΣυμβΑΠ 151/2014 (με αντίθ. εισ. πρότ. Πεπόνη και μειοψηφία), ΠοινΧρ (2016), σελ. 57.
  - ΣυμβΕφΑθ 2054/2014 (με αντίθ. εισ. πρότ. Κωσταρέλλου – αδημ.).
  - ΣυμβΕφΑιγ 226/2011, ΠοινΔικ (2013), σελ. 145.
  - ΣυμβΑΠ 149/2009, ΝΟΜΟΣ.
  - ΣυμβΑΠ 2775/2008, ΝΟΜΟΣ.
  - ΣυμβΑΠ 1399/2003, ΠοινΛογ (2003), σελ. 1542.
  - ΣυμβΕφΝαυπλ 129/2001, ΠοινΧρ (2002), σελ. 65.
  - ΣυμβΑΠ 1235/1987, ΠοινΧρ (1988), σελ. 51.

- ΣυμβΑΠ 1569/1983, ΠοινΧρ (1984), σελ. 519.

β) Δικαιολογημένο κώλυμα και απείθεια

- ΔιατΑνακρΠειρ (Κουτρουμάνου) 181/1984, ΠοινΧρ (1984), σελ. 550 επ.
- ΕνταλΕφΑνακρΑθ 1107/2014 (αδημ.)

γ) Αιτιολογία

- ΣυμβΑΠ 721/1990, ΠοινΧρ (1991), σελ. 182-183.

δ) Περάτωση της ανάκρισης με ένταλμα βίαιης προσαγωγής

- ΕνταλΕφΑνακρΑθ 1107/2014 (αδημ.)

Ισχύς του εντάλματος σύλληψης

- ΣυμβΠλημΛευκ 6/2004 (με σύμφ. εισ. πρότ. Σοφουλάκη), ΠοινΔικ (2005), σελ. 158
- ΣυμβΠλημΚαρδ 70/1990, Υπερ (1991), σελ. 921.

Απευθείας έκδοση εντάλματος σύλληψης και σκοπός φυγής

- ΣυμβΑΠ 149/2009, ΝΟΜΟΣ.
- ΣυμβΑΠ 1399/2003, ΠοινΛογ (2003), σελ. 1542.
- ΣυμβΑΠ 1569/1983, ΠοινΧρ (1984), σελ. 519,
- ΣυμβΕφΑιγ 3/2012, ΠοινΔικ (2013), σελ. 524.
- ΣυμβΘεσ 28/2007 (με σύμφ. εισ. πρότ. Ραπτοπούλου), ΠοινΧρ (2007), σελ. 926.
- ΣυμβΕφΝαυπλ 129/2001 (με σύμφ. εισ. πρότ. Παντελή), ΠοινΧρ (2002), σελ. 65.

Αίτηση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης μετά την παραπομπή

- ΣυμβΑΠ 1216/1998, ΠοινΧρ (1998), σελ. 674.
- ΣυμβΕφΑθ 336/2016 (αδημ.)
- ΣυμβΕφΠειρ 85/2016 (αδημ)

- αντίθετα

- ΣυμβΕφΑθ 2422/2012 (με συμφ. εισ. πρότ. Ψαρουδάκη), ΝΟΜΟΣ.
- ΣυμβΕφΠειρ 87/1999, ΠοινΔικ (1999), σελ. 461.
- ΣυμβΕφΑθ 1264/1999, ΠοινΔικ (2002), σελ. 147.
- ΣυμβΕφΠατρ 211/1993, ΠοινΧρ (1993), σελ. 1307.

ΕΔΔΑ

- Labita κατά Ιταλίας (06.04.2000)
- Van der Leer κατά Ολλανδίας (21.02.1990)
- Murukin κατά Ουκρανίας (02.09.2010)
- Ahmed κατά Ρουμανίας» (13.07.2010)
- Assanidze κατά Γεωργίας» (08.04.2004)
- Erdagoz κατά Τουρκίας» (22.02.1997)
- Fox, Cambel και Hartley κατά Η.Β. (30.08.1990)
- Labita κατά Ιταλίας (06.04.2000)
- Nerattini κατά Ελλάδας (18.12.2008), ΠοινΔικ (2009), σελ. 303.